

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Altmışsekizinci Birleşim

11 . 3 . 1964 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	527:528	değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının M. Meclisinin 21 . 1 . 1964 tarihli 37 nci Birleşiminde Vergi Kanun tasarılarını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyon Gümrük ve Tekel Komisyonundan seçilecek 4 üyenin de iştirakiyle havalesine dair Maliye Bakanı Ferid Melen'in önergesi (1/664, 4/308)	560
2. — Gelen kâğıtlar	528		
3. — Yoklama	529	5. — Sorular ve cevaplar	560
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	529	A) Sözlü sorular ve cevapları	560
1. — Eskişehir Milletvekili İbrahim Cemalçılar'ın, Eskişehir'de vukubulan sel felâketi dolayısıyla hemen yardım elini uzatmasından dolayı Hükümete teşekkürü	529	1. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde sel felâketi dolayısıyla yıkılan yol ve köprülerin inşası ile meyva ve bağları âfetten zarar görenlere yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/696)	560:561
2. — Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, yoklama ve nısapların tesbiti yönünden İktisadî tatbikatı ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanı kararı.	529:530,571:574	2. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde büyük zarara sebebiyet veren dolu ve sel âfeti dolayısıyla meydana gelen hayvan hastalıklarının önlemek ve meskenleri yıkılan halka yardım yapmak hususunda ne düşünüldüğüne dair	
3. — Bâzi komisyonlardaki açık üyelikler için seçim.	530:531		
4. — İstanbul Milletvekili Saadet Evren'in, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, İktisadî'nin 177 nci maddesi gereğince, bir araştırma yapılmak üzere Meclis Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesi (10/15)	531:560,575:578		
5. — 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin			

Sayfa	Sayfa
İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/697)	561
3. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinin ana ihtiyaçlarını karşılamak için bir program yapıp yapılmadığına ve tabii âfetler dolayısıyla mağdur olan halka bir an evvel yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakanından sözlü sorusu (6/698)	561
4. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Beş Yıllık Plâna kabul edilmiş olan himaye ana prensibi ve millî petrolün korunması hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair, Sanayi ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/701)	561
5. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılan bir dergide 1945 yılında yayınlanan bir yazıya dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/709)	561
6. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, bir köre sıhhi muayene kurulumunun tam sağlam raporu verdiği haberinin doğru olup olmadığına dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/710)	561
7. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde ili çevresindeki sulama tesisi projelerine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/717)	561
8. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Büyük Ata'nın ismi ortaya konularak yapılan maclardaki hasılat ve seyreçilerin durumlarına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/720)	561
9. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilâtına yapılan tâyinlere ve Ankara'daki ilkokul öğretmen durumuna dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/723)	561
10. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu ili sınırları içinde bir kâğıt fabrikası kurulmasının düşünüldüğüne dair, Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/725)	561
11. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'im Erzurum ili ve dolaylarındaki yolların ne zaman karayolları programına	
alınacağına dair, Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/726)	561
12. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu, ilçe ve köylerinde 5 Yıllık Kalkınma Plânında ne gibi yatırımlar yapılacağına dair, Başbakanından sözlü sorusu (6/727)	561
13. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, 6831 sayılı Orman Kanununun, antidemokratik hissi veren, geçici 1 nci maddesinin kaldırılmasının düşünüldüğüne dair, Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/730)	561
14. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına teminat gösterilen gayrimenkullerin değer baremlerinin günün şartlarına ve alım - satım fiyatlarına uygun hale getirilmelerinin düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/733)	561:562
15. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Trakya'da yapılan SOUTHEX - 63 NATO tatbikatına muhalefet partileri ileri gelenleri ile Millî Savunma Komisyonu üyelerinin neden davet olunmadıklarına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/734)	562
16. — Tokat Milletvekili Zeyyat Kocamehi'nin, Londra Tanıtma Bürosu için bin İngiliz lirası aylıkla bir yer tutulması hakkında Londra Sefaretine yazı yazıldığı hususundaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş'ün, sözlü cevabı (6/736)	562:563
17. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, özel ilân ve reklâm produktörlüğü müessesesinin kuruluş ve görevlerinin hangi esaslar dâhilinde düzenlendiğine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/737)	563
18. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Aydın ili DSİ içme suları, sulama ve kurutma işlerine ve bunlardan hangilerinin sonuçlandırıldığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/738)	563

19. — Edirne Milletvekili İlhami Ertem'in, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne, Edirne Kırkpınar er meydanının onarımı için, 1963 yılı programına konulan ödeneğin tenkis edilip edilmediğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/740) 563

20. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, inşaatı üç sene önce tamamlanan Sultanhisar ilçesi Ortaokulunda, bugüne kadar, öğrenime başlanmaması sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/742) 563

21. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya Belediye sınırları dâhilinde, Evkafa ait, ne kadar boş arazi bulunduğuna ve satılan gayrimenkullerden ne kadar gelir sağlandığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/747) 563

22. — Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak'ın, Zonguldak ili Devrek ilçesine bağlı Dırgine köyünün Bolu ile Mengen ilçesine bağlanması için yapılan plebisit sırasında vatandaşlara baskı yapıp yapılmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/748) 563

23. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Sıkıyönetim komutanlıklarınca, sıkıyönetimin tatbik edilmekte bulunduğu bölgelerde, kaç gazete ve dergi kapatıldığına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/749) 563

B) Yazılı sorular ve cevapları 564

1. — Adana Milletvekili Yusuf Aktimur'un, bilûmum illerle her ilâ bağlı merkez ve mülhak ilçelerin ve köylerin aded ve nüfuslarının bildirilmesine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı (7/409) 564:566

2. — Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın, Beyşehir Merkez ilçesinin su ihtiyacını karşılamak üzere, yeraltı suyundan istifade maksadıyla bir faaliyete geçilip geçilmediğine dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Celâlettin Uzer'in yazılı cevabı (7/439) 566:568

3. — Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın, Beyşehir ilçe merkezinde, kültür derneği adı altında, bir dernek olup olmadığına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Ökten'in yazılı cevabı (7/434) 568:570

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, Kıbrıs olaylarındaki son gelişmeler ve özellikle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin Adaya milletlerarası bir barış kuvveti göndermesi kararı hakkında bir konuşma yaptı.

Cumhuriyet Senatosu Tokat Üyesi Zihni Bevil ve 25 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanununun değiştirilmesine dair kanun teklifinin havalesi hususunda, İktüzüğün 28 nci maddesi gereğince Anayasa Komisyonu ile İçişleri Komisyonu arasında çıkan ihtilâf hakkındaki Başkanlığın sunuşu üzerinde yapılan görüşmelerden ve açık oya sunulan öner-

genin reddinden sonra, Anayasa Komisyonu raporunun bastırılarak gündeme alınması kabul olundu.

Hariçte çalışan işçilere mesken kredisi fonu ve

Motorlu Kara Taşıtları Vergisi Kanununun II sayılı Tarifesinde değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarıları, Başbakanlığın okunan tezkereleri gereğince, geriverildi.

Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, yoklama ve masapların tesbiti yönünden İktüzük uygulamaları ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanı Kararı, verilen önerge gereğince açık oya sunulduysa da, ye-

ter çoğunluk sağlanamadığından, oylamanın tekrarlanacağı bildirildi.

(Bâzi komisyonlardaki açık üyelikler için yapılan seçimin, yeter sayı elde olunamadığından, tekrar edileceği açıklandı.

11 Mart 1964 Çarşamba günü saat 15 te top-

lanılmak üzere saat 19 da Birleşime son verildi.

Başkan
Fuad Sirmen

Kâtip
Yozgat
İsmet Kapısız

Kâtip
Samsun
İlyas Seçkin

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Yozgat'ta temeli atılan Bira Fabrikasının 10 milyon litre üzerinden hesap edilen kapasitesinin, Devlet Plânlama Teşkilâtınca, 5 milyon litre üzerinden hesap edilmesi sebebine dair sözlü soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (6/806)

2. — Yozgat Milletvekili İsmet Kapısız'ın, Beş Yıllık Kalkınma Plânının, Yerköy - Sorgun arası 80 kilometrelik yolun onarılmasını kapsayıp kapsamadığına dair sözlü soru önergesi, Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (6/807)

Yazılı sorular

1. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Anayasa Mahkemesine ikinci defa sevkedilen Bonn Büyükelçisi Mehmet Baydur'un halen görevinde tutulmasına ve arpa yolsuzluğuna üsmi karışan memurların kimler olduğuna dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa ve Ticaret Bakanlıklarına gönderilmiştir. (7/456)

2. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Birleşmiş Milletlerin Kıbrıs hakkındaki kararının, Adadaki ırkdaşlarımızın can ve mal emniyetini sağlayacağına inanılıp inanılmadığına dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/457)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Çanakkale Milletvekili Burhan Arat ve 37 arkadaşının, Bozcaada ve İmroz nahiyelerinin mahallî idareleri hakkındaki 1151 sayılı Kanunun 14 nci maddesinin yürürlükten kaldırılması hakkındaki 5713 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması ve 1111 sayılı Kanun 14 nci maddesinin yeniden yürürlüğe konmasına dair kanun teklifi (2/677) (Dışişleri, Milli Eğitim ve İçişleri komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN — Fuad Sirmen

KÂTIPLER : Süreyya Öner (Siirt) İsmet Kapısız (Yozgat)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama için. Lütfen anahtarını çevirip beyaz düğmelere basınız.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, müzakerelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Eskişehir Milletvekili İbrahim Cemalcı-lar'ın, Eskişehir'de vukubulan sel felâketi dolayısıyla hemen yardım elini uzatmasından dolayı Hükümete teşekkürü.*

BAŞKAN — Sayın Cemalcılar, gündem dışı söz istemiştiniz, buyurunuz.

İBRAHİM CEMALCILAR (Eskişehir) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar, 9.3.1964 Pazartesi saat 14,15 ten beri Eskişehir mutad sel felâketlerinin yeni ve en ağırlarından biri ile karşı karşıyadır. Bu hal Eskişehir'in bir kuruluş kaderidir. Ve son senelerdeki plânsız ve programsız inkişafı bu kadere her yıl bâzı şekil değişiklikleriyle devrî bir hale koymuştur.

Bir sene şu kısım, diğer sene başka bir kısım daima sular altındadır. Ve milyonlarca lira zarar mutattır. Bu defaki daha başka şekilde şehrin merkez mahallelerini içine alarak şimdiye kadar çok nadir görülmüş bir facia halini almıştır. Binlerce ev yıkılmış, tahmini henüz yapılmamış milyonlarca lira zarar vardır, kayıpların adedi belli değildir.

Arkadaşlar, ben Eskişehir'de doğmuş, büyümüş bir insan olarak yaşamın adedi kadar irili ufaklı sel felâketi görmüşümdür. Ne yazık ki bu şehirde yaşayan mesul insanlar şehri sel yataklarına doğru inkişaf ettirmişler ve ettirmekte de devam etmektedirler. Hükümet makamlarının

hiç olmazsa bu defaki büyük felâketten ders alarak tedbir almalarını rica ederim.

Hükümet, mesul Bakanlıklar derhal yardıma koşmuşlar, mahalli ve merkezî Kızılay teşkilâtı müessir yardımlarda bulunmuş ve civar vilâyetler felâketimizle hemderd olmuşlardır. Kendilerine huzurunuzda teşekkürü bir borç bilirim.

2. — *Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, yoklama ve msapların tesbiti yönünden İçtüzük tatbikatı ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanı kararı.*

BAŞKAN — Yüksek malûmunuz olduğu üzere geçen birleşimde nisap hâsıl olmamıştı. Binaenaleyh Riyaset Divanı kararının tekrar oylamasına geçiyoruz. Zarflar dağıtılmıştır. (Dağıtılmadı sesleri) Dağıtılmaktadır efendim. Riyaset Divanı kararını uygun görenler beyaz, reddini isteyenler kırmızı oy kullanacaklardır. Matbu oy pusulası olmıyanlar da beyaz kâğıda ismini, imzasını, ret veya kabul ettiğini gösterecek, Riyaset Divanı kâtiplerine de haber vereceklerdir. Şimdi hangi seçim çevresinden oylama yapacağımıza dair kur'a çekiyoruz: Kars.

(Kars Milletvekillerinden başlayarak oylama yapıldı)

BAŞKAN — İsmi okunduğu halde bâzı arkadaşların oy kullanmadığı müşahade edilmektedir. Lütfen oylarını kullansınlar.

Müspet, menfi veya müstenkif olarak oylarınızı kullanmanız lâzımdır. Lâtfen oylarınızı kullanın.

Oyunu kullanmayan arkadaşlarımız oylarını kullansınlar...

Oyunu kullanmayan arkadaşımız var mı?

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Adalet Partililer kullanmadı.

RUHİ SOYER (Niğde) — Adalet Partililer oylarını kullanmıyorlar. Oturuyorlar, fakat kullanmıyorlar.

BAŞKAN — Müsaade buyurun... Oyunu kullanmayan kaldı mı?...

Muhterem arkadaşlar, Mecliste olup da oyunu kullanmamak Mecliste bulunmamak mânasına gelir. Devamsız olarak telâkki edilmek icabeder.

Bu husus Riyaset Divanı kararıyla evvelece yoklanada bulunup da, açık oylama yapıldığı zaman bulunmayan arkadaşlar mevcut addedilmeyecek diye arz edilmişti. Buna göre muamele yapılmak zorunda kalmacaktır. Arkadaşlara hatırlatmak istiyorum.

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

3. — *Bâzi komisyonlardaki açık üyelikler için seçim.*

BAŞKAN — Bâzi komisyonlardaki açık üyeliklere seçim yapılacaktır. Açık olan üyeliklere göre isimleri havi listeler dağıtılmıştır. Seçime hangi intihap dairesinden başlanacağına dair kura çekiyoruz: Neomettin Akan Kars. Kars'tan itibaren başlayacağız.

Tasnif heyetini seçiyoruz. Sadık Perinçek (Erzincan)... Burada. Kâmrân Evliyaoğlu (Samsun)... Burada mı?.. (Yok sesleri) Sabri Kılıç (Urfa) burada mı? (Yok sesleri), Sait Mutlu (Muş) Burada mı?.. Burada. Avni Doğan (Kastamonu) Burada. Açık üyeliklerin ve komisyonların isimlerini bir kere okutuyorum.

Millet Meclisi Komisyonlarına gönderilen adaylar... (Olduğu gibi atalım, sesleri)

BAŞKAN — Hepsini birden kullanmak istiyorsunuz. Bu şekilde seçim yapılması hususunu oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Arkadaşlar bu listede, bazı encümenlerdeki münhallere bağımsızların ismi yazılacak.

Arkadaşlar istediği bağımsızın adını yazabilirler. Aday göstermek isteyen varsa, adayını ifade edebilir.

Bayındırlık : Bağımsız, Dilekçe : Ahmet Karamüftüoğlu, Gümrük ve Tekel : İlyas Seçkin, İçişleri : Reşit Ülker, Millî Savunma : Rauf Kiray, Meclis kitaplığı : Talât Oğuz, Sanayi : Bağımsız, Sayıştay : Mehmet Sağlam.

Müşterek seçim yapıldığı için hangi sepete isterseniz ona atabilirsiniz.

Bayındırlık, Dilekçe ve Sanayi Komisyonlarına arkadaşlar istedikleri bağımsız adayın ismini yazmakta muhtardılar.

(Bağımsızların listesini okuyun sesleri)

İsterseniz bağımsızların listesini okutalım. Yalnız bizim okuyacağımız bağımsızların ismi bize bildirilenlerdir. Bağımsız Milletvekili arkadaşların isimlerini okutuyorum :

(Bağımsız Milletvekilleri listesi :

Kasım Gülek, Cavit Oral, Halûk Nur Bâki, Nihat Berkkan, Mustafa Kemal Erkovan, İhsan Köknel, Nihat Su, Fuat Ümit, Mehmet Özbey, Ekrem Paksoy, Cevdet Perin, Kâzım Arar, Şaban Keskin, Neemi Ökten, Sinan Bosna, Ömer Faruk Sanaç, Şadık Perinçek, Nizamettin Erkmân, Abdurrahman Yazgan, Mâlik Yolaç, Kadri Özek, Avni Doğan, Fethi Doğançay, İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, Mehmet Yüceeler, Fikret Filiz, Selguk Aytan, Rauf Kiray, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Cevdet Oskay, Nuri Bayar, Güner Sarısözen, Reşat Turhan, Tahsin Türkay, Nazmi Ökten, Kemal Badıllı, Abdullah Cilli.)

BAŞKAN — Seçimlere başlıyoruz efendim. (Kars Milletvekillerinden başlanarak Manisa Milletvekillerine kadar oylar toplandı.)

BAŞKAN — İki bağımsız arkadaş iki komisyondaki açık üyeliklere taliptir. Önergeyi okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Bağımsızlardan Bayındırlık için Kadri Özek, Sanayi için Neemi Ökten talibolmuşlardır. Arz ederim.

Kütahya
Rauf Kiray

BAŞKAN — Bilgilerinize arz olunur. (Maraş milletvekillerinden itibaren oyların toplanmasına devam edildi.)

BAŞKAN — Tasnif heyeti lütfen yerini alsın.

Oyunu kullanmıyan arkadaşlarımız var mı?..

(Var, sesleri)

Lütfen kullansınlar.

Oyunu kullanmıyan arkadaşlarımız var mı?..

(Yok, sesleri)

Oylama işlemi bitmiştir.

Gündemimizin üçüncü maddesine geçiyoruz.

4. — *İstanbul Milletvekili Saadet Evren'in, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, İçtüzüğü'nün 177 nci maddesi gereğince, bir araştırma yapılmak üzere Meclis Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesi (10/15)*

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum :

Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

(Kıbrıs) konusunda, sayın milletvekilleri İrfan Baran ve Şinasi Osmar tarafından farklı zaman sürelerinde yapılan genel görüşme tekliflerinin, Hükümetin talebi ve hile ve Meclis ekseriyetiyle reddedilmiş olduğu malumdur.

Hükümetin, bu tekliflerin reddini Meclisten talebederken verdiği izahat, gazete havadisinden öteye bir ehemmiyet taşımadığı gibi, dayandığı mucip sebep de gayriciddi, gayrisiyasi, gayrivarit ve başlıbaşına hata teşkil eder mahiyettedir.

Gayrisiyasidir, zira :

Bir genel görüşme açıldığı takdirde, Mecliste, milletvekillerinin muhtelif istikametlerdeki görüşlerini ileri geri dermeyeran edecekleri ve bundan Hükümet politikasının zarar göreceği telâkkisi abestir. Akıllı ve basiretli hükümetler için, dış politikada, efkârı âmmeyi temsil eden müesseselerin hele Meclis ve muhalefet partilerinin görüşlerinin serbestçe ve bütün ağırlığı ile ifade edilmesi, bir zaf değil kuvvet unsurudur. Hükümetler, halen bizde olduğu gibi, âzaları yekdiğerinden habersiz olarak ileri görüşleri bizzat ifade edip sonra yine bizzat rücu ederek kendilerini ve temsil ettikleri devletin mevkiini güç duruma sokmazlar. Hükümet kendi dili ile ve peşinen, dış politikada angaje olmaz, olursa dönmez. İleri görüşlerin ifade ve vasatın hazırlanmasını matbuat, gençlik, meslek teşekkülleri gibi âmme efkârının mümessili teşekküllere ve hassaten Meclise, daha da öteye, muhalefet cenahlarına bırakır. Kendisi, itidali, muva-

zeneyi, telifi sağlar. Kuvvetli ve hedefi muayyen iktidarlar böyle davranır. Âciz iktidarlar ise, kendisi ortaya fırlayarak Hükümet politikası namı altında mefhum bir sır perdesinin arkasında sipere yatarak harice karşı, politikasının tasvibedildiğini göstermeyi, dâhilde saydığım müesseseleri konuşturmayarak ortaklaşa bir mesuliyet çemberi içinde hapsetmeyi kuvvet zannederler. Hükümetin halihazır tutumu bu sonuncusudur. Ve açık rejim edebiyatının da iflâsıdır. Binaenaleyh, teşrii organ mefhum bir (zarar verme) fikri ve baskısı altında görevini ifadan âzade kalamaz.

Gayriciddidir, zira :

Hükümetin, hedef ve metotları müstakar bir politikası bulunmadığı sabit olmuştur. Gâna gün rücu tazammun eden bir politika ciddi bir politika olamaz. Günlük ve gayrikâfi davranışlar mecmuası olan Hükümet politikası tepeden tırnağa bizatihi kendisi zarardır ve başkaca zarara uğramak durumunda değildir.

Hatadır, zira :

Mücerret, B. B. C. nin dahi, Türkiye'ye, Kıbrıs mevzuunda halk oyunu araştırmaya geldiklerini, Yunan halkının düşünceleri hakkında yeterli bilgiye sahib olduklarını görmek, bu hatanın, ıstırap dolu bir neticesi ve delilidir.

Gayrivârittir, zira :

Genel görüşme, Hükümet ve Meclis arasında, Hükümet politikası za'afa uğramadan fayda sağlayacak bir temas yoludur. Bu politika neticelenerek iflâs ettiği gün, Meclisin müracaat edeceği yol, genel görüşme değil, gensoru ve Yüce Divana mesulleri sevk etme yoludur. Bunu da pek tabii, o tarihe kadar durumun mesuliyetinde ortaklık payı bulunmıyan bir Meclis yapabilir. Binaenaleyh, genel görüşme, Hükümet Meclis arası temas yoludur. İşbirliği yoludur. Normaldir, asıldır, faydalıdır. Parti liderlerini toplayarak, kendilerine gazete havadislerini nakletmek, Başbakanın anladığı mânada, politikasının Meclisçe tasvibi değildir ve liderlerin böyle bir tasvibe salâhiyetleri yoktur.

Netice olarak şunu ifade ediyorum :

Halen, milletvekili sıfatıyla karşımda, (ben herkesten iyi bilirim) diyen bir Hükümet mevcuttur. Bu takdirde durum şöyledir :

Ya Hükümet hakikaten isabetli bir görüş içinde ve herkesten iyi bilmektedir. O takdirde vazifem milletvekili olarak kendisine hak ve-

rip desteklemek, teşçi etmektir. Veya Hükümet, isabetsiz ve tehlikeli bir görüşün içindedir. O takdirde vazifem, böyle bir Hükümeti iskat edip hesap sormaktır. Buraya geliş sebebimi böyle takdir ediyor, böyle anlıyorum.

Bu sebeple :

1. 4 . 3 . 1959 günü, Londra ve Zürih Andlaşmalarının T. B. M. Meclisinde müzakeresi sırasında Sayın İnönü, muha'efet lideri olarak söz almış ve devrin Hariciye Vekiline cevaben: (Andlaşmaların ihlâli halinde, Türkiye, eğer süratle hakkını kullanarak, müdahale imkânına malik olursa, yapacağı haklı bir emrivâki ile dâvasını kazanabilir) demek suretiyle hal çaresini daha o tarihte kesinlikle ve son derece isabetle tâyin etmiştir.

Anlaşmaların ihlâlinden bu güne kadar, bu görüşünün yüzde yüz aksine hareket etmesinin saikleri nelerdir.

2. Bayram namazını Lefkoşa'da kılacağız diyerek vedalaşıp iman ve cesaretle gemilere binen şanlı Türk Askerini, hangi haklı sebep yoldan geri çevirmiştir?

3. Müstereken müdahaleye karar vererek bu hakkımızı kullandık diyen Hükümet beyanının yanında fiiliyat bu beyanı tekzibetmektedir. Fiilen adada münferit bir İngiltere müdahalesi vardır. Durumun garabetini Hükümet nasıl izah etmektedir?

4. Garan devlet olarak Yunanistan, anlaşmalardaki müdahale maksadı dışında, sarih ihanet halinde olmasına rağmen, Türk Hükümetinin müsterek müdahale lâfzına bağlı kalmasında sağlanan fayda nedir?

5. İngiltere'nin münferit ve anlaşmalar çerçevesi dışında cereyan ettiği görülen fiili müdahalesi, bir Commenwalt meselesi ise, bunun Londra ve Zürih anlaşmalarına olan müessiriyet derecesi nasıl izah edilebilir?

6. Müttefikler ve NATO devletlerinin ihtilâfın doğumundan bu yana hariciyeye intikal eden temaslarıyla sağlanmış neticeler nelerdir?

7. Kıbrıs ihtilâfından bu yana Hükümetin, soydaşlarımıza yaptığı yardım muhtevası kemiyet ve keyfiyet olarak nedir?

8. Hükümet Başkanının 1959 da serd ettiği kanaat ve Kıbrıs olaylarının baş gösterdiği andan itibaren de Hükümet politikası olarak ortaya çıkan tutum, meselenin Birleşmiş Milletler çerçevesi içinde halledilemeyeceği merkezinde

iken, son olarak donanmayı geri çevirip, bu yola muvafakat beyan edilmesinde Hükümeti zorlayan sebepler nelerdir?

9. Ada, açıkça komünist hareketine sahne olmakta, hareket Rusyanın desteğine istinad etmekte olmasına, böylece Adanın cenup hududumuzda bir tehlike mihrakı halinde emniyet ve bağımsızlığı tahlikeye girmiş bulunduğu göre, Garanti Anlaşmasından müstakil olarak İttifak Anlaşması hükümlerinin Türk Hükümetine verdiği hakların kullanılmaması sebebi nedir?

10. Birleşmiş Milletlerde netice sağlanamayacağı Hükümetin berveçhi peşin angaje olup serd ettiği bir ihtimal bulunmasına göre, bu ihtimalin mukabilinde düşündüğü tedbir nedir?

11. Kıbrıs Devleti Anayasasının temel maddelerine göre suigeneris tarzı teşekkülü itibarıyla, Türkler'in iştiraki dışında hukukan gayrimevut telâki edilmesi zaruri iken, bir buçuk aydan beri hilâfına süregelen bir kabulün müessir şekilde önlenmemesi ve buna kâfi gayret sarf edilmemiş olmasının sebebi nedir?

12. Yeni katliamlara girişileceği muhakkaktır. Hükümet bu takdirde de yine seyirci kalarak, imha hareketine bilvasıta iştirakçi durumda kalmakta devam edecek midir?

13. İki aylık hâdiselerin, Türk âmme efkârını belirli şekilde müttefikler ve NATO cephesi aleyhine çevirmeye başladığı ve bunun NATO ittifakı ve beynelmilî politikadaki tehlikesinin azameti hakkında müttefikler ve NATO devletlerinin nazarı dikkati kâfi derecede çekilmiş midir?

Çekilmişse, Hükümetin bizzat böyle bir değişikliği terviç ve arzu etmediğine inanmamak için hangi mukni sebepler vardır?

Dahilî Nizamnamenin 177 nci maddesi :

(Meclis, bir madde hakkında re'sen malûmat edinmek isterse bir tahkikat encümeni teşkili suretiyle buna karar verir) demektedir. Bu itibarla, iş bu maddenin tatbiki halinde, bir genel görüşmeden doğacağı ileri sürülen mevhum (zarar verme) keyfiyeti dahi bertaraf edilmiş, Meclisin görevini ifa edebilmesi için muhtac olduğu aydınlık temin edilmiş olacaktır. Bu yola dahi Hükümet itiraz ettiği takdirde, bizzat Meclis ve ordu da dâhil olmak üzere vatandaşın Devlete olan güveni sarsılacak, Meclis, ta-

rihimizin ıstırap dolu bir sayfasında mesuliyetini gayrimüdrük olarak tesbit ve tazvif edilecektir.

Bu bir parti ve şahıs meselesi değildir. Basit mânada bir hükümeti alt etme arzusu hiç değildir. 40 mil ötede, bir adada çaresiz kalmış insanların elinde, av tüfeği ve yumrukla korunarak dalgalanan ayyıldızın haysiyeti dâvasıdır.

Buna dayanarak, buna inanıp, buna güvenerek, hiçbir mulâhazaya yer vermeden, hiçbir endişeye kapılmadan, Büyük Meclisin vatanperverliğine muhatabolarak, yukardaki maddeler hakkında re'sen malûmat almak üzere İktüzüğün 177 nci maddesi gereğince her partiden ikiye ve iki müstakil milletvekilinden teşkil edilecek bir komisyonun bir hafta müddetle mukayyedolarak teşkilini ve bu yolda tahkikat ierasını talep ve teklif ederim. Saygılarımla.

İstanbul

Saadet Evren

BAŞKAN — Saadet Evren, buyurun.

SAADET EVREN (İstanbul) — Teklifim, siz muhterem arkadaşlarımın reylerinizi mantık ve izan ölçüleri içinde kullanabilmenizi temin edecek nisbette vuzuh ve katiyet ifade eder zannındayım.

Teklifimizi Riyasete sunduğum 20 Şubat tarihinden bugüne kadar tahassül eden yeni durumlar ve barış kuvveti teşkiline mütedair son olaylar, hattâ bugün cereyan eden olaylardan mütehassül yeni yeni tesbit edilebilecek boşlukların, muhtacı tahkik noktalar olarak, bu teklifime ilâvesi gerekli ve lüzumludur, kanaatindeyim. Şu ana kadar mesul şahıslardan ve mesul makamlardan sâdır olan insaniyet, medeniyet, hakkaniyet prensiplerini dahaleti ve daveti mutazammın mâzeretler silsilesi olmuştur. Hükümeti sarih surette itham etmeden önce, yine Hükümetin açıklamaktan ziyade ilham etmeye çalıştığı bu mâzeretlerde ne kadar haklı olduğunu ortaya çıkarmak bu hususta sağlam bir neticeye varmak vazifesinin ciddiyetine kail olan bir milletvekili için en tabii yoldur kanaatindeyim. Arz ettiğim suallerin cevabını belki viedan ve mantığında halletmiş arkadaşlarım vardır. Olabilir ama, benim gibi feraseti az olan arkadaşların (Sağdan, bravo sesleri.) bu derece partiler üstü, bu derece millî olan bir mevzuda tenevvür etmek ihtiyaçlarını

desteklemeleri de kendileri için zimmet kaydedilecek bir vâkıdır. (Soldan, bravo sesleri.) Hükümetin teklifime ne yolda mukabele edeceğini henüz bilmiyorum. Serd edeceği her türlü ihtimalle burada bütün genişliği ile cevap vermeye âma-deyim. Yalnız bana intikal şu anda bir şey vardır; deniyor ki, eğer arkadaşlarım tarafından teklifim müspet şekilde oylanırsa, Hükümet itimat oyuna müracaat edecektir. Ben bunun hakikate tevafuk derecesini bilmiyorum, müchuldür. Ama böyle bir durumun Hükümet için mevcutlara ilâve edilecek bir kompromi, bir zayıf teşkil edeceği kanaati ile böyle bir ihtimale yer vermiyorum. Hükümet, teklifimde de arz ettiğim gibi, ya haklıdır, isabetlidir, o halde bu haklılığından doğan emniyet içinde başımızdan çekilmesi için hiçbir sebep yoktur. Veya hakikaten haksızdır, hatalıdır, o zaman da bir teşriî organın murakabesi dolduğu anda seçilmeye kalkmak, ben giderim demek, bir zamanlar Hükümet etmenin, Hükümet etmiş olmanın kadrü izzeti ile, haysiyet ve gururu ile kabili telif olamaz. (Soldan, «bravo» sesleri.) Kaldı ki, Hükümetten çekilmek bu mevzuda Hükümet namına hiçbir şeyi halletmez. Ben bu teklifi gensoru olarak da getirebilirdim, Meclis tahkikatı olarak da getirebilirdim. Ama velveleye ve gulguleye yer vermeden, Hükümeti iz'âç etmeden daha salim, daha sessiz bir yoldur diye bunu tercih ettim. Hükümetin de üç aydır Meclisten gördüğü müzaheret karşısında bilmukabele teşriî organın bir murakabe hakkını kullanmasında müzaheretini esirgememesi iyi niyete dayanan bir davranış telâkki edilecektir. Meseleleri Meclis ve Hükümet arasında körü körüne bir inatla halledilmesi cihetinin tercihi neticesiz ve sakim bir usuldür. Hükümet isterse çekilir, isterse çekilmez. Ama, Meclisin murakabe hakkının kullanılmasında bir cebrî mâneviyeye gidersen, o zaman ben de açıkça ifade edeyim ki, bu sorduğum sualleri itham şekline dökerek ve çok müdellel şekilde ifade ederek Sayın Başbakan, Sayın Millî Savunma Bakanı ve Sayın Dışişleri Bakanı hakkında Meclis tahkikatı yoluna gidilmesi hususu şeklini tercih ederim. (A. P. sıralarından, alkışlar.), (C. H. P. sıralarından «geç kaldın, elinde varsa ne duruyorsun?» sesleri, müdahaleler.)

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim, hatibe müdahale etmeyiniz.

SAADET EVREN (Devamla) — Beyefendi zatiâlinizle aramızda fikir ayrılığı olacağı tabiidir. (C. H. P. sıralarından, doğru doğru sesleri.) Çünkü buraya geliş sebeplerimiz ve yollarımız da değişiktir. Zatiâliniz Şefin başını takarak, ben ise kendi başımı kullanarak geldim buraya. (C. H. P. sıralarından, şiddetli gürültüler.)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar oturduğunuz yerden müdahale etmeyiniz, sükûnetle müzakereyi devam ettiriniz.

Buyurun efendim.

SAADET EVREN (Devamla) — Teklifi hazırlayan mucip sebepleri, davranışımı iyi niyetli arkadaşlarıma izah ettim efendim. Benim neslim, mensubolduğum nesil; dört cephe'de babasının, kardeşini, kocasını yitirmiş olan yetimlerin neslidir. Üzerinde mesut yaşadığımız bu toprağın her bir karışında, esas mülkiyet bana ait değildir, ölmesini bilerek, bana bu toprağı miras bırakmışlardır. (C. K. M. P. tarafından ve soldan bravo sesleri, alkışlar)

Kadını ile, erkeği ile topyekûn bir milletin ıstırabı ve dehası üzerine kurulmuş olan bu vatanda hiç kimse çıkarak bana, bugün Türk Milletinin 19 Mayıs 1919 daki şartlardan daha vahim şartlar içinde olduğunu ve bu Meclisin - bana buradan muhalefet eden arkadaşlar da dâhil olmak üzere - Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisindeki şerefli Türk mümessillerinden daha az vatanperver olduğumu iddia ve ispat edemeyecektir. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, müsaade ederseniz başlanmış olan bu işi bitirelim. Ondan sonra sorulara geçelim. Başka söz isteyen var mı? Buyurun Sayın Dorman.

HALÜK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Ben de söz istemişim.

BAŞKAN — Bana intikal etmedi. Buyurun Sayın Dorman M. P. Grubu adına.

M. P. GRUPO ADINA ÖMER ZEKÂİ DORMAN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, dış politikamızı muayyen şahısların üstün olduğu kabul edilen görüş ve kanaatleri zaviyesinden idare etmek yolunda, müesses ve zararlı bir geleneğin henüz ortadan kalkmadığına esfle şahid olmaktayız.

Her şeyden evvel millî menfaatlere ve açık rejim iddialarına aykırı düşen bir gidişe dur demek bakımından, Millet Partisi Meclis

Grubu, tahkikat önergesinin kabulü lehinde oy kullanacaktır. Aydınlanacak birçok karanlık noktalar vardır.

Hükümet programının müzakeresinden itibaren Yüksek Meclis huzurunda muhtelif vesilelerle yaptığım konuşmalarda dünkü ve bugünkü hükümetlerin Kıbrıs mevzuunda takibettikleri politikanın hatalı ve kifayetsiz olduğunu ve son fâciaların doğuşunda; bu politikanın büyük bir mesuliyet hissesi bulunduğunu ortaya koymuş bulunuyoruz.

Millet Partisi Meclis Grubu olarak, biz Hükümetten, haksız emeller uğrunda bir maceraya sürüklenmesini değil, sadece, millî menfaatlerimiz, ırktaşlarımızın hayatı ve Devletimizin haysiyeti için cesur ve kararlı olmasını istedik. Hükümetin davranışı, maalesef bu temennimiz istikametinde olmamıştır.

Diğer taraftan, Hükümet, Kıbrıs mevzuunda zâhiren demokrasiye uygun bir aleniyet havası yaratmak gayretine rağmen, esasta, şahsi idarelere has, kapalı ve esrarlı bir politika anlayışına sadık kalmıştır. Kısacası, başına buyruk bir zihniyetten bir türlü sıyrılmamıştır.

Millet Meclisinde bu meselenin müzakeresi çeşitli sebepler ileri sürülerek önlenmiştir.

Başbakanın liderlerle yaptığı ve vatandaşlara birtakım boş ümitler veren toplantılar ise, zevahiri korumaya mâtuf, göstermelik toplantılar olmaktan öteye gidememiştir. Kıbrıs mevzuunda Hükümetin takibettiği metodun hataları, son olarak partimizin ve grupumuzun görüş ve temayülünü ifade eden liderimizin bir beyanatiyle umumî efkâra arz edilmiştir. 5 Şubat 1964 tarihli olan bu beyanati, verilen takrir vesilesiyle tekrarda fayda görüyoruz. Beyanat aynen şöyledir :

«Mâsum ve müdafaasız kadınları ve çocukları bir banyo küvetinde kurşuna dizecek kadar vahşi ve gaddar insanlarla Kıbrıs Türklerinin bir arada yaşamalarını istemek, medeniyetten bahsedener için mümkün değildir.

Bu gerçeğin ışığı altında Kıbrıs meselesini nihai hal tarzına bağliyacak bir millî politikanın tesbit olunmasını ve bunun enerjik bir şekilde yürütülmesini Millet Partisi Meclis Grubu, Hükümet programının müzakeresi sırasında talebetmiştir. Bu talebimize kulaklarını kapıyanlar, ileride vukubulacak faciaların mesuliyetini,

şüphesiz tarih ve vicdanlar önünde yüklenmiş ol-
caklardır.

Bizim bu teklifimize karşılık Sayın Başbakan Kıbrıs mevzuunda millî bir politikamın meveu-
dolduğunu ve bunun değiştirilmesinin bahis mev-
zu olamayacağını ifade ettiler. Bu millî politika-
yı ne zaman ve kimlerin tesbit ettiği bizim meç-
hulümüzdür.

İlhak mı, taksim mi, federasyon mu, millî po-
litika sayılıyor? Bundan parti olarak malûmatı-
mız yoktur. Millî Politika muhalif ve muvafık,
bütün partilerin benimsediği bir görüş demektir.
Böyle bir görüşü temin için ne toplandık, ne gö-
rüştüğ, ne de bir karara vardık.

Kıbrıs faciasının başladığı günden bugüne
kadar, Hükümet veya Başkan Sayın İnönü, mu-
halefetle istişarede bulunmak lüzumunu hisset-
memiştir. Sadece, çoğunu gazetelerden öğrenebil-
diğimiz bâzı bilgileri parti liderlerine vermekle
iktifa etmiştir.

Âdet yerini bulsun kabilinden yapılan bu ha-
reketler, işlerin iç yüzünü bilmiyen vatandaşla-
ra belki de yalancı bir ferahlık vermiştir.

İki gün evvel, Sayın İnönü'nün parti lider-
lerini dâvet etmesi ve onlarla konuşması, bu ger-
çeğin gerçevesini aşmamıştır. Bunun millet ta-
rafından bilinmesinde fayda olduğu kanaatinde-
yiz. Biz bu gerçeği o toplantıda Sayın İnönü'ye
samimiyetle ifade ettik; İnönü muhalefette ol-
saydı şimdi kendisinin yaptığını kâfi görmezdi,
dedik.

Önemli konularda iktidarla muhalefetin da-
nışma ve dayanışma geleneğini tesis edeceğini
programı ile vadeden ve buna göre güvenoyu
alan bir hükümetin ve başkanının bu davranışı,
şüphesiz, sık sık bahsedilen ve uğruna kurban
verilmesi istenilen demokrasimizin ne mânaya
geldiğini anlatmaya yeter.

Benlik duygularını her prensibin ve taahhü-
dün fevkinde tutan siyasi zaıflarımızın bundan
daha hazin bir örneği olamaz.

Dış politikamızın gâye ve prensipleri bakı-
mından iktidar ve muhalefet arasında bir görüş
ayrılığı yoktur. Bunun mânası tatbikata ait her
meselede muhalefetin bir gölge gibi iktidarı ta-
kibetmesi ve alkış tutması demek değildir.

Şahsiyet, haysiyet ve mesuliyet duygusu ta-
şıyan hiçbir muhalefet, böyle bir mevkie düşe-
mez. Kıbrıs mevzuunda Hükümetin takibettiği
politikayı tasvibediyor musunuz; sualini soran

basın mensuplarına sükûtle cevap vermemizin
sebebi, her şeyden evvel, Hükümette, daha doğ-
rusu Başbakanında da müşahede ettiğimiz bu te-
zathî tutumdur.

Kıbrıs'taki millî menfaatlerimizi ve ırkdaşla-
rımızın hak ve hayatını korumak üzere hükü-
metlerce alınacak haklı ve müessir tedbirleri,
parti olarak her zaman hararetle desteklemeye
hazırız.

Hükümetin bugüne kadar tutumunun bu isti-
kamette olmadığını Mecliste de ifade ettik. Ba-
şına buyruk bir zihniyetin alkışcısı mevkiine de
hiçbir zaman düşmeyeceğiz. Şimdilik söyleyece-
ğimiz bukadardır.»

Muhterem arkadaşlar; takrir sahibi Sayın
Bayanın, basına verdiği ve milletvekillerine tev-
zi ettiği takrir metninde yer alan, esas meseleye
zaif iras etmekten başka hiçbir şeye yaramayan
ve şahsi hislerden mülhem olduğu anlaşılan bir
beyanın üzerinde de durmak isteriz.

Sayın Bayan takvirinin bir yerinde şöyle de-
mektedir :

«İcrat ve temayülleriyle Hükümet Başkan-
ının karşısında ve ona rağmen katî bir görüşe ve
davranışa sahibolmamış ve istikbale muzaf üç
günlük politikayı dahi tahmin edip çâre bulmak
kabiliyetinden mahrum parti liderlerini toplıya-
rak kendilerine gazete havadislerini nakletmek,
Başbakanın anladığı mânada politikasının Mec-
lise tasvibi değildir. Ve liderlerin böyle bir tas-
vibe salâhiyetleri yoktur.»

Hiç bir parti lideri hakkında böyle ağır bir
hükümün takrirden yer almasını tasvibetmeyiz.

Partimizin, grupumuzun ve liderimizin bu
mevzuda umumi efkâra intikal etmiş davranışla-
rı tek başına, Sayın Bayanın bu tecavüzlerine
Millet Partisinin, Grupunun ve liderinin muha-
tabolamayacağını idrak ve vicdan sahiplerine an-
latmaya yeter. Bu takririn kabulüyle Meclisin
tezahür edecek olan hassasiyeti, dış politikamız
ve Hükümetimiz için bir zaif değil, bir kuvvet
kaynağı olacaktır. Demokratik anlayış bizi bu
hükme götürür. Saygılarımla. (Sağdan alkış-
lar)

BASKAN — Sayın Nur Bâki.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) —
Muhterem arkadaşlarım, Sayın Saadet Hanım-
fendinin vermiş olduğu bir araştırma önerge-
si ve bunun konuşulması, inancım dolayısıyla
le hakikaten bir zaruret halini almıştır. Çün-

kü Saadet Hanımın dile getirdiği takrirdeki birçok noktalar çeşitli vesilelerle, çeşitli politikacılar, hattâ yazarlar tarafından ifade edilmiş; bu ifadeler yine Kıbrıs işinde bir angajman taahhüdü haline gelmesin diye Hükümet tarafından cevaplandırılmamış ve umumi efkârda Kıbrıs olayının veya Kıbrıs'ın bütünlüğü ile ilgili siyasi davranışları bir zarf unsuru olduğuna dair propagandalar, konuşmalar rahatça inkişaf edebilmiştir. Bu araştırma önergesi vesilesi ile umumi efkârın, karşılıklı fikirler konuşulması dolayısıyla aydınlatılmasında büyük fayda görmekteyim.

Bendeniz bu hususa dair görüşümü arz edeceğim.

Bir kere, memleketteki siyasi partilerin, muhalefet ve iktidar olarak dış konulardaki tabii gelişmezlik hudutları ve bunun yanında Hükümet ve Parlâmentonun belli siyasi taktik hudutları vardır. Bunu evvelâ tesbit etmek lâzımgelir.

İkinci nokta; dış politikada bir olay nasıl takibedilir, inkişafı nasıl olur; bunun da bir metodu, bir Anayasası vardır. Bunu da bilmek ve tesbit etmek lâzımgelir. 1945 yılına kadar belki dış olaylarda takibedilen politika klâsik bir ölçü içerisinde cereyan etmekte ve her millet canı istediği gibi politika takibetmekteydi. Fakat Birleşmiş Milletlerin kurulmasıyla birlikte dünya, bir bütün olarak demokratik nizama girdi. Yani kötü yönüyle beraber Birleşmiş Milletlerde, temsil edilen devletlerden bir kısmında demokrasinin yürütülmemesine rağmen, bugün beynelmilel politikada açıkça demokratik bir rejim yürümektedir. Bu rejimin yürümesinde devletlerin beynelmilel konularda dışarıya aksettirecekleri dileklerinin ve meselelerin usulü tamamen değişmiş, bir anlam kazanmış durumdadır. Bugün Türkiye Kıbrıs meselesiyle Birleşmiş Milletlerin, huzuruna birçok yardımcı faktörlerden mahrum, propagandadan mahrum ters propaganda ile haksız görülmüş bir plâtförmün üzerinde dünya milletlerinin karşısına çıkmıştır. Kıbrıs olaylarının hazırlanışı Rumlar tarafından empoze edildiği için, Türkler hâdisenin ilk zuhurundan sonra propaganda yolu ile dünya efkârını ikna etmek için haklı bir zaman kaybına düşmüşlerdir. Kıbrıs olaylarında Türk Hükümeti-

nin gösterdiği reaksiyonların za'fı ve kuvveti, birinci derecede arz etmeye çalıştığım dünya politikası usullerine uygunluk ile ölçülebilir. Arkadaşlarım, Türk Hükümetinin politikasındaki aktifliğin ölçüsü ne olur? Bugün, yeryüzünde nasılkı cesaretin tarifi şahıslar için değişmişse, milletler için de değişmiştir. Eline silâhını alan, bıçağını çeken cesur değildir. Dâvasını bilen, dâvasını en iyi şekilde tecelli ettiren cesurdur. Türk Hükümeti Kıbrıs işlerine el attığı zaman bâzı arkadaşların temenni ettikleri gibi Kıbrıs'a bir çıkarma yapmış olsaydık, bir çeteci teşkilâtından farksız, Kızıl Çin'den daha haysiyetsiz bir duruma düşerdi. Ve yaptığımız bu harekette, birçok polemikçilerin sandığı gibi, Kıbrıs Türklerinin menfaatine olmaz, onların telefine müncer olurdu. Ama, bunu idrak etmek için her şeyden evvel hüsnüniyet sahibi olmak, politikanın ilmini bilmek lâzımdır.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Kennedy kadar akıllı çıktın.

HALÛK NUR BAKİ (Devamla) — Kennedy kadar akıllı çıkıp çıkmadığım belli değil, ama birçoklarımızdan akıllı çıktım. (C. H. P. sıralarından, alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, Kıbrıs politikasında ilk gün yapacağımız bir çıkarmanın karşılığında dünya efkârı Türkleri bir numaralı sulh düşmanı olarak gösterecek ve Birleşmiş Milletler Türkiye üzerinde tazyika başlayarak ilk olarak Türkleri Kıbrıs'tan çıkartmak ve ondan sonra da Kıbrıs dâvasına el atmak isteginde bulunacaktı. Bugün öyle bir noktaya geldik ki, bugün sabahleyin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Makarios'a şöyle bir telgraf çekti; Türkiye eğer ateş kesilmesi hususunda gerekli tedbirleri almazsanız çıkartma yapacak duruma gelmekte ve onun yaptığı çıkartmanın karşısına her hangi bir kuvvetin çıkmasına ve durdurulmasına imkân kalmamaktadır, demektedir, U - Thant Makarios'a. İşte arkadaşlar, hakikî politika, hakikî cesaret Birleşmiş Milletlere dâvamızı haklı göstermektedir. (Ortadan, bravo, sesleri)

Arkadaşlar, dâvamızın haklılığı yönünün yanında onunla daima beraber inkişaf eden bir potansiyel vardır, o da şudur; Kıbrıs olayı yalnız 2 cemaat arasındaki bir ihtilâfın yarattığı bir hâdise değildir. Kıbrıs olayı aslında dünya

sulhü için çok büyük ekonomik ve politik bir rampa tahtası teşkil etmektedir. Bugün İngiltere olsun, Amerika olsun Kıbrıs üzerinde meydana gelecek ateşli, ağır hâdiseleri sonuna kadar tetkik etmek ve her saniyesini ona göre ayarlı tutmakla mükellef hale gelmişlerdir. Ve bu kadar nazarı dikkatlerinin itinalı bir şekilde Kıbrıs olaylarına çekilmesinde, Hükümetimizin izlediği politikanın büyük önemi, büyük dahli olmuştur. Bundan anlıyan anlar, anlamıyana da tarih anlatır.

Sayın arkadaşlarım, Kıbrıs konusunda Hükümetin politikası ile ilgili bir araştırmanın açılıp açılmaması bahis konusudur. Hükümete isnadedilen bu araştırmaya sebep teşkil eden nokta ikidir.

Birisi, Hükümetin zayıf, korkak bir politika takibetmesi esbabı mucibesini, ki bunun hakkındaki görüşümü arz ettim.

İkinci nokta; Hükümetin belirli fikir çizgileri içerisinde açık açık niçin bir şeyin dâvacısı olmadığı ve hâdiseleri izliyoruz, takibediyoruz, gibi cümlelerle bir kısmının deyimince; hâdiselerden uzak duruyoruz, yahut da politikasından emin değilmiş intibai içerisinde, durduğu iddiasıdır.

Arkadaşlar, bugün Amerika'da, İngiltere'de ve Türkiye kadar menfaatleri olan bu iki devlet de, Türk Hükümetinden farklı olarak beyanlarda bulunmuyor. Türk Hükümetinden farklı olarak düşünce serd etmiyorlar. Bugün dünya politikasında hiçbir devlet çıkıp da; ben bu işi şöyle yaptım, şurada bitirdim, diyemez. Çünkü olaylar, her gün değil, her saat ayrı inkişaf gösteriyor. Elbette ki, Hükümet, Kıbrıs işini de, bir Küba hâdisesine benzeyen yuvarlanmış ve niteliği içerisinde izlerken, Doğu blokunun Kıbrıs'a ne kadar yaklaştığını, Batı blokunun Kıbrıs'ta ne kadar büyük menfaatinin bulunduğunu hissedebildiğini tesbit etmek ve bu iki önemli noktayı Kıbrıs olayları ile beraber izlemek durumundadır. Bunun için Hükümet elbetteki her saniye değişen şartlara göre politika takibedecektir. Ve ancak dış politikadaki usul de budur. Bunun dışında bir usul yoktur.

Bir nokta daha var arkadaşlarım, Hükümetin bazı noktalarda, bilhassa genel görüşme mevzularında önerge veren arkadaşımız, belki de haklı olarak, dediler ki; «genel görüşme istekleri reddedildi. Hükümetin genel görüşme is-

teklerinin reddedilmesi bir nevi zayıf olabilir, yahut ta haklı ise haklılığı Meclisçe tescil edilebilir» dediler. Bütün arkadaşlarım, herkes teker teker bilmektedir ki, Kıbrıs mevzuunda Hükümetin değişmez politikasının bir numaralı hattı; Türkiye Kıbrıs'a gerektiği zaman müdahale edecektir. Ve bu hakkını terk etmemiştir. Bunu Hükümet her zaman beyan etmiştir. Hükümetin en kuvvetli prensibini hakikaten millî olan prensibini bu kürsüye getirip de şartlarla tesbit etmek demek, Hükümete; «bu prensibi kullanma» demektir. Müdahalenin şartları bu kürsüde tesbit edildiği gün veyahut müdahalenin oluş şekli umumi efkâr içerisinde müzakere edildiği, münakaşa edildiği gün, bu, bir müdahale hakkımızı ciddi surette kaybetmemiz için bir esbabı mucibe olur. Bizim müdahale hakkımız, Birleşmiş Milletlerin bütün gayretine rağmen elimizden alınamamış ise, Hükümetin müdahale hakkında, müdahalesinin usulü hiçbir angajmanda bulunmayışındadır. Bu da bir politik inceliktir ki, genel görüşme şeklinde olsun; Meclis soruşturması şeklinde olsun, Hükümetin Kıbrıs üzerindeki politikasının detaylarının kabil olduğu kadar açılması, işte ciddi surette Hükümeti o zaman zarfa uğratar. Arkadaşlarım, Kıbrıs üzerinde Hükümetin takibettiği politikanın hakikaten isabetli olduğunu görmüş durumdayız. Önümüzdeki hâdiseler de gösterecektir ki, gelip geçici bir alkış toplamanın dışında istikrarlı bir zaferi bu Hükümet kazanacaktır. Şimdiye kadar da bu zaferin yolunda çok adım atmıştır. (C. H. P. sıralarından bravo sesleri) Gelip geçici üç saatlik bir alkış için çok şeyler yapılabılırdi, ama bu milletin de tarihinde, o yapıyor zannedilen şeyler belki de bir leke olurdu ki, hiç kimse o lekeyi çıkaramazdı.

Sayın arkadaşımız Yüce Heyetinizin Birinci Büyük Millet Meclisinde olduğu gibi vatanperverliğinin eksilmediğini bir defa daha söylediler. Ben de fikirlerine aynen iştirak ederim.

Arkadaşlar, Birinci Büyük Millet Meclisinde de, Büyük Millet Meclisinin Hükümeti mürakabe unsurları arasında nerede ise büyük taarruzun nereden yapılacağına Meclis kürsüsünde konuşulması dahi talebedilmişti. Arkadaşlar, bu, vatanperverliğe bir nakise getirmez, ama, bir şeye nakise getirir; o da; Parlâmentonun varlığı, bu kabil şeyler konuşmamakla za'fa uğramaz. Şimdi dikkat ederseniz bu kabil ko-

nuşmalar millî menfaat dolayısıyla konuşulmadı, dediniz mi, hemen arkasından Parlâmentonun yüce varlığı bundan haberdar olmadı, Hükümeti murakabe edemedi, za'fa uğradı gibi görülmüyor. Değil arkadaşlar, Parlâmentonun şahsiyeti mânâviyesi herkesin siyasi anlamında mevcuttur. Parlâmento, Hükümetin yanlış yolda olduğunu anladığı zaman, bunları getirip burada okutturmaya, konuşturmaya, angajmanlara sokmaya lüzum yoktur. Verir güvensizlik oyuunu düşürür. Ama biraz evvel arz ettiğim gibi, Birinci Büyük Millet Meclisinde olduğu gibi, Hükümeti o kadar çalışmaz bir hale getirirsek bundan, Parlâmentonun itibarı değil, millet menfaatleri zedelenir, milletin bütünlüğü zedelenir. Kıbrıs meselesini akıl yolu ile, hiçbir şey kaybetmeden büyük bir zafer olarak telâkki ettiğim; Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine dahi Türk müdahalesinin haklı olabileceği tezini kabul ettirecek hale getiren Hükümeti tebrik etmek lâzımdır. Bence bu, bir vatanperverliktir. Ben tebrik ediyorum.

Hepinize hürmetlerimi sunarım. (Alışlar)

BASKAN — A. P. Grubu adına Sayın Sükan.

A. P. GURUPU ADINA FARUK SÜKAN (Konya) — Muhterem milletvekilleri, Güvenlik Konseyinin 4 Mart tarihli Kararı ile Kıbrıs mücadelesinin birinci safhası neticelenmiştir. Bu karar meseleyi katî surette halletmemekle beraber, Kıbrıs'ın âtisi için büyük ehemmiyeti haiz bulunmaktadır. Güvenlik Konseyinin 8 maddeden ve önsözden ibaret bulunan ve ittifakla alınmış olan bu kararın bütün maddelerinin şümülü ve mahiyeti hakkında Türk unumi efkârı ve Yüce Meclis tam mânâsıyla malûmattar bulunmaktadır. Konseyin 8 maddelik kararının öyle maddeleri vardır ki, Türkiye'nin müdahale hakkını ref'edeceği tarzında dedikodular ve söyleniler de mevcut bulunmaktadır. Şimdi kısaca bunlar hakkında mâruzatta bulunacağız ve bu mâruzattan sonra Sayın Saadet Evren Hanımefendinin takririnin niçin lehinde olduğumuz ortaya çıkacaktır. Ön sözün ikinci kısmında; Birleşmiş Milletler Anayasasının ikinci maddesinin 4 ncü fıkrasında: «Teşkilât âzası, beynelmilel münasebetlerinde gerek herhangi bir devletin arazi bütünlüğüne veya siyasi bağımsızlığına karşı gerek Birleşmiş Milletlerin gayeleriyle gayri-kabili telif her hangi diğer bir şekilde tehdide

başurmaktan veya kuvvet istimalinden tevakkî ederler.» denilmektedir. Bu hüküm, Kıbrıs statüsünü garanti eden devletlerin ve bilhassa bunlar arasında yegâne kuvvet istimalini düşünmek mevkiinde olan Türkiye'nin askerî müdahale hakkını muvakkat bir zaman için değil, katî olarak ve her zaman için ref'etmektedir hükmü, yabancı matbuatta, 6 tarihli Le Monde da ve diğer yabancı matbuatta zikredilmektedir. Keza Makarios da ve Kıbrıslı Rum idareciler de bu tarzda tefsir etmektedirler. Burada ufak bir şüphe varidolabilir; acaba Güvenlik Konseyi bugünkü haliyle Kıbrıs'ı bir devlet addediyor mu? Böyle bir şüpheye Yunanlılar da düşmüş olacaklar ki, kararın birinci maddesine: «Hâkimiyeti haiz Kıbrıs Cumhuriyeti» tâbirini koydurmuşlardır. Bunu kasten koydurmuşlardır. Çünkü hukuk dışı davranışları muvacesesinde beynelmilel hukuk zaviyesinden hâkim bir devlet hüviyetini kaybetmek ihtimali belirlediği için, bunu önlemek için Güvenlik Konseyinin kararına bu tarzda hüküm koydurmuşlardır. Bütün bunlar, Hükümetin bu hususları sarahaten ortaya koymasını icabettirir ve Büyük Meclisin bunları tahkik etmesi icabeder.

Bir de bilindiği gibi, Güvenlik Konseyi kararının oylanmasında, Sovyet Rusya, Çekoslovakya ve Fransa aleyhte rey vermemiş, fakat çekinmiş davranmışlardır. Bu üç devletin bu şekilde hareketlerinin sebebi, kararın bu hükmü ve bu hükmün tahkikatı cümlesindedir. Elbette ki, Fransa kendi müstemlekelerini çok iyi düşünür. Çünkü hâlâ bugün Fransa kendi müstemlekelerinde alenen askerî müdahale hakkını kullanmaktadır. Bir hafta evvel de yine bir müstemlekede, Kamerun'da, Kongo'da ve son olarak Gabon'da yapılan bir darbeye karşı müdahale hakkını kullanmıştır. Onun için Fransa elbette ki, bu tarzdaki hareketler karşısında daima müstenkif kalmıştır. Bunların Sayın Dışişleri Bakanı tarafından ve Hükümet tarafından sarahaten ortaya konması iktiza eder. Kararın birinci maddesinde Güvenlik Konseyi bütün devletleri her türlü hareket veya tehditten tevakkîye davet etmektedir. Türkiye'den başka bir devletin harekete geçmesi bahis mevzuu olmadığına ve Türkiye şimdiye kadar hareket etmeyip, tehdidettiğine göre, bu ihtar munhasıran Türkiye'ye aidolarak konulmuştur. İkinci madde ise, Kıbrıs Hükümetine hitab ediyor ve şu hususları belirtir-

yor: Evvelâ Kıbrıs Hükümeti Ada'da âmme nizamının tesis ve idamesinden mesuldür. Kıbrıs'taki âmme nizamı o derece Makarios Hükümetinin eline bırakılmıştır ki, 4 neü madde ile tesis edilen Birleşmiş Milletler kuvvetleri, 5 neü maddede âmme nizamının tesis ve idamesine yardım ile vazifelendiriliyor. Kıbrıs'ta huzur, asayiş ve emniyetin tesisi, muhassıran, Birleşmiş Milletler kuvvetleri gitmiş olsa dahi, hassaten Kıbrıs Hükümetine bırakılıyor. Birleşmiş Milletler kuvvetleri ancak Makarios'un yardımcı durumuna getiriliyor, Güvenlik Konseyi kararının 5 neü maddesine göre.

Üçüncü madde ise, şiddet tedbirlerine başvuranları tayin etmekte ve bunları itidale davet etmektedir. Maddede: Şiddete başvuranlar, tabii ki, cemaatler ve idareciler olarak tasrih edilmektedir.

4 neü madde Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin teşkiline aittir. Evvelâ bu kuvvetler Kıbrıs Hükümetinin rızası ile teşekkül edecektir. Bu hüküm tabiidir. Zira teşkil olunacak kuvvetler Kıbrıs Hükümetine yardımcı olacaktır. Türkiye Hükümetinin ise İngiltere, Yunanistan ve yine Kıbrıs Hükümeti ile birlikte beynelmilel kuvvetin teşekkül tarzı ve mevcudu hakkında rey alınacaktır. Burada, Kıbrıs Hükümetine yapıldığı gibi, rızası alınmak bahis mevzuu değildir. Yalnız Birleşmiş Milletler Umumi Kâtibi, bu devletlere danışacaktır.

Her halde şu maddeler hakkında, 4 Marttan itibaren Türkiye'nin kaderi ile ilgili bu mevzu hakkında Sayın Dışişleri Bakanı ve Hükümetimiz bugüne kadar bunları bütün vuzuhu ile Yüksek Meclise bildirmemişlerdir. Bunlar Kıbrıs'ın kaderi ve Türkiye'nin jeopolitik durumu ve emniyeti bakımından ehemmiyetli olan hususlardır. Daha uzatmayayım, biz bu tahririn lehinde rey kullandıktan sonra bütün bunları daha geniş surette hukukî ve politik tahlillerini yapmak suretiyle mâruzatımız ve düşüncelerimizi arz edeceğiz. İşte bu düşüncelerle, kıymetli milletvekilleri, muhterem Saadet Evren Hanımefendinin tahriri lehinde Adalet Partisi oy kullanacaktır. Ve bu tahririn kabulü, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi ve Kıbrıs mevzuundaki dış emniyeti ve itibarı bakımlarından da çok büyük mâna ve ehemmiyet taşımaktadır. Hürmetlerimle, (Soldan alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Osma. Grup adına mı konuşacaksınız?

ŞİNASİ OSMA (İzmir) — Şahsım adına konuşacağım.

Sayın Başkan ve sayın Milletvekilleri; İstanbul Milletvekili Sayın Saadet Evren'in önergesi münasebetiyle, şahsım adına Kıbrıs mevzuunda fikirlerimi söylemek için huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Bugün bütün memleketi ve dünyayı alâkalandıran bu mevzu mevcut meselelerimizin en mühimi, en lüzumlu ve en hayatî ehemmiyeti haiz olamandır, kanaatindeyiz.

Kıymetli arkadaşlarım, Kıbrıs olayları, başladığı günden beri her Türk gibi bizim de içimiz sızlamakta, bir şey yapılamamasından, daha doğrusu yapılmamasından ötürü ıstırap duymaktayız.

Ben eminim ki, bizim gibi bütün Türk milleti, topyekûn, geceleri başlarını yastıklarına koydukları zaman Kıbrıs kardeşlerimizin âkıbetini düşünmekte, fakir ve zengin herkes barındığı yuvasında, huzur ve emniyet içinde bulunurken, yarımın ne olacağı bilinmeyen Kıbrıs kardeşlerimizin vahşi Rum çetecileriyle yaptıkları mücadelenin neticesini tahayyül etmektedir.

Arkadaşlarım, bugün bir hakikattir ki, Hükümetimiz bu millî dâvada çekingen, gevşek ve hattâ beceriksiz bir politika takibetmiştir.

Yine bir hakikattir ki, Hükümet, müttefiklerimize fazla inanmış tarihe bir kara leke olarak geçecek olan Kıbrıs konusunda mevcut anlaşmaların kendisine tanıdığı hakları kullanmaktan kaçınmış, eline geçen fırsatları iyi kıymetlendirememiştir.

Bu faciannın vebali ve mesuliyetini taşıyan insanlar çok iyi bilmelidirler ki Türk milleti onları asla af etmeyecektir.

Kıymetli arkadaşlarım, Türklüğün kudret ve kuvvetini göstermek bakımından büyük bir kıymet taşıyan bir Ata sözümüz vardır :

«Bir Türk dünyaya bedeldir»

Evet arkadaşlarım, yakın tarihimizde Kore'de gösterdiğimiz cengâverlik, nasıl ondan evvelkiler gibi tarihe altın varaklarla kaydedilecekse, bugün Kıbrıs'ta, gayri müsait şartlar içinde bir avuç Türk'ün vahşi Rum sürülerine karşı gösterdikleri mukavemet ve mücadele de aynı

şekilde Türk tarihinde lâyık olduğu şerefli yeri alacaktır.

Türk'ün şeref ve haysiyetini korumak, ecdadına lâyık ahfat olduğunu göstermek yolunda yapılan bu fevkalbeşer mücadele karşısında, hâlâ mütteliklerden, Birleşmiş Milletlerden medet unmak, diplomatik yollarla, protestolarla vakit geçirmek, soydaşlarımızın boğazlanmalarına seyirci kalmak, nasıl izah edilebilir anhyamıyorum.

Sayın Hükümet Başkanı çok iyi hatırlıyacaklardır, Londra konferansı arefesinde, Hariciye Komisyonunun bir toplantısında kendilerine, müttelikimiz İngiltere'nin samimiyetine inanıp inanmadıklarını sormuştum. Kendileri bana verdikleri cevapta :

Öyle görünüyorlar, demişlerdi.

Halbuki hâdiseler bizi teyit, kendisini tekzip etmektedir. Bizzat kendileri İngiltere'nin gevsek tutumundan şikâyetçidirler.

Yine aldığımız haberler gösteriyor ki, İngiltere Ada'da sulh ve sükûnu korumaktan âcizdir. Ben bunu bir misalle daha da ileriye götüreceğim. İngilizlerin ihtarına rağmen Türklere saldıran Rumların bu hareketleri karşısında Türklerin ellerindeki müdafaa vasıtası av tüfeklerini almaya kalkan İngilizlerin bu hareketine ne buyrulur?

Geçenlerde huzurunuzda yaptığım bir konuşmamda belirttiğim gibi, bundan bir süre önce Kıbrıs'a Türk alayının mevzileri üzerinden alçaktan uçan tayyarelerinin ürkütme hareketleri ve ertesi günü mevzilerimizin Rum gazetelerinde açıklanması hüsnüniyet değil, suiniyettir.

Çünkü İngilizler, efendilerinin akrabalarına «Tavşana kaç tazıya tut» demektedirler.

Kıymetli arkadaşlarım, bu münasebetle bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu husus ta çok, ama çok dikkate şâyandır.

Londra Konferansı neticesinde Amerika, İngiltere, Türkiye ve Yunanistan devletleriyle Kıbrıs Türk Cemaatı Ada'ya, sulh ve sükûnu tesis için NATO kuvvetlerinin çıkarılmasına karar verdikleri halde Makarios efendi, hayır demişlerdir. Bu «hayır» karşısında dört büyük Devlet âciz göstermişlerdir.

O Makarios ki, Kıbrıs Anayasasını parça parça etmiş, Zürih ve Londra anlaşmalarına rest çekmiş ve salâhiyeti kalmamış sabık bir Devlet Reisi vaziyetine düşmüştür.

Soruşorum; gayri meşru bir devletin başında bulunduğu iddia olunan Arşevk Makarios'un tek taraflı dayanması karşısında neden susulmuştur?

Bâzi kimselere göre, Rusya'ya sırtını dayayan Makarios'u zorlamak vahim hâdiselerin meydana gelmesine sebeb olacaktır. Biz bu kanaatte değiliz arkadaşlar.

Makarios efendi bunları düşünmüyor, boyundan büyük işlere kalkıyor, garantör memleketlere ve Amerika'ya kafa tutuyor, hâdiseler vahimleşiyor da, Makarios'un haddini bildirmek, mevcut anlaşmaları tatbik etmek, katliamları durdurmak yolunda çalışmak hâdiselerin vahimleşmesine sebeb olacaksa, bu bir bahanedir, başka bahaneler de bulunabilir. Kendimizi aldatmıyalım.

Yani Rusya bunu bahane edecekse, başka bahaneler de bulabilir. Ancak NATO Devletlerini de karşısında görmek her halde onun için hayırlı olmaz. Deveden büyük fil olduğunu unutmasın.

Kıymetli arkadaşlarım, Birleşmiş Milletlerin son aldığı karara göre, Kıbrıs'a gönderilecek Milletlerarası kuvvet gelinceye kadar vahşi ve barbar Rumların Ada'daki soydaşlarımızın kökünü kazımaya mâtuf hareketlerine biz 30 milyon Türk olarak tarihi şan ve şerefle dolu bir millet olarak, seyirci mi kalacağız?

Milletlerarası kuvvetin gecikmekte olduğu, diplomatik yollarla bir netice sağlanmadığı, Rumların katliama devam ettikleri ortada olduğuna göre Hükümetin düşünce ve niyeti nedir? Kanaatim odur ki, tıynet ve cibilliyeti bütün dünyaca anlaşılın Makarios ve uşaklarının yola getirilmeleri için tek yol;

Nush ile uslanmayı etmeli tekdir

Tekdir ile uslanmanın hakkı kötüektir.

Son olarak, sözlerimi bitirirken bu komünist uşaklarına cevap olarak, İstiklâl Savaşımızdan yeni örnekler vermek zamanı gelmiştir.

Politikanın temelinin cesaret olduğunu unutanlar daima hüsrana uğramışlardır.

Sayın arkadaşlarım, bugünkü haberlere bir göz atmış iseniz, Kıbrıs'ta cereyan eden vahşet karşısında sabrı tükenen Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U. Thant Makarios'a gönderdiği bir telgrafta;

Ateş kesilmezse Türkiye'nin Ada'ya kuvvet çıkarmak suretiyle müdahale hakkını kullan-

masının zaruret olduğuna işaret etmek suretiyle bize gideceğimiz yolu göstermiştir.

Binaenaleyh hakikatler acı dahi olsa konuşulmasının faydalı olacağına inanarak Sayın Sadet Evren'in önergesinin kabul edilmesini istirham eder, hakikatleri konuşmaktan korkmamamızın bir memleketseverlik olduğuna inandığımızı arz ederiz.

Hürmetlerimle. (A. P., C. K. M. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — C. H. P. Grubu adına Sayın Nihat Erim.

C. H. P. GRUPU ADINA NİHAT ERİM (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım, Kıbrıs davası etrafında bu mesele hâd bir şekil aldığı andan bu yana Yüksek Meclisin gösterdiği büyük hassasiyet, Türkiye Büyük Millet Meclisinin geleneğine uygun bir hassasiyettir. Bugün de Meclisimiz böyle bir vatanperverlik sahnesi yaşamaktadır. Bendeniz, önerge sahibi sayın arkadaşımızdan başlayarak, bu kürsüden sırasıyla sizlere hitabetmiş olan bütün arkadaşlarımızın, hiç şüphesiz yürekte kopup gelmekte olan duygularını saygı ile selâmlıyarak, esasa girmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, millî dâvalar hassasiyetimizi duygularımızı çok tahrik ettiği zaman aklımızı, aklımızın kontrolünü hâkim kılmaya o derecede önem vermemiz lâzımdır. (Orta sıralardan bravo sesleri)

Elbette her gün, her saat Kıbrıs'ta soydaşlarımıza reva görülen vahşice muameleler bizleri her an yüreklerimizden dağlamaktadır. Ancak Büyük Meclis ve onun güveni ile iş başında bulunan Hükümet, milletin rehberi olarak duyguları kontrol altına alacak ve 30 milyonun menfaati ile beraber, Kıbrıs'taki soydaşlarımızın korunmasında en akıllı, en salim yolu bulmakta güçlük çekmeyecektir. (Bravo sesleri, alkışlar)

Şimdi arkadaşlarım, açık konuşalım; 20 - 21 Aralık hâdiseleri başladığından bugüne kadar kayıpta mıyız, kazançta mı? Bence kazançtayız, arkadaşlar. Niçin kazançtayız? Onu arz edeyim! Birinci yüzyılın bu ikinci yarısında Türkiye Cumhuriyeti her şeyden tecrit edilmiş olarak yaşayan bir varlık değildir. Türkiye Cumhuriyeti çeşitli alâkaları, çeşitli münasebetleri, menfaatleri, ittifakları olan ve her hareketini bu çevre içinde idare etmek durumunda bulunan bir varlıktır. 20 - 21 Aralık hâdiseleri başladığı za-

man bizim dâvamızı belki yalnız Türkiye'de biz biliyorduk. Dünyanın meçhulü idi. İlk günlerde cihan matbuatının bu dâva üzerinde yazdıklarını hatırlatırım. O yazıları okudukça sinirleniyor, asabımız bozuluyordu, kızılıyorduk. Ben dahi bu kürsüden ifade ettim; böyle bir çatışma olduğu zaman Müslümanlık, Hıristiyanlık meselesi dahi rol oynuyor, dedim.

Şimdi arkadaşlar, 15 gün Güvenlik Meclisi toplantıları devam ettiği müddetçe Newyork'ta bulundum, Washington'da bulundum; Hükümetin tensibiyle, Meclisin müsaadesiyle, işi yakından takibetmek fırsatını buldum. Amerika televizyonu, Amerika radyoları ve Amerika basını istisnasız bizim dâvamızı yüz milyonlara anlatmak için birbiriyle yarış etti. Life mecmuası bir sayısında 18 sayfasını Rumların Türkler üzerinde yaptıkları vahşice muameleleri resimleriyle okuyucularına gösterdi. Time mecmuası, New Week, Newyork Times, Newyork Herald Tribüne, Christian, Science Monitor, Washington Post, böyle.....

Bu gazeteler, Amerika'da milyonlarca tirajı olan ve Amerikan halk efkârı denilen kuvveti meydana getiren neşir organlarıdır. Ve bizim dâvamız şu 15 günde buradan bütün medeni âleme, medeni dünyaya yayılmıştır. Bizim milyarları sarf etmek imkânımız olsaydı bunu temin edemezdik, bu neticeyi alamazdık.

Şimdi arkadaşlar, bu kadar geniş bir neşriyatın sonra Güvenlik Meclisi kararını verdi. Büyükelçi ile birlikte Washington'a gittik. Oradaki Kongre mensupları ile de temaslar oldu. Kongrenin Dışişleri Komisyonunun çok nüfuzlu üyelerinden birinin odasında hasbihal ettik. Kendisine sordum. «Amerikan halk efkârı bu dâvayı gereği gibi kavradı mı?» dedim. «Daha tamamiyle kavramadı.» cevabını aldım. Ben hayret ettim, «Nasıl olur! 15 gündür bütün televizyonlarınız, bütün radyolarınız, gazeteleriniz bunu anlatıyor. Nasıl olur da hâlâ kavramadı?» Bakın dedi, ben kendimden misal vereyim. Benim seçim bölgemde hem rum, hem de Türkler var. Pekâlâ geçiyorlar. Kıbrıs'ta ne oluyor da beraber yaşıyorlar. Bunu söyleyen Dışişleri Komisyonunun nüfuzlu bir insanı. Bunu bize gayet samimî olarak söylüyor. Onlar için Kıbrıs adası binlerce mil uzakta ve dünya üzerinde yüzlerce meselelerden bir tanesidir. Demek ki, bir dâvanın cihan efkârına, en medeni memleketlerde dahi mal edi-

lebilmesi biraz zaman istemektedir. Hâdiselerin başladığı günden bugüne kadar şu arada geçen vakit hiçbir şeye yaramadı ise arkadaşlar, dâvamızda yalnız kalmamamız için cihan efkârının hazırlamasında paha biçilmez bir zaman olmuştur. Makarios'un dâvayı Birleşmiş Milletlere götürme hususundaki inadı ve ısrarı, onun hiç hesabetmediği bir netice olarak buna imkân vermiştir.

Şimdi tekrar dâvanın başında müttefiklerimiz Amerika'nın, müttefikimiz İngiltere'nin, müttefikimiz Fransa'nın alâkaları çok zayıftı. Çünkü onlar efkârı umumiye memleketleridir. Efkarı umumiyenin meseleleri kavramadan önce, o mekanizmalar harekete geçmez. Bugün ne durumdayız? Sayın arkadaşlarımızın bâzıları bu merhaleleri tenkid mevzuu yaptılar. Ben samimî olarak söylüyorum, tenkid mevzuu olarak almıyorum. Meselenin inkişafı, tehavülleri, gelişmeleri, safhalarından iyi neticeler olarak alıyorum. Biz ilk ihtarı jet uçağının uçuruluşu ile yaptık, derhal semeresini verdi. İngiltere geldi, Yunanistan'la birlikte Garanti Antlaşmasının hükmüne göre üçlü müdahaleye hazır olduklarını söyledi. Üçlü müdahale başladı. Orada Yunanistan'la Türkiye'nin doğrudan doğruya çarpışmasına meydan vermemek için, İngiliz kuvvetlerinin kullanılmasına karar verildi. İngiliz kuvvetleri adaya geldi ve araya girdi. İngiltere: «Ben bu yükü yalnız taşıyamam NATO mevzuu yapalım, Amerika gelsin.» dediği zaman Türkiye ne diyecekti? Hayır gelmesin mi diyecekti? Elbette Amerika mümkünse bu işe girmelidir ve girmesi bizim lehimize. Makarios bu formüle itiraz etti. Birleşmiş Milletlere çok güveniyordu. Meseleyi Güvenlik Konseyine götürünce Garanti Antlaşmasını, İttifak Antlaşmasını, Anayasayı orada iptal ettireceğine, hiç değilse silâhlı müdahalenin gayrimeşru olduğuna dair hüküm alacağına inanıyordu. Güvenlik Konseyine gidildi. Sayın Faruk Sükan arkadaşımız, Güvenlik Konseyinin 4 Mart tarihli kararını çok yanlış yorumladılar. Bu tarzda yorumu, kendilerini temin ederim ki, Makarios ve Kipriyanu dahi yapmadılar, yapamadılar. (C. H. P. sıralarından, Bravo sesleri, alkışlar.) Bu sözümlü târiz olarak almayın. Yapamadılar. (Soldan, açık söyle, sesleri.) Yani bunu bu şekilde tefsir edemediler. Sebebi var. Faruk Sükan arkadaşımız bilmiyor. Sebebi şu: Güvenlik Konseyi 11 kişidir. 11 kişiden 9 u «Anlaşmalar bâkidir, Güvenlik Meclisinin anlaşmaları iptal etme-

ye, tadil etmeye, gayrimeşru ilân etmeye yetkisi yoktur. Bir anlaşmanın zamanla değiştirilmesi gerekiyorsa bu, müzakere yolu ile yapılabilir.» diye ifade ettiler ve bu zabıtlara geçti. Makarios'un tutan, kucaklıyan Sovyet Rusya delegesi dahi sarıh olarak; «Anlaşmalar gayrimer'idir» diyemedi; Kıbrıs'ın müşkül zamanında imza ettirilmiştir, Birleşmiş Milletler Antlaşması varken doğrudan doğruya müdahale birlikte yürümez ve saire gibi şeyler söyledi. Ama, anlaşmalar iptal edilmiştir, diyemedi. Onun için mücerret, sadece bu manzara bizim Garanti Antlaşmasının ve İttifak Antlaşmasının bu kararıyla her hangi bir zedelenmeye uğradığını söylemeye müsait değildir. Kaldı ki, bu bizzat Faruk Sükan arkadaşımızın temas ettiği karar suretinin başlangıç kısmındaki ikinci maddenin 4 ncu paragrafına atıf yapan maddenin başında der ki: «Birleşmiş Milletler Antlaşmasının ilgili hükümlerine ve bu Antlaşmanın 2 nci maddesinin 4 ncu fıkrasına»... Bu orada sarıhatle ifade edilirdi ki, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının ilgili hükümlerinin başında, bizzat o Birleşmiş Milletler Antlaşmasının dibacesini teşkil eden; «Devletlerin altına imzalarını koydukları muahedelere sadakati» kaidesi gelmektedir.

Binaenaleyh Garanti Antlaşması, İttifak Antlaşması Kıbrıs Devletinin de altına imzasını koyduğu bir anlaşma olduğu için bizzat bu maddenin içinde o anlaşmaların mevcudiyeti teyidedilmiştir. Ayrıca Güvenlik Konseyine Başkanlık eden Brezilya Baş Delegesi, bu teklif Güvenlik Konseyinin daimî olmıyan 5 üyesinin müşterek teklifidir. Onlar namına Brezilya delegesi bu teklifi teklif etmiş, tahlil etmiştir. Şöyle söylemiştir: «Kıbrıs anlaşması bizzat Kıbrıs Devletinin siyasi hüviyetinin meşruiyetini temin eden anlaşmalardır. Yani bu anlaşmalar ortadan kalktığı zaman Kıbrıs Devletinin kendisi ihlâlâle uğruyor. Ayrıca gene bu karar suretinin başlangıç kısmında, Sayın Sükan arkadaşımızın demin işaret ettiği fıkradan evvel bir başka fıkraya vardır. 16 Ağustos 1960 tarihinde Lefkoşe'de imza edilmiş olan anlaşmalara âtif yapar ki, garanti ve ittifak anlaşmaları bu anlaşmalardır. Krar sureti bunları ayrıca zikretmiştir. Keza karar suretinin emri kısmında, Türkiye, İngiltere ve Yunanistan'ın muvafakatleri şart koşulduğuna göre Türkiye, İngiltere ve Yunanistan ancak garanti ve ittifak anlaşmaları dolayısıyla bir arada hareket eden devletlerdir.

Şimdi arkadaşların hatırına gelebilir ve sorabilirler; canım neye karar suretinde bu kadar dolayışık yoldan ifade ediliyor, bunlar, dobra dobra niçin söylenmiyor? Bilhassa Birleşmiş Milletlerde, ifadelerde daima bu şekilde diplomatik formüllere başvurulur ki, mümkün olduğu kadar üzerinde birleşme hâsıl olabilsin. Şimdi bu karar suretinin açıkça Makarios'u itham eden hükümleri vardır. Bu da icrai kısmın ikinci maddesinde; kanunun, nizamın yeniden tesisi, kan dökülmesinin durdurulması, şiddetin durdurulması vazifesi ona yüklenmektedir. Kan dökken Türkler mi arkadaşlar? Şiddete başvuranlar Türkler mi? Kanunu, nizamı çiğniyen Türkler mi?

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Öyle diyorlar.

NIHAT ERİM (Devamla) — Öyle diyecek. Ben yaptım der mi, orada? Birleşmiş Milletlerde, Rusya'dan başka kimse, bunlar Rumlar değildir, demedi. Bir kere «Türklerdir» diye kimse demedi. Bunlar Rumlar değil demedi, yalnız kaldı. Yalnız kaldığını şuradan anlayınız ki, üç gün zor sabretti. Üçüncü gün gazetelerinde bu karar suretini reddeden yazılar yazılmaya başladı. Atina'da, Lefkoşe'de Amerika ve İngiltere aleyhine nümayişler devam ediyor ve nihayet milletlerarası barış kuvveti oraya gitmeden evvel elini çabuk tutmak isteyişi de bu karar suretini tatbik edecek olan Birleşmiş Milletler Barış Kuvvetinin oraya gelişinin kendi yararına olmayacağını anlamış olmasından başka bir mânaya yorumlanamaz. Kısaca arkadaşlar, bu karar sureti bizim anlaşmalarla mevcut haklarımız en küçük bir gölge düşürmemiştir. Türkiye'nin Kıbrıs'a karşı taahhütleri bâkidir. Başka bir nokta, demin Faruk Sükan arkadaşımın işaret ettiği Kıbrıs'ın ülke bütünlüğü bağımsızlık ve sairesi bizzat garanti anlaşması ile teyidedilmiştir. Yani Türkiye o devletin bütünlüğünü, bağımsızlığını teminat altına almıştır. Biz; gidip Kıbrıs'ı işgal edelim, Kıbrıs'ın bir parçasını ilhak edelim iddiasında bulunmadık ki, bizim Kıbrıs'ın ülke bütünlüğünü ihlâl etmemiz mevzuubahsolsun. Biz, Kıbrıs'ı kendimize tâbi bir devlet yapalım iddiasında bulunmadık ki, Kıbrıs'ın bağımsızlığına taarruz eden bir devlet olma yükünün altında kalalım. Yine Garanti Anlaşmasının bir hükmüne göre, Kıbrıs'ta anlaşmalarla temin edilmiş olan Anayasa haklarının

Türk cemaatinden vahşice esirgenmesi karşısında, bize milletlerarası kıymeti olan, Birleşmiş Milletlerde tescil edilmiş olan, Garanti Anlaşmasının verdiği bir inzibati vazife göreceğiz, icabederse ve bu vazifeyi görmek hakkımız şu anda o anlaşmanın imza edildiği gün kadar kuvvetli - belki hâdiselerin inkişafı dolayısıyla - daha da kuvvetlidir. Çünkü, eğer hâdiseler bunu kaçınılmaz bir zaruret haline getirirse o zaman bu muahede fiilen işliyecektir. Ama arkadaşlar temenni ediyoruz ki, devletimiz böyle bir mecburiyet altında kalmasın; bu dâva müttefiklerimizle, dostlarımızla elele müştereken halledilsin. Mühim olan budur.

Sevgili arkadaşlarım; dış politikada kolay ve parlak başarılar çok caziptir. Ama dış politikada kıymetli olanâ tuğla üzerine tuğla koyarak bina yapmaktır. Onun için hatırlıyacaksınız, Hükümete güven oyu verilmesi bahis konusu olduğu gün de bu kürsüde sizlere hitabetmiş, Hükümete güven oyu veriniz, arkadaşlar. Çünkü bu güç dâva karşısında bizi en az kusurla yokuştan çıkaracak olan; tarihî şahsiyeti ve büyük tecrübesi ile Sayın Başbakandır, demiştim. Bugün de o sözümünden pişman değilim arkadaşlar. Dâvamız müspet yolda yürümektedir. Önerge sahibi arkadaşımı da temin edebilirim, diğer arkadaşlarımı da temin edebilirim.

Önergeye gelince; sayın arkadaşımız 177 nci maddeye göre bir araştırma istiyor. Bu konuştüğümüz konu bir Hükümet politikası konusudur. Bir araştırma konusu değildir, Hükümet bir politika güdüyor. Öyle anlıyorum ki, bâzı arkadaşlar; yarın sabah çizmeleri çekelim, jetleri uçuralım, gemilere binelim, gidelim Kıbrıs'a çıkalım, diyorlar. (Soldan, «Öyle şey yok» sesleri)ben böyle anladım, böyle diyen arkadaşlar var. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri) (gürültüler) arkadaşlar, Hükümet bunu yapmadı bugüne kadar. Bu bir politikadır. Ve Hükümet öteden beri bunu izah ede geliyor. Şu tarzda hareket etti ve şu noktaya getirdi. Buna her birimizin akli eren insanlarız. Bu politikayı beğenmediğimiz, beğenmeyenlerimiz ekseriyette olduğu zaman, Hükümetin boynu kıldan incedir o anda hakkından gelmek mümkündür arkadaşlar. Bu bir araştırma mevzuu değildir. İçtüzüğün araştırma mevzuu; Hükümet bize hilâfı hakikat bir beyanda bulunur. bir bakan vazifesini yanlış kullanmış olabilir, bir

vesika ortadan kaldırılmış olabilir. Böyle şüpheler olabilir. Acaba bunun aslı var mıdır, yok mudur, şunu bir Meclis olarak araştıralım, işin hakikatine vâkıf olalım diye bu madde tatbik olunabilir. Yoksa düpedüz tam bir dış politika mevzuu olan ve bir dış politika tutumunda, Hükümetin tutumunu tasvibedip etmeme mevzuu olan şeyi niçin dolaştıralım da bir tahkik yoluna götürelim? Bendeniz grupumunda arzusuna ve kendi şahsi kanaatime de uygun olarak, bu kürsüden böyle bir tahkika mevzu bakımından, işin gereği bakımından yer olmadığını ve bu yolda önergeye Cumhuriyet Halk Partisi grubunun müspet oy vermeyeceğini sarahatan ifade etmek isterim. Bu mâruzatımı bu noktada kesiyorum. Eğer gerekirse müzakerelerin inkişafına göre mütemmim mâruzatım olacaktır. Hürmetlerimle (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Kılıçoğlu usul hakkından söz istemiştiniz, niçin efendim?

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Yazdım efendim.

BAŞKAN — Yazdınız ama, görüşmelerin tarzı cereyan ve hatiplerin vasıfları, diyorsunuz? Söz verilmesi için olduğunuz yerden ifade edin, ne noktadan?

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Sayın Nihat Erim'in sözünden evvel bir takririmiz vardı, okunmadı, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

İ. ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlarım; usul hakkında söz alışım sebebi; iki noktaya istinadetmektedir.

Birinci şü; Sayın Şinasi Osma'nın konuşması sırasında arkadaşım Maraş Milletvekili Kemal Bağcıoğlu ile birlikte Türk Hükümetinin Birleşmiş Milletlerdeki müzakeratı takip için vazifelendirdiği Kocaali Milletvekili Nihat Erim Beyefendinin Meclise izah vermesini talebeden bir takrir verdik. (Ne için söz aldın, sesleri) müsaade buyurun onu da izah edeceğim. Sayın Şinasi Osma sözlerini bitirdikten sonra Sayın Nihat Erim'in grup adına söz aldığını da öğrendik. Fakat bu takririmizin kendilerine söz verilmeden önce okunmuş olması lâzımgelirdi. Bu bakımdan usul bu noktadan hatalı tatbik edildi. Söz alışımızın birinci esbabı mucebese bu oluyor.

İkincisi de, Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına konuşan Sayın Erim'in, elbette o grubun bir mebusu olması sıfatıyla, her an grubu adına vazifelendirildiği takdirde konuşmak hakkıdır. Buna hiçbir itirazımız yoktur. İtirazımız olan şudur; kendileri Meclis tarafından vazifelendirilmiş, Hükümet tarafından vazifelendirilmiş, elbette gittiği yerde çalışmalarını, gördüklerini, bizim noksanlarımız varsa, onların neler olduğunu ne gibi tedbirler daha almamız, başarı kazanmamız için ne gibi gayretlere tevessül etmemiz gerektiği yolunda Hükümete yazılı olarak bir rapor takdim etmiş olması icabederdi. Bu raporun vazifeli ve bu işlerin ehli bir kimse sıfatıyla en doğrusu olmasında hiçbirimizin de şüphesi olmamak icabeder. Çünkü muhterem arkadaşlarım, Hükümete verilen bu rapor, her halde bizim şimdiye kadar türlü kaynaklardan edindiğimiz bilgilerin ne derece doğru olduğu hakkında bize en esaslı bilgiyi verecektir.

Hükümetler, milletin hükümetleri olduğuna göre bitaraf olmaya, tarafsız olmaya mecburdurlar. Hükümet te mütaaddit defalar bunu böylece ifade ettiği için, tarafsız bir Hükümetin bu raporlara dayanmak suretiyle bize izah vermesini beklemek hakkımızdır. Şimdi bu zat grup adına çıkar da burada bu müşahedelerine dayanarak konuşursa, malûmuâlileriniz gruplar taraf tutarlar. (Gürültüler) Grupların kendi görüşleri vardır. Kendi görüşlerine göre meseleleri izah ederler. Bir Hükümetin tarafsız oluşu gibi grupların davranışı olamaz. Şimdi bendeniz soruyorum; Sayın Nihat Erim'in burada zabıtlara tescil edilen konuşması ile Hükümete vermesi lâzımgelen raporu arasında bir mübayanet var mıdır, yok mudur? Eğer Hükümete vermiş olduğu rapor burada açıkladığı konuşmasının aynı ise bu raporun gizliliği nerede kalacak? Bizim Kıbrıs politikasında takibettiğimiz gizliliğin nedenleri nasıl izah edilecek? Bunu öğrenmek istiyoruz.

Netice itibariyle muhterem arkadaşlarım, takririmiz okunmamıştır, bir. İkincisi de; Hükümet adına, Meclis adına vazifelendirilmiş bir şahsın bütün edindiği bu malûmatı kalkıp grup adına söylemesindeki isabetsizliği ve taraf tutmayı buradan ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, usul hakkında konuşan arkadaşın Başkanlığın cevabı

bu şudur : Sayın Ethem Kılıçoğlu arkadaşımız; zannediyor ki Başkanlık bir noktada zühül etmektedir. Sayın Nihat Erim'e Hükümetten gelen bir tezkere ile, Kıbrıs meselesinin Birleşmiş Milletlerdeki görüşülmesi devam ettiği müddetçe, kendisinin oraya gönderilmesi ve vazifelendirilmesi için müsaade edilmesi istenilmiş, Nihat Erim arkadaşımızın bu vazifeyi kabul etmesi için Yüce Heyet izin vermiş, karar almıştır.

Nihat Erim arkadaşımız, orada idari ve siyasi, Hükümet içinde ve delegasyon arasında vazife görmüştür. (Gürültüler) Müsaade edin efendim, dinleyin biraz. Bu arkadaşımızın oradaki görüşmeler hakkında Mecliste izahat vermesi için bir zaruret ve mecburiyet yoktur. Çünkü yapılan muamele, Hükümetçe tavzif edilmiş bir heyetin üyesi olarak yapmış olduğu bir vazifedir. Arkadaşlarımızın ileri sürdüğü taktirle istediği husus, ancak Hükümet muvafakat ettiği ve Hükümetin tensibettiği insan tarafından burada izahat verilebilir.

Nihat Erim arkadaşımızın asıl sıfatı milletvekilliğidir. Kendisine bu geçici görev verilmele milletvekilliği sıfatı üzerinden mecedilmiş değildir. Kendisinin bu sıfatı bâki olduğuna göre, mensubolduğu grupun sözcüsü olarak bu meselede konuşması tabiidir.

Başkanlığın yaptığı muamelede her hangi bir usulsüzlük mevcut değildir.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Sayın Nihat Erim kürsüye... (C. H. P. sıralarından, kürsüye çık, oradan Başkanlığa sual tevcih edilemez sesleri) (Gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşlar, niçin istical ediyorsunuz? Bir meselenin tavazzuhunda fayda yok mu? Niçin arkadaşların kalbinde uhde kalsın? Müsaade buyurun söyleyin.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Meclis Başkanımız buyuruyorlar ki «Nihat Erim Beyin izahat verebilmesi için kendisini vazifelendiren Hükümetten müsaade alması icabederdi. Taktir de bu yolda olduğu için kendilerine»

RUHİ SOYER (Niğde). — Öyle söylemedi, ama neyse...

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Devamla) — «Kendilerine grup adına söz verdim. Asıl sıfatları milletvekili oluşlarıdır.»

Doğru. Biz de buna itiraz etmedik. Yalnız grup adına konuşan Muhterem Erim burada Birleşmiş Milletlerde merede, nasıl oturduğunu kiminle nasıl konuştuğunu da ifade etti. Demek ki, bu bilgiyi bu seyahatinde edinmiş. Ben soruyorum şimdi; acaba bu masrafları nereden aldı, gitti?.. Guruptan mı aldı gitti?.. (Orta sıralardan «yuhh» sesleri) Soruyorum

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar. **İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU** (Devamla) — Nereden aldı, Hükümetten aldı gitti... Binaenaleyh edindikleri herşeyden evvel Hükümete, Hükümetin de müsaadesi olursa ve Meclis de talebederse Meclise ifade etmek mecburiyetindedir. (Gürültüler) Yoksa grup adına buraya çıkıp da, bir gruba mensubolan insanları bilgisizlikle itham etmeye hakkı olmazdı. (Gülüşmeler)

BAŞKAN — C. K. M. P. Grubu adına Sayın Tahtakılıç.

C. K. M. P. GRUPU ADINA AHMET TAH-TAKILIÇ (Uşak) — Muhterem milletvekilleri; Kıbrıs konusunda verilmiş olan genel görüşme tekliflerinin yerinde görülmiyerek reddilmesi üzerine bir milletvekili arkadaşımız malûmat edinmek ve hâdiselerin inkişafı hakkında Meclise açık bilgiye sahibolmak için bir taktir vermiştir. Bu taktirdeki, «soruşturma», kelimesi sırf bizim İctüzüğümüzün koyduğu kelimedenden ileri geliyor. Yoksa dâva, Parlâmentonun anket suretiyle malûmat sahibi olması gibi mutat ve dünya parlâmentolarınca âdet edilmiş bir esasa dayanmaktadır. Meseleyi bu zaviyeden ele alıp görüşme mecburiyetindeyiz.

Muhterem milletvekilleri; evvelâ bir zihniyet meselesini tesbit etmeye mecburuz. O zihniyet meselesi hiçbir zaman Sayın İnönü'nün bugünkü hükümetinin şahsiyetini de ifade ederek söylemiyorum, dış politika mevzuunda ileriden beri hükümetlerimiz Mecliste çeşitli fikirlerin ifade edilmesi noktasında, bunun bir zayıf teşkil edeceği gibi bir zihniyetin içinde kalmışlardır. Müsaade ederseniz biri 1947 ye ait, biri 1955 e ait iki hâtırayı tesbitle vaziyeti ifade edeceğim.

Sayın arkadaşlarım, akıllı bir umum müdür dahi idare meclisinin mütalâalarını alıp, çeşitli fikirleri ortaya koymakla kendi vaziyetini takviye eder. Bence parlömanter bir hükümet de dış politika konusunda Mecliste mevcudolan teşek-

küller ve milletvekillerinin fikir ve mütalâalarının en sert şekilde dahi ifade edilmesinden ancak kuvvet alır, hiçbir zaman zaıfa düşmez. Fakat nedense biz dış politika mevzuunda geçmiş hükümetlerden de bu anlayışı görmedik, bugünkü Hükümet de munhasıran Kıbrıs meselesinin seyri içinde bu toleransı göstermek gibi bir duruma, bir tutuma giremedi.

Sene 1948, Hariciye Vekili merhum Necmeddin Sadak, Sayın Ahmet Oğuz ve Hasan Dinçer'le verdiğimiz taktirin mahiyeti şu: Hariciye Vekili, Amerikan Hükümetiyle Türkiye'ye yapılacak yardım meselesini konuşmak üzere seyahate çıkacak.

Türk Milletinin dış politikası yardıma bağlı değildir. Fakat müşterek medeniyetin ve sulhün korunması için bir yardım mevzuubahis ise Türkiye'ye yapılacak yardım bu değildir. Bu taktirimizin verilmesi üzerine öyle bir hassasiyet gösterildi ki, böyle bir müzakerenin açılması Amerika'daki müzakerelerimizi zaıfa uğrattı. Hayır arkadaşlar. Tamamen tersinedir. Eğer o taktir ortaya konmuş olabilseydi, Hükümet Amerika'ya; «Efendim, parlâmentom bu yardımı, Türkiye'nin ana politikasını ifade ederken az buluyor diye destekle gidecekti. Fakat zihniyet müsait değildi, tek ses çıkmasın, bir söz çıkmasın gibi bir alışkanlığımı o gün yıkmaya muvaffak olamadık.

Sene 1955. Kıbrıs meselesi en had safhaya girdi. Yine C. K. M. P. adına şu üç ana fikri müdafaa ettik.

1. Türkiye'nin dış politikası iktisadi yardımlarla alâkalı değildir. Dünya sulhünün ve medeniyetinin korunması gibi bir ana mihvere dayanmaktadır.

2. Kıbrıs konusu; dostlarımız ve müttefiklerimiz nezdinde muahedelerin, tarihî gerçeklerin ve dünya sulhü anlayışının esasları dâhilinde toptan ortaya konulacak bir meseledir. Yani Yunan Hükümetinin karşısına yalnız bir Kıbrıs konusu ile çıkmayınız ey Hükümet, bütün meselelerimizi ortaya koyunuz, dostsak, düşmansak belli olsun tutumumuz ona göre tenevvür etsin, dedik, 1955 deki Hükümete de anlatamadık.

Şimdi Sayın Nihat Erim'i dinlerken arkadaşlar, hakikaten ben de kendisine mahsus bir tolerans havası içinde söze başladım ve öylece devam edeceğim.

Meselâ, Nihat Erim Beyin sözlerinde anlamadığımız bir nokta vardır, bize Nihat Erim Bey iki gerçek getirdi bu Mecliste. Birisi, bir genel görüşme açılması için taktir verdi Kıbrıs konusunda ve beynelmil el bir vazife dolayısıyla bir seyahate çıktı, o taktirinde bize dedi ki, Makarios'u burada Reisi Cumhuriyet olarak kabul etmemiz dahi hata olmuştur. (Bravo, sesleri) Şimdi bize, bu anlaşmaları müdafaa ederken Kıbrıs Devletinin, Devlet olarak tanınması bizim tezimize uygundur. Ama bizim tezimize ne zaman uygundur? Birleşmiş Milletlerden Makarios'a çekilen her telgraf Küçük'e de çekilseydi, - bunu Nihat Erim Beyden öğrendik - çünkü Zurich ve Londra anlaşmalarının hazırlanmasında kendisi hukukî bilgisi ile, tecrübesi ile aranır olmuş bir şahsiyetti. Teknisyen olarak çalışmıştır. Nitekim bugünkü vaziyeti de aynı salâhiyetle devam ediyor. Bize dediler ki, Kıbrıs Parlâmentosu konusu olduğu andan itibaren Kıbrıslı milletvekillerinden Türk milletvekillerile, Rum milletvekilleri bir arada bulunmadıkça, parlâmento meşruiyet kazanamaz. Kıbrıs Devleti mevzuubahsolduğu zaman Makarios yalnız başına Devlet Reisi olarak muhatabolamaz. Ancak Küçük'le beraber mütalâa edildiği zaman mevuttur. Şimdi dikkat buyurunuz; Sayın Nihat Erim, bütün işlerin yolunda gittiği hakkındaki samimi kanaatinde her şeyi kabul ediyor. Fakat bize, Hariciye Komisyonu Reisi sıfatıyla buraya bir taktir getirdi ve Hükümeti ikaz etti. Ben çıkıp kendisini tebrik ettim: «Tebrik ederim, ilk defa bir komisyon reisi, komisyon reisi rolünü oynadı» dedim. Fakat o günkü rolüyle bugünkü rolü, arasında tezat, o günkü fikirleriyle bugünkü fikirleri arasında devletler hukuku bakımından tezatlar doludur. (Sağdan ve soldan alkışlar)

MUSTAFA UYAR (İzmir) — Tezat nerede?..

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Sayın arkadaşlar, şimdi meselenin özüne geliyorum.

Sayın Nihat Erim'in ve Sayın Başbakanın izahları bize gösteriyor ki, biz dış politika mevzuunda mütemedi, müstemir uyanık bir çalışma sistemi içinde değiliz. Nereden anlıyoruz?... Kendilerinin izahından.

Kıbrıs meselesi açıldığı zaman dünyada tek bir müttefikimiz yoktu dedi, Başbakan da aynı şeyi söyledi.

Nerede o harici politika ki, Kıbrıs gibi, Devletler Umumi Hukukunun, Birleşmiş Milletler

Anayasasının şartlarına uygun bir muahede ihlâl ediliyor, fakat dünyada bir tek müttefikimiz bizim tarafımızda değil. Şu halde evvelâ harici siyasetimiz - bir gün kürsüden yine izah ettim - dış politika arkadaşlar, bir gerçeği söylüyorum, bir günde kazanılmaz, bir günde kaybedilmez. Dış politika millî emniyet dâvasını her gün bir tehlike ile karşı karşıya olacağımız gibi bütün dünya nezdinde hararetle, ciddiyetle, hukukla takibetmekle meydana gelir. Ya kendilerinin ifade etmiş olduğu gibi Makarios hata etmekte devam etseydi, ki biz Makarios'u, biliyorsunuz bugünkü vaziyetiyle kendilerinden aldığımız ders icabı, yalnız oradaki rumların çete başı telâkki ediyoruz. (Sağdan, bravo sesleri.) Ve Sayın Başbakan da gayet dikkatli bir surette buradaki izahatında Makarios için yalnız haiz olduğu dini rütbeyi kullanmak suretiyle Makarios'tan bahsetti. O halde dış politika, madem ki, bir günde kazanılmaz, bir günde kaybedilmez, nerede bizim haricî teşkilâtımız ki, biz Kıbrıs'ta beşyüzleri, yüzbinleri müdafasız, caniyane bir orta çağ düşmanlığına, katliama mâruz bırakacağız ve Amerikan dostlarımız, Amerikan halk efkârı bu cinayetin resimlerini görecektir ve o sayede bize diyecek ki, haklı imişsiniz müdafaa... Arkadaşlar, böyle bir müdafaa'nın içerisinde düşmek; ben Sayın Başbakanın geçen günkü beyanatı sırasında, Sıkıyönetim münesebetiyle söz istedim, vermediler, o gün kendilerine bu suali tevcih edecektim; peki sayın Başbakan, bu kadar insanı telef ettikten sonra mı dostlarımız bizim vaziyetimizi anhyacaklar? Arkadaşlar, Amerikan efkârı umumiyesine, Türk Parlamentosundan müteşekkil bir grubun ve bir milletvekilinin vicdanından gelen sesle hitabediyorum; biz Kore'de bir tek maddi menfaat için döğüşmedik. Biz Kore'de, bugün Kıbrıs'ta insanlığın uğradığı cinayetleri, katliamı, haksız taarruzları önlemek için mücadele ettik ve öldük. (Soldan, bravo sesleri, alkışlar.) O halde nerede bu efkârı umumiye, nerede Amerikan dostlarımızın umumi efkârı ki, ölümler vereceğiz, resimlerini görecektir ondan sonra bizim haklı olduğumuzu öğrenecekler. (Orta sıralardan, gürültüler.) (Soldan, alkışlar.)

Kendilerinin de ifade ettiği gibi, bizim haklı olduğumuzu haklarımızı muahedeler temin etmiştir, muahedeler...

VEFA TANIR (Konya) — Kore'de kimse ölmeden mi gitti oturdular oraya?

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, bir noktayı açıkça bilmek mecburiyetindeyiz. Kıbrıs hâdiselerinin seyri içerisinde Sayın Nihat Erim'in de tenkid ettiği gibi, Kıbrıs meselesinin halledilebileceği bir noktaya nazara sahip olmaktan geçmiş Hükümetler ve bu Hükümet hata etmiştir. Kıbrıs meselesi evvelâ Yunan dostluğunun tazyik edilmesiyle halledilecek. Yani dost muyuz, düşman mıyız diye açığa vurulması ile halledilecek bir meseledir. Çünkü, bugünkü gazetelerden okuyorsunuz, bağrımızda biz, rum âleminin hristiyan âleminin bir kilisesini müstakil, muhtar bir hegemonya ile dünya sulhüne ve dünya insanlığına örnek verecek şekilde yaşıyoruz ve emniyet altında bulunduruyoruz. Biz bugün rum asıllı vatandaşları, Türk toprakları içinde ticaret, siyaset, âleminde ve her türlü safa ve eğlence âleminde daha imtiyazlı ve güvenlik şartları içinde bulunduruyoruz. O halde arkadaşlar, Yunan dostlarımıza bir Türk Milletvekili ve bir grubun sözcüsü olarak hitap ediyorum; ne istiyorlar?...Orta yerde mevzu bahis olan şey nedir?... Enosis ki, acı bir şeydir. İstanbul'a kadar havasının geldiğine dair haberler işitiyoruz. Hükümetin; şayet söz alırsa, bu hususta bize izahat vermesini rica edeceğim.

Ne istiyor? Enosis, Enosis nedir? Yunanistan' a ilhak ve iltihak. İltihakı kim edecek? Kıbrıs'taki Devlet. İltihakı kim kabul edecek? Yunanistan Hükümeti.

Arkadaşlar, ben Nihat Erim Beyefendinin evine gireceğim zaman... (C.H.P. sıralarından «Beyefendi» yok sesleri) Nihat Erim Beyefendinin müsaadesi olmadan giremem. O halde bu illhak siyaseti, evvelâ Yunanistan'dan kuvvet alıyor. Kıbrıs'taki Rum siyaseti evvelâ madde ten ve mânen Yunanistan'dan kuvvet alıyor. O halde biz geçmişteki hatalarımızın cezasını çekiyoruz. Hiçbir şahsı, hiçbir partiyi hedef almadan söylüyorum, İcabında Türk - Yunan federasyonundan bahsedecek kadar bir dostluk havası içinde yattık. Onlar siyasetlerini ve propagandalarını tâ Cenubi - Amerika memleketlerinde dahi yaptılar, biz ne zaman heyeti nasıha gönderdik, biliyor musunuz? Kıbrıs işini nerede ise kaybediyorduk, ondan sonra Ahmet Şükrü Esmer'in riyasetinde iş işten geçti, propaganda yapıldı, aleyhinizdeki kamplar teşekkül etti, ondan sonra iyi niyet heyeti göndermeye teşebbüs ettik. Bugünkü durumumuzda da

Sayın Nihat Erim'in işaretinden anlıyoruz ki, biz dünya efkârı umumiyesinde Kıbrıs Devletindeki Türk soydaşlarımızın varlığını, hayat haklarını, devletler hukuku çerçevesinde temin edilmiş haklarını daha evvel Birleşmiş Milletlere anlatamamışız.

Burada size bir gerçeği tekrar grupum adına haber vereyim; bizim en büyük hatamız, Birleşmiş Milletler nezdinde takibettiğimiz politikadadır, arkadaşlar, politikada. Sebep şu : 1945 San Fransisko Anlaşması yapıldığı zaman arkadaşlar, bu anlaşmaya birçok devletler kerhen imza koydular. İkinci Dünya Harbinin felâketi yüzünden imza koydular. Bir tek Devlet oraya elini, kolunu sallaya, sallaya gitti. Birleşmiş Milletlerin ilân ettiği bütün prensiplere ve felsefeye sadık bir tek Devlet elini kolunu sallaya sallaya gitti. O da Türk Devleti idi. Sebep, İstiklâl Mücadelesi yapmıştı, milletlerin istiklâli fikrini ilân etmişti. Büyük Atatürk'ün politikası ile elimizi, kolumuzu sallaya sallaya gittiğimiz Birleşmiş Milletlerde, biliyorsunuz ki takibettiğimiz yanlış siyasetler yüzünden, yanlış tutum yüzünden, Polonya ile Güvenlik Konseyi adaylığında rakabete düştük, orada rey kazanamadık. Görüyorsunuz ki, dış politika işleri bir günde kazanılmıyor, bir günde kaybedilmiyor. Kıbrıs konusunda açılan bu müzakereler, genel görüşmelerin açılmamasından sonra, bir arkadaşımızın verdiği bu taktir bizi aydınlığa getirmektedir, arkadaşlar aydınlığa...

Artık meseleleri dar zaviyesinden değil, kendilerinin de ifade ettiği gibi, 20 nci asrın ikinci yarısında bulunduğumuzu bilerek takibedelim. Ve bütün dostlarımız NATO müttefiklerimiz nezdindeki politikamızı da müsaade ederse niz takibedelim, kırmıyalım. Milletler unsurlarını, bunların ilk bayrağını bir tutalım. Biz Cezair politikasında ne gibi bir politika güttük? Cezair politikasındaki tutumumuzu biliyorsunuz...

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Hükümet politikası içinde Cezair'in işi yok.

AHMET TAHTAKILIÇ (Devamla) — O halde, arkadaşlar Birleşmiş Milletlerde, dünya sulhünün ve emniyetinin korunması dâvasında üye olan devletlerin en sârihi ve en açığı Türk Devletidir. Bunu Kore'de göstermiştir, bütün Birleşmiş Milletler siyasetinde göstermiştir.

Fakat bu iki vazifemiz günlük politika, günlük tutum yüzünden dünyaya anlatılamamıştır. Bu müzakereler bu noktayı aydınlığa getirdiği için faydalı olmuştur. Taktir sahibi Saadet Evren arkadaşımızın izah ettiği gibi, evvelden bir hükme bağlı olarak değil, malûmat sahibi olmak gibi bir esasa dayanmaktadır. Bu itibarla Sayın Nihat Erim'in bir vazife dolayısıyla gidip edindiği malûmata biz milletvekilleri, ancak bu taktir kabul edildikten sonra sahibolabilmek gibi bir zarurete düştüğümüz için C.K.M.P. Grubu bu önerenin kabul edilmesini rica edecektir. Ama bu önerenin dışında murakabe yollarını Hükümet açarsa, bu genel görüşmenin yapıp her hangi bir şekilde olursa, devam ettirilmesini talebederse o husustaki kanaat ve kararımızı da ayrıca bildireceğiz.

Şimdi ben size söylüyorum ki, Kıbrıs vesilesiyle açılan bu müzakereleri müspet noktai nazardan mütalâa edelim. Yapılan hareketlerin müdafaası değil, hatalı hareketlerden kurtulmanın çaresini arıyalım. Türk dış politikası bu çerçeve içerisinde yalnız bir parti politikası değildir. Türk Milletinin politikasıdır. Bu yolda elde edeceğimiz muvaffakiyet de hepimiz için, ecdadımızın şerefine bizden sonraki nesillerin hayatına şâmil olacaktır.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Meclis Grubu adına Sayın Sükan.

A.P. GRUPO ADINA FARUK SÜKAN (Konya) — Muhterem arkadaşlar; bütün bu konuşmalardan şu neticeyi bir kere daha çıkarmak mümkündür ki, dış politika Türkiye'de Üçüncü İnönü Hükümetinin takibettiği dış politika, millî bir dış politika unsurlarını ihtiva etmemektedir. Bütün Parlâmentoyu teşkil eden parti gruplarının beyanları ve yapılan müzakerelerden bu netice çıkmaktadır ki, memleket için, Türk Milleti için hayatî olan birçok dış konularda Parlâmento grupları lâzımgeldiği şekilde aydınlatılmamaktadır ve dış meseleler hakkında Yüksek Meclise zamanında kâfi malûmat verilmediği gibi böyle zımni meseleler karşısında muhalefet partilerinin, zamanında görüşleri ve fikirleri alınmamaktadır. Bu itibarla, takibedilen politika millî bir dış politika unsurlarını ihtiva etmemektedir. Demokratik memleketlerde tatbik edilen ve teamül halini alan bu usul, memleketimizde tatbik edilmemektedir.

Bu hususu bir kere daha belirtmekte fayda mü-lâhaza etmekteyiz. Sayın Nihat Erim Beyefendiye üzülererek şunu arz etmek isterim ki, (C.H.P. sıralarından «Beyefendi kelimesi yok» sesleri)

BAŞKAN — Müdahale etmeyin arkadaşlar. Buyurun devam edin. Müdahale etmeyiniz.

HİLMİ İNCESULU (Çorum) — Kanunen yasaktır «Beyefendi» kelimesi...

FARUK SÜKAN (Devamla) — Beyefendiler her zaman arzu ettiğiniz gibi konuşamayız. Onun için arzu ettiğiniz konuşmalarımızdan lütfen heyecan duymayınız. Bunlar demokrasi-nin icabı ne yapalım?

Nihat Erim Beyin, 21 Aralık tarihindeki Kıbrıs olaylarından sonra Kıbrıs'ta cereyan eden vahîm hâdiseler üzerine kulisteki konuşmaları ile bu kürsüdeki konuşmaları arasında büyük tezat ve tenakuzların bulunduğunu üzülererek arz ve ifade etmek mecburiyetindeyim.

Muhterem arkadaşlar ifade buyurdular ki, «müdahale hakkımız hiçbir suretle ketmedilmeyecektir.» Bendeniz bu sözleri söylerken şahsi görüş olarak değil, Güvenlik Konseyinin maddeimahasusuna istinaden ve dışta yapılan tefsirleri ifade etmek suretiyle dile getirdim. Bu görüşleri yalnız Le Monde değil, Kıbrıs radyosu, hattâ Kipriyanu ve Makarios ve Yunanistan matbuatı dahi, İtalya, Fransa matbuatı dahi bu tarzda mütalâa serd etmektedirler. Esasen böyle olmamış olsaydı buraya ön sözde şu hükmün konulmasına hiç de lüzum ve mahal kalmazdı. Güvenlik Konseyi kararının ön sözünün ikinci kısmında, Birleşmiş Milletlere atfen şu hüküm niçin konmuştur? Bunu Hükümet sarîh olarak ifade etsin, aydınlatsın ve zabıtlara tescil edilsin. Şimdi burada söylenenlerle, yarın tatbikatın birbirine tetabuk edip etmiyeceğini Yüksek Meclis ve Türk efkârı umumiyesi elbette takdir etmekte geçikmiyecektir ve takdir edecektir. Me-sele sözde değil, tatbikattadır. Buradan öyle sözler söylenmiştir ki, - hattâ Sayın Nihat Erim Beyefendi tarafından - ve buna karşılık Sayın Coşkun Kırca tarafından öyle cevaplar verilmiştir ki, şimdiki görüşleri arasında nâmütenahi mübâyenetler vardır, bunlar da zabıtlarda mevcut bulunmaktadır. Ön sözün ikinci kısmında şu ibare niçin yer almıştır? Bunu tekrar öğrenmekle tescil ettirmek istiyorum. «Teşkilât âzası beynelmilel münasebetlerinde gerek her hangi bir Devletin arazi bütünlüğüne veya siyasi ba-

ğımsızlığına karşı gerek Birleşmiş Milletlerin gayretleriyle gayrikabili telif her hangi diğer bir şekilde tehdide başvurmakdan veya kuvvet istimalinden tevakki ederler» Bunu tefsir etsinler. Beynelmilel hukuk ve devletler hukuku yönünden bunu tescil ettirsinler, ikna etsinler. Elbette ki biz de, arz ettiğim gibi, yarın tatbikatla bunları karşılayacağız ve efkârı umumiye, Türk Milleti bunları kıymetlendirecektir.

Arkadaşlar, gönül arzu ederdi ki ve biz konuşmamızda bilhassa bu noktaya işaret etmiştik ki, Güvenlik Konseyi kararları, zamanında Büyük Meclise ve efkârı umumiyeye bütün detayları ile ve tam mânasiyle izah ve arz edilmemiştir. Bu maddeler ve kararlar üzerinde çeşitli yorumlar yapılmaktadır. Her şeyden evvel, Türkiye'nin kaderi ile ilgili bir mevzuda, evveleminde gerek Hükümet, gerek Nihat Erim Bey bu mevzu hakkında bugün değil, daha önceden Meclisi uyarıcı ve bunlar hakkında malûmat verici açıklamalarda bulunsa idi.. (C. H. P. sıralarından, Hariciye Vekili izahat verdi, sesleri) Hariciye Vekilinin verdiği malûmat gazetelerin verdiği malûmattan ileri gitmemektedir. Zabıtlar ortadadır. Arkadaşlar, ben bizzat Konsey kararlarının maddeleri üzerinde konuşuyorum. Me-selâ 5 nci maddede şu hüküm vardır; Hükümet, Hariciye Vekili, Sayın Nihat Erim Bey bu madde hakkında açıklamada bulunsunlar. 5 inci maddede denilmektedir ki; beynelmilel kuvvetin vazifesi tâyin ediliyor. Kuvvet, Adada doğuşun tekrar başlamasına evvelden mâni olacak tedbirleri alacaktır. Bu tedbirlere rağmen kavga, doğuş, mücadele başlarsa ne olacaktır? Bu takdirde âmme nizamını tesis ve muhafaza Kıbrıs Hükümetine aittir. Beynelmilel kuvvet, ona ancak yardımcı olacaktır. Bu 5 nci maddede bu aynen yazılmaktadır. Bunu lütfen tefsir etsinler. Ve demekteyiz ki, 5 nci maddeye göre ancak Kıbrıs'ta umumi asayiş ve emniyeti Kıbrıs Hükümeti tâyin ve tanzim edecektir ve beynelmilel kuvvet ancak ona yardımcı olacaktır. Aksine hüküm varsa lütfetsinler, Yüksek Meclisi tenvir buyursunlar. Bizim konuşmalarımız, bu tarzda maddeler üzerinedir.

Diğer bir husus; 8 nci madde arabuluculuğa ait bir hüküm ihtiva etmektedir. Neden arabuluculuğu kabul etmiştir? Demek ki, Londra ve Zurich Andlaşmalarının değiştirilmesi derpiş edilmektedir. Ve bu, derpiş edildiğine göre,

Türk cemaatine tanınan, belediyeler mevzuunda Reiseumhur Muavini Dr. Küçük'e tanınan haklar ortadan kaldırılacaktır. İlk plânda akla gelen husus budur.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Nereden çıkardınız bunları?

FARUK SÜKAN (Devamla) — Nereden mi çıkarıyorum arz edeyim. Beyefendi yakinen bilirler; Makarios'un, Kıbrıs Rum cemaatinin ve Yunanistan'ın başından beri iddiası; mevcut Kıbrıs Anayasası sureti katiyede kabili tatbik değildir... Türk cemaatine fazla haklar tanımıştır, binaenaleyh bu Anayasanın tatbik kaabiliyeti yoktur. Tatbik edilmeyen Anayasanın tatbik kaabiliyeti yoktur, hükmü, Sayın Başbakan tarafından ve Hariciye Komisyonu Başkanı Sayın Nihat Erim tarafından mütaaddit defalar burada beyan edilmiştir. O kadar ki, Garanti Anlaşmaları hükümleri daha Nisan ayında Prof. Vorstof'un Kıbrıs'ı terk etmesi hâdisesiyle ihlâl edilmiştir. Türkiye o zaman lâzımgeldiği şekilde müdahale hakkını kullanmamıştır, diye kendileri beyanda bulundular.

Arkadaşlarım, şu vaziyet karşısında nereden çıkardığım, kendi sözleriyle ve resmî beyanlarıyla ortadadır. Hiçbir zaman Makarios ve Rum cemaati bu Anayasayı tatbik etmeyecektir. Ve şimdiye kadar ne söylemişlerse, tatbik ettikleri plân aynen takibedilmiştir. Ve Makarios, Birleşmiş Milletlere gitmeyi başından beri tasarlamıştır ve bugün Birleşmiş Milletlere, Güvenlik Konseyine gitmiştir arkadaşlar. Yarın bu ihtilâf zuhur edecektir. Birleşmiş Milletler kuvvetini kabul etmeyecektir. Vê mesele Birleşmiş Milletler Umumi Heyetine intikal edecektir. 119 üyesi bulunan Birleşmiş Milletlerden, ki bu heyet bir mahkeme değildir, takdir buyurursunuz, bir siyasi teşekkül hüviyetindedir, vereceği kararın Türkiye'nin lehinde veya aleyhinde olacağını şimdiden her halde hatırlatmak bizim için millî bir vazifedir arkadaşlar. Bu itibarla. Makarios baştan beri neyi takibetmişse, neyi arzu etmişse, bugün gerçekleşmiştir. Hatırlarsanız arkadaşlar, Londra Konferansına geldiği zaman, Hükümet döndüğü zaman NATO kuvvetinin, NATO sulh kuvvetinin sulhü derhal tesis edeceğini beyan etmişti, fakat Makarios istemediği için NATO kuvvetleri Adaya çıkamadı ve vahim ve elîm hâdiseler devam etti. Şimdi Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen Bir-

leşmiş Milletler Kuvvetini Makarios ve Kıbrıs Hükümeti, arzu ettiği takdirde ve muvafakatiyle oraya çekecek. Ve arz ettiğim gibi, ancak Hükümetin yardımı mahiyetinde rol oynayacaktır. Ve yine kabul edilen maddeye göre, eğer Hükümete karşı baş kaldırma hâdisesi olursa, ki bu baş kaldırmayı kim yapacaktır, elbetteki Rumların yaptığı, baş kaldırma telâkki edilmiyecektir. Türk cemaatindeki isyan telâkki edilecektir. Ve onlara karşı da Birleşmiş Milletler Kuvveti, Kıbrıs Hükümetine yardımı olacak ve Türk cemaati ezilecektir. Bütün bunlar, kabul edilen Güvenlik Konseyi kararlarından çıkarılan hukukî hükümlerdir, arkadaşlar. Hükümet gelir, bunun aksini iddia ederse ve tatbikatta da aksi çıkarsa, elbetteki bu memlekette insan olarak ve bu Parlâmentoda grubolarak Hükümeti tebrik etmek bizim için yine aynı derecede millî bir vazife olacaktır.

Aziz arkadaşım buyurdular ki, Life mecmuasında ve Amerikan dergilerinde Kıbrıs ve bizim lehimize neşriyat var. Biz bunu inkâr etmiyoruz. Ama aleyhimizde de çok neşriyat var. Avrupa matbuatında bizim aleyhimizde neşriyat var. (Hangisinde, sesleri) Bilhassa iki sayı evvelki Life mecmuasının Gümrük tarafından yurda girmesine müsaade edilmediği gazeteciler tarafından beyan ediliyordu. Hükümet lütfen buna da müsaade edilip edilmediğini burada beyan buyursunlar.

Arkadaşlar, bizim grubolarak bu mevzudaki mâruzatımız daha baştan beri takibedilen politika üzerinde gayet memleketperver ve tamamen millî menfaatlere uygun bir muhalefet partisinin görüşlerini arz ve ifadeden ileri gitmemektedir. Ve hiçbir zaman yapıcı olmaktan ve tenkidlerimizi yapıcı esaslara istinadettirmekten ileri gitmemektedir. Bunun böyle değerlendirilmesi lâzımdır. Elbette ki bir gün zabıtlar tetkik edildiği zaman, gelecek tarihte viedan sahibi insanlar ve bitaraf kimseler hüküm verecektir. Mâruzatım son olarak, bütün bu karanlıklar içinde Türk Milleti için ve Kıbrıslı Türk kardeşlerimiz için hayatî değer taşıyan ve birçok müphemlikler bulunan bu meselede Saadet Evren Hanımefendinin takriri lehinde oy kullanılmasını Adalet Partisi Grubu candan desteklemektedir. Hürmetlerimizle.

BAŞKAN — C. H. P. Grubu adına Sayın Nihat Erim.

C. H. P. GRUPU ADINA NİHAT ERİM (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlarım; benden sonra konuşan değerli milletvekili arkadaşlarım, benim cevap vermeme icabettirecek bâzı hususları ortaya koydular. Önce Sayın Kılıçoğlu arkadaşımıza cevap arz edeyim. Büyük Meclisin, Sayın Başkanı da izah ettiler, Anayasamızın 78 nci maddesine göre, bir milletvekilinin Hükümetten vazife alabilmesi için Meclisin izin vermesi lâzımdır. Meclis bana izin verdi. Ama gördüğüm vazife icraya taallûk eden bir vazife olduğundan ben de Birleşmiş Milletlerdeki Türk delegasyonuna iltihak ettim ve oradaki arkadaşlarıma, bu iş hakkında biraz bilgisi olan bir insan sıfatıyla, yardımcı oldum. Bu vesile ile şunu arz etmek isterim ki, Hariciyemiz hakkında bâzı sözler söyledi Sayın Tahtakılıç, kendilerinin iftihar edeceği bir elemanımızın orada bulunduğunu bu kürsüden bir kadirşinaslık boreu olarak ifade etmek isterim. Vaşington Büyükelçimiz Turgut Menemencioğlu hakikaten iftihar edilecek bir çalışma ile memleketin kendisine emanet etmiş olduğu bu mühim vazifeyi neticeye başarı ile götürmüştür. Hariciyemizde kusurlar vardır. Bu kusurlar arasında, böyle elemanlar da bulunmaktadır.

Sayın Kılıçoğlu arkadaşım bir şeyi mi ima etmek istedi, bilmiyorum, kendilerine şunu ifade etmek isterim; ben, oradan, New - York'tan Hükümete bu karar sureti kabul edilmeden evvel ne yazdımsa, kabul edildikten sonra nasıl yorumladım, huzurunuzda kelime kelime aynen öyle yorumladım. Ben Kıbrıs meselesiyle ilk defa meşgul olmuyorum. Vaktiyle büsbütün başka şartlar altında da hizmetten kaçınmadım. O zaman da birçok hitaplara mâruz kaldım. Ama benim gözümde yalnız ve yalnız memleket menfaatleri vardır, memleketin menfaatleri böyle icabettiriyor arkadaşlar. Hiçbir şey beni bu yoldan çeviremez. Hükümetin şu anda vâsil olduğu nokta tenkid değil, takdiri icabettirecek bir noktadır. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar) Bütün viedanıyla inanmış olarak, bunu söylüyorum.

Sayın Sükan arkadaşımız kulis konuşmasından bahsettiler. Arkadaşlar ben kimseden çekinmem. Benim kimseye karşı pervam yoktur. Ben her yerde söylediğimi bu kürsüde de söyleyirim ve söylemişimdir. Kıbrıs mevzuunda hepimizden evvel tenkidi bu kürsüde 9 Ocak 1963 ta-

rihinde ilk ben yapmışumdur. İlk ikazı ben yapmışımdır. Ama bugün diyorum ki, 20 - 21 Aralık hâdiselerinden, şu noktada hâdiselerin gelişmesini mütalâa ettiğimiz zaman, derinliğine tetkik ettiğimiz zaman görüyoruz ki, dâvamız çok daha müsait vaziyettedir. Memleketimiz şimdi çok daha müsait bir vaziyettedir. İfade etmek istediğim budur. Ve bu kürsüde bunun aksine de bir görüş ortaya konmuş ve madde tasrih edilmiş değildir.

Şimdi, Sayın Sükan, millî dış politikadan bahsediyor. Hükümetin takibettiği politika millî dış politika değildir, diyor. Evvelâ, bu Hükümet iki, üç ay evvel güven oyu aldı. Güven oyuna esas teşkil eden programında, Kıbrıs dâvasında nasıl bir politika takibedeceğini sarahatın söyledi. Bu programla bu Meclisten güven oyu aldı ve benim kanaatime göre, güven oyu aldığı o programdaki politikayı takibetmektedir. Millî politika başka nasıl olur? Millet Meclisinin güvenine mazhar olmuş politikayı bırakıp da başka hangi politikayı takibedecektir? Demin de arz ettim, eğer bu politika beğenilmiyorsa, beğenilmediği söylenmeli, ama medeni bir usulle yerine hangi politikanın takibedilmesi istendiği de açıkça bu kürsüden söylenmelidir. (C. H. P. sıralarından bravo sesler, alkışlar) Bu Hükümet, bu yeni söylenen politika Meclisin ekseriyetini topladığı takdirde bu politikaya gitmeye razı olursa devam eder. Razi olmazsa çeker gider. Ama, böyle bir politika getirmiyorsunuz arkadaşlar... (Gürültüler)

BAŞKAN — Arkadaşlar, sükûneti muhafaza edelim.

NİHAT ERİM (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, eğer takibedilecek başka bir dış politika, başka bir Kıbrıs politikası olsaydı şimdiye kadar halk efkârı önünde her birimiz tarafından ve sizler tarafından çoktan açıklanmış olurdu ve genel görüşme de belki onun buraya getirilmesinin o zaman bir vesilesi olurdu.

Arkadaşlar «bütçe» diye sesleniyorlar. 10 gün evvel bütçe geçti. Bütçe bir Hükümetin her sahadaki tutumunun aynasıdır. Ve bütçe müzakerelerinde Hükümet politikası her noktadan didik didik didiklenir. Dış politika, iç politika ne varsa bu kürsüye, millet önüne getirilir. Kıbrıs konusunda sarıh olarak ne getirildi. Hükümetin bugün takibetmekte olduğu po-

litikadan ayrı? Ve Meclis o politikaya iltifat etti mi? Mesele bu.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Sükan yine karar suretine temas buyurdular. Lûtfen maddeleri tamamıyla okumalarını rica edeceğim. Belki kendileri tam okuyorlar. Ama, kürsüden tamamını tekrar etmiyorlar. Meselâ 2 nci maddenin 4 ncü fıkrasından bahseden paragrafının sonunda «kuvvet istimali Birleşmiş Milletler Andlaşmasının gayelerine aykırı olduğu takdirde takbih ediliyor.» Biz Garanti Andlaşması mucibince silâh kullanarak Kıbrıs işlerinde fiili harekete geçmeye mecbur olursak, bizzat Birleşmiş Milletler andlaşmasının emrini yerine getirmiş olacağız. Biz böyle anlıyoruz. İngiltere böyle anlıyor. Amerika böyle anlıyor. Brezilya böyle anlıyor. Hattâ Fransa böyle anlıyor. Fil-dişi Sahili böyle anlıyor. Sadece Rusya ve Çekoslovakya böyle anlamıyor. Zabıtlarda neşredilmiştir.

Şimdi arkadaşlar, 5 nci maddeden bahsettiler. Gene 5 nci maddeyi de eksik okudular. Bakın 5 nci madde ne diyor? 5 nci maddede kendileri 5 nci maddeyi baştaki madde ile kendiliğinden birbirine yapıştırarak bir tefsir yaptılar. Halbuki o madde ayrı 5 nci madde ayrıdır, bil-hassa 5 nci maddeye dikkatinizi çekmek isterim. 5 nci maddede; gidecek olan milletlerarası kuvvetin, milletlerarası barış ve güveni korumak için Milletlerarası barış ve güveni korumak için... Burada duruyorum : orada Türk soydaşlarımız kütle halinde katledilirken, milletlerarası barış bozulur. Öteki türlü anlıyorsunuz da niçin böyle anlamıyorsunuz? Orada Türk soydaşlarımız kütle halinde katledilirken, burada Türk halk efkârı kendi Hükümetini tazyik eder ve milletlerarası barış ve güvenlik bozulabilir. Devam ediyorum, «milletlerarası barış ve güvenliği korumak için çarpışmaların tekrar başlamasına mani olacak...» (Soldan gürültüler) zaruret olursa, lâzım olursa, kanunun ve nizamın muhafazasına sây edecek ve normal şartların avdetine çalışacak. Kanun nedir, arkadaşlar? Kıbrıs'ın kanunu Anayasadır. Anayasa bildiğiniz Anayasadır. Ve bu hüküm oraya bunun için konmuştur. Başta ikinci maddede Kıbrıs Hükümetine vazife vermektedir. Ona bir takbih vardır. Kanun (Lâw) hukuk mânasına da gelir. Kıbrıs devletinin temeli Anayasadır. Bugün ihlâl edilmekte olan Anayasa bu-

dur. İhlâl edilen bu Anayasayı tekrar yürürlüğe koymak için milletlerarası kuvvet mesai sarf edecektir. Bu Anayasa tekrar yürürlüğe konmazsa, bu Anayasa bozulursa Milletlerarası barış ve güvenlik de bozulur. (Soldan gürültüler) Ondan sonra... (Aracı, aracı sesleri) Aracıdan bahis ettiler. Arkadaşlar bizim Hükümetimiz ve biz hepimiz bugün Anayasa ile ve bugünkü garanti andlaşmaları ile oradaki Türk soydaşlarımızın korunabildiğine kaani miyiz? Kaani değiliz. Biz de yeni bir şekil istiyoruz. Makarios veto hakkının kalkmasını istiyormuş. Biz Türk cemaatini onun eline bırakacak mıyız? Bu teminatları müessir kılacak yeni bir şekil istiyoruz. Müzakere masası başına oturacağız, o söyleyecek biz söyleyeceğiz ve aracı, bizim de kabul edebileceğimiz bir hâl şekli bulmadıkça bu Anayasa anayasadır. Bir kere bu var. Anayasa var, Garanti Andlaşması var, İttifak Andlaşması var. Bunlara da riayet etmek lâzım. Şimdi gel otur, daha iyisini konuşalım.

Sen vetonun kalkmasını istiyorsan, ben de federasyon istiyorum, demek imkânını kimse elimizden almış değildir. Arkadaşlar, işin hukuki veçesi budur ve birinci defa konuştuğum zaman da söylediğim gibi, elbette bu Mecliste meselelerin bu şekilde ele alınması netice itibariyle memleketin hayrına olmaktadır.

Sayın Sükan arkadaşım zaman zaman dış politika mevzularında benimle istişare etmek lûtfunda bulunurdu. Bugün burada konuşmadan istişare etmek fırsatını bulsaydık, ben kendisine bu düşüncelerimi kürsüye gelmeden özel surette söylemiş olurum ve belki de anlaşmış bulunurduk. (Ortadan gülüşmeler) Eğer bu izahatımla kendilerinin endişelerini bertaraf edebilmişsem kendimi bahtiyar addedeceğim.

Sayın Tahtakılıç, sevgili arkadaşım, benim bâzı sözlerimi belki uzaktan yanlış anladı. Ben, yalnızız, müttefikimiz yoktu, demedim. Ben dâvanın efkârı umumiyelere anlaşılması için zamana ihtiyaç vardır. Bahusus Anglosaksonlar efkârı umumiye memleketleridir, onların Hükümetleri bir meselede efkârı umumiyeleri iyice hazırlanmadan harekete gelmez, dedim.

Arkadaşlar, Amerika Pearl Harbor olmadan İkinci Dünya Harbine giremedi. İkinci Dünya Harbine girmeyi başından beri Roosewelt çok istiyordu. Tâki Pearl Harbor tecavüzü oldu,

ondan sonra kendi efkârı umumiyesini harekete getirebildi, harbe girdi. İşin gerçeği de budur. Muhterem arkadaşım bunu gayet iyi bilir.

Makarios'un meşruluğu, gayrimeşruluğuna gelince; elbette bu kürsüden ben ifade ettim, kendisini temin etmek isterim. Birleşmiş Milletlerdeki başdelegemiz Büyükelçi Turgut Menemencioğlu sonuna kadar bu tezi savundu. Bu tezi savunarak Rauf Denktaş'ı orada konuşturduk. Bu konuşma çok iyi tesir yaptı. Hattâ Güvenlik Konseyinin son toplantılarından birinde delegemiz ile Rus delegesi arasında, bu tez yüzünden ufak bir çatışma da oldu. Delegemiz, Kıbrıs Hariciye Nâzırı Kipriyanu için, Kıbrıs Hariciye Nâzırı demedi, Kıbrıslı Rumların mümessili, dedi. Rus temsilcisi bunu mesele yaptı. Tavzih etsin dedi, birkaç defa söz aldı, tavzihini istedi. Bizim delegemiz de, dedi ki Kıbrıs Anayasasına göre, buraya gelecek olan Hükümet mümessilinin şu şu yollardan geçerek gelmesi lâzım. Fazıl Küçük'ün telgrafı buradadır; Türk'leri temsil etmiyor. Bunun için Rumları temsil ediyor dedim. Sözümde tavzih edecek bir şey yoktur, zabıtta ne ise odur, dedim. Yani bu görüşümüz sonuna kadar muhafaza edilmiş ve bu şekilde devam etmiştir.

Sayın Tahtakılıç arkadaşımızın, dostlarımız, İttifaklarımız, Yunanistan vesaire hakkındaki mütalâalarına yer yer bendeniz de iştirâk ederim. Mesele canlı had bir halde Hükümet tarafından henüz işlenmekte, yürütülmekte olan bir meseledir; neticeye varılmış değildir. Ben diyorum ki, bugüne kadarki safhası ile şikâyetçi olmamamız lâzımdır, neticeyi beklemememiz lâzımdır. Bizim grupumuz, C. H. Partisi Grubu bu kanaattedir. Hükümetin şu ana kadar gidişinden memnundur. Başka bir politika, başka bir tutum taraftarları varsa müspet tekliflerle ortaya çıkarlar. O zaman Devletin politikası değişebilir.

Burada sayın önerge sahibi arkadaşımız Hükümetin bunu bir güven meselesi yapmasında bir baskı gördüğünü söyledi. Ben böyle görmedim. Bilâkis bu demokratik bir tutumdur. Bu politika beğenilir ve o politikanın sahibi olan Hükümet iş başında kalır. Bir politika beğenilmez, o politikanın sahibi olan Hükümet gider. Öbür politikayı müdafaa edenler gelir, Meclis kabul ederse Devleti idare ederler. Bu merhaleye geldiysek bununla fthihar etmek lâzımdır.

Bu şikâyet edilecek bir şey değildir. Hürmetlerimle. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Millet Partisi adına Sayın Akdoğan.

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Reis Bey, zatiâlinizin şahsında bir hususu tavzih edeceğim. Ben elçiden bahsetmedim. Büyükelçiden bahsettiler. Vazife başında bulunan bir Devlet memurunu bizim grupumuz ancak teşvik eder.

BAŞKAN — Zabıtlara geçmiştir efendim.

ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Ben bir önerge vermiştim.

BAŞKAN — Efendim, bu önerge muameleye koymaya lüzüm görmedim.

ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Müzakere-ler esnasında bâzı sözler söylendi.

BAŞKAN — Müzakerelerin tarzı cereyanında bâzı saygıya münafi hareket edenler hakkında niçin Riyaset tedbir almadı, diyorsunuz.

Buyurduğunuz şekilde bâzı malâyani sözler sarf edilmiştir. Riyaset, arkadaşları sükûta davet etmiştir. Bu şekilde söz sarf eden arkadaşı şahsan tesbit edemediğimiz için yapılacak bir muamele yoktur. Bu itibarla zatiâlinize söz verilmiştir. (Soldan gürlütiler.)

Muhterem arkadaşlar, muhtelif saflarda; iktidar veya muhalefet saflarında bu gibi sözler söylenmektedir. Şahsan Riyaset tesbit edebildiği takdirde muamele yapmaktadır.

Buyurun efendim.

M. P. GRUPU ADINA İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Çok muhterem arkadaşlar, grubumuz adına ilk yapılan konuşmamda Kıbrıs mevzuunda bir millî politikanın tesbit edilmediği yolundaki görüşlerimizi Yüksek Heyetinize arz etmiştik. Ve ezeümle millî politikanın sadece Hükümetin ve onun dayandığı muayyen ekseriyetin görüşü olmayıp, Yüksek Meclisinizde temsil edilen tekmil partilerin ittifakla karar verdiği ve tatbikini istediği husus olduğu yolundaki görüşümüzü arz etmiştik. Sayın Nihat Erim Beyefendi burada bu mevzu üzerinde görüşlerini arz ederken Hükümetin çok yakında güven oyu almış bulunmasını ileri sürerek, Kıbrıs mevzuunda millî bir politikanın mevcut bulunduğunu, Yüksek Meclisin Hükümete güven oyu vermek suretiyle bu politikayı tasdik ve kabul ettiğini beyan ettiler. Bu nokta üzerinde iki hususu sarahaten arz etmek isteriz.

Birinci olarak; Hükümete güven oyu, temsil edilen tekmil partiler tarafından verilmiş değildir. İkinci olarak; güven oyu veren her milletvekili, Kıbrıs politikasını her yönüyle kabul ettiği mânasına gelmez. Bu bakımdan Hükümete güven oyu verilmiş olması, Türkiye'de Kıbrıs mevzuunda millî bir politika mevcut bulunduğu ve bunu tekmil siyasi partilerin kabul ettiği mânasına gelmez.

Muhterem arkadaşlar, gene Sayın Nihat Erim Beyefendi konuşmalarında, Bütçe Kanununun kabul edilmiş olmasını ve bütçe müzakereleri dolayısıyla Hükümetin icraatının muhasebesinin yapıldığını ve Bütçe Kanununun kabul edilmesi sebebiyle de Hükümet icraatının kabul edildiği cihetle Kıbrıs politikası hakkında, Hükümetin tutumunun Yüksek Meclisçe tasvibedildiğini söylediler. Biraz evvel güven oyu mevzuunda ileri sürdüğümüz mütalâaları burada da aynen tekrar ederim. Ne oyu alması, ne de Bütçe Kanununun Yüksek Meclisçe kabul edilmiş bulunmasının Kıbrıs mevzuunda muayyen, belirli bir politika olduğu mânasına gelmeyeceğini ve Hükümetin şayet bir millî politika tesbiti hususunda şiddetli arzusu varsa, bunun yolu ilk yapılan konuşmamızda da belirtildiği üzere Mecliste temsil olunan tekmil siyasi partilerin yetkililerinin bir arada toplanarak durumu her türlü teferruatiyle gözden geçirmek ve ileride yapılacak politikayı tesbit ederek bir karara bağlamak şeklinde olabilir. Sayın Nihat Beyefendi, «ne gibi bir teklifleri vardır» diye buyurdular. Teklifimiz, ilk konuşmamızda arz edildiği üzere, tekrar ediyoruz; tekmil siyasi partilerin yetkililerinin bir araya gelerek, Devletin elinde bulunan tekmil bilgi ve görgülerin gözden geçirilmesini ve bundan sonra yapılacak hattı hareketin birlikte kararlaştırılmasını ve bu siyasi partiler, verilen karar hususunda ittifak ederlerse, bunun da adının millî politika olarak tesbit ve tescilini teklif etmekteyiz.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Nihat Beyefendi burada konuşurken bir hususa temas ettiler. «Anglosakson hükümetleri efkârı umumiye hükümetleridir, bir husus hakkında efkârı umumiye de bir kanaat yerleşir ve Hükümete bir istikamet göstermedikçe, Hükümet harekete geçmez» buyurdular. Doğrudur. Bu kanaatlerine aynen iştirak ederiz, hattâ kanaat değil bu bir vâkiadır. Aneak bizim Hükümet Kıbrıs mevzuunda

dâhil, diğer hususlarda millete, muhalefete hattâ Yüksek Meclise bilgi vermek lütfunda bulunmadığına göre, bizim Hükümetin her türlü hareketinde bu vasfın bulunmadığını da bir gerçek olduğunu arz etmek isteriz. Hürmetlerimle.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

C. H. P. GRUPU ADINA COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Meclisimizde cereyan eden müzakerelerde Hükümetin bir millî politika gütmeyeceği fikri muhtelif muhalefet hatipleri tarafından tekrar edile gelmektedir. Bu itibarla C. H. P. Grubu olarak resmî Kıbrıs politikamızın bu safhasında millî politikadan ne anlaşılması icabettiğini açıklamak, teşrih etmek mecburiyetinde hissediyoruz kendimizi. Millî politikadan maksat eğer, Millet Meclisinde temsil edilen bütün siyasi partilerin üzerinde ittifak ettikleri bir politika ise, millî politikamızın tarifi bu ise böyle bir politikamızın tesbit edilmesine ve bütün muhalefet partileri gruplarımızın bu politikaya iştirak edip etmemesi bir demokratik rejimde tamamiyle o grupların serbest takdirine kalmış olan bir husustur. Dış politika meselelerinde millî politika tesbit edilmesi, bu alanda millî politika tesbit edilmesi iyi bir şeydir, güzel bir şeydir. Bu gibi hareketlerin inisiyatifi de Hükümetten gelmek icabeder. Bir Hükümet bu inisiyatifi almışsa takdire lâyıktır. Almamışsa elbetteki tenkid edilmelidir. Ama, Hükümet bu inisiyatifi alıp da, siyasi parti grupları yürütülecek olan politika üzerinde ittifak etmediklerini açıkça beyan ediyorlarsa, bu onların hakkıdır. Eğer Hükümet böyle bir inisiyatifi almışsa artık tenkid etmek onların hakkı olmak iktiza eder. Bizim görebildiğimiz kadar Hükümet bu safhada bu bakımdan iki şey yapmıştır. Evvelâ siyasi parti gruplarımızın temsilcilerine Kıbrıs politikamızın yürütülmesi hususunda vakalara, hâdiselere mütalâlik izahat verilmiştir. Şunu belirtmek isterim ki, bugüne kadar bir dış politika meselesi bütün Türk milletini ilgilendiren bir ehemmiyet kazandığı vakit böyle bir yola gidilmemişti. İlk defa bu Hükümet zamanında bu yola gidildi.

İkinci bir noktayı da belirtmek lâzımdır; Hükümet Başkanı siyasi parti gruplarımızın liderleri

ni mütaaddit defalar nezdine dâvet etti. Kendilerine, takibettiği politikayı ve bunun sebeplerini izah etti. Parti liderlerinin bu politika üzerinde hangi noktada ve hangi sebeplerle olursa olsun ittifak edip etmemeleri kendi takdirlerine kalmış bir şeydir. Ama Hükümet Başkanı kendisini muayyen bir politikaya sevk eden sebepleri parti liderlerine izah etmiş midir, etmemiş midir? Bunun inisiyatifini almış mıdır, almamış mıdır? Almadı ise bütün parti liderlerinin bu kadar zaman Hükümet Başkanı nezdinde toplantılar yapması nasıl izah edilebilir?

Muhterem arkadaşlarım, görülüyor ki, Hükümet bütün siyasi partileri, imkân nisbetinde üzerinde birleşecekleri bir politikanın meydana çıkabilmesi için demokratik bir rejimde elinden gelen her şeyi yapmış bulunmaktadır.

Şimdi siyasi parti gruplarının bu politika üzerinde ittifak etmeyişleri keyfiyeti karşısında da bu politika ile mutabakat halinde bulunan kimselerin de söylenecekleri sözleri vardır :

Siyasi parti grupları, böylesine ehemmiyetli bir meselede muhalefette oldukları zaman, Hükümetin yürüttüğü politikayı beğenmedikleri vakit, bu politikanın yerine hangi politikanın yürütülmesi gerektiğini açıkça söylemek mevkiindedirler. Söylerler veya söylemezler. Ama söylemeden hangi politikayı takibetmek lâzımgeldiğini belirtmeden tenkid yaptıkları zaman, bizim de hakkımız, bu tenkidlerin sadece istisna maksadına mâtufl olduğunu bu kürsüden belirtmekten ibarettir.

Muhterem arkadaşlarım, müzakere açıldığı zaman, yani bir genel görüşme açıldığı zaman söyleneceğinden bahsediliyor..

Muhterem arkadaşlarım; bir dış politika konusu üzerinde siyasi parti gruplarının kendi politikalarının ne olduğunu söylemesi için, demokratik rejimde tek yol genel görüşme yolu değildir. İçtüzüğümüzün, Hükümetin gündem dışı beyanlarına mütaallik olan maddesine ek bir not açıkça şu hususu belirtmiştir: Hükümet adına dış politika üzerinde yapılan bir izahat üzerine, gündem dışı bir izahat üzerine siyasi parti grupları daima kendi görüşlerini bildirmek hakkına sahiptirler. Böyle bir görüşe bugüne kadar rastlanmamıştır.

Yine siyasi parti grupları bütçe müzakereleri sırasında sadece bütçelerin maddelerine değil, o bütçenin kendine tahsis edildiği idarenin yü-

rüttüğü politika hakkında da fikirlerini söylerler. Bugüne kadar biz, bu yolda da bu politikayı istemiyoruz, şu politikayı istiyoruz diye açık resmî bir söze rastlamamışızdır. O kadar rastlamamışızdır ki, Cumhuriyet Senatosunda Adalet Partisi adına gündem dışı bir konuşma yapan bir sayın senatör, «Adalet Partisinin resmî tezi Ada'nın taksimidir» dediği halde, ondan sonra bir başka celsede yine Adalet Partisi Grubu adına Adalet Partisi Senato Grup Başkan Vekili söz almış ve daha evvel konuşan Adalet Partisi adına konuştuğunu beyan ederek ifadelerde bulunan Sayın Tevetoğlu'nun konuşmasının grup ilzam etmediğini beyan etmiştir. Bu mudur, sizin görüşünüz olması lâzımgelen arkadaşlar?

GÖKHAN EVLİYAOĞLU (Balıkesir) — Harika adam vesselâm.

C. H. P. GRUPLU ADINA COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, benim harika olup olmadığım sizin sözünüzden veya kendimden doğmaz. Benim sözüme cevap vermek kudreti sende varsa o zaman bu sözünle beni ancak tezyif edebilirsin. Bunun dışında bu söz, bir aczi ifadeden başka bir şey değildir.

Muhterem arkadaşlar, şimdi bir noktaya daha tems etmek lâzımdır. Hükümetin bu siyasetini bâza muhalif grupların beğenmedikleri anlaşılıyor. Öylesine beğenmiyorlar ki; bu siyasetin güdülmesi devam ettiği takdirde Kıbrıs'taki ce-maatimizin büyük bir felâketle karşılaşacağı, Türkiye Cumhuriyetinin prestijinin, menfaatlerinin ve haklarının bir daha iade edilemeyecek bir şekilde zâifa uğrıyacağı iddiasındadırlar.

Muhterem arkadaşlarım, eğer bu siyasi parti grupları bu iddiada iseler kendilerine düşen vatanperverlik vazifesi, dünyanın hiçbir parlâmentosunda görülmediğini sandığım bir tarzda araştırma komisyonları kurup hariciyenin şifrelerinin, kripto makinalarının içine girmeye kalkmaktan evvel, buraya bir gensoru önergesiyle gelmek ve gerekçeli güvensizlik önergeleri vermek suretiyle bu Hükümeti evvelâ düşürmek ondan sonra Kıbrıs hakkındaki politikanın, politikalarının ne olacağını takdirlerini ortaya koyup tesbit ettikten sonra da Hükümeti kurmak ve o politikayı da Türkiye Cumhuriyeti adına yürütmek cesaret ve medeniyetini gösterebilmektir arkadaşlar. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım; Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz Hükümete tam itimat içinde-

yiz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, itimat içindeyiz. Kıbrıs politikasında bu hükümet Türkiye'yi ve Kıbrıs Türk Cemaatini felâkete götürdüğünü iddia edenlere düşen vatanperverlik vazifesi, bir gensoru önergesi ile buraya gelmek ve bu hükümeti düşürmeye çalışmaktır. Ama 226 kırmızı oyu bu hükümetin aleyhinde toplayamadığımız takdirde muhterem arkadaşlarım, size düşen vatanperverlik vazifesi bu hükümetin sesinin ve sadece onun sesinin Türkiye Cumhuriyetini beynelmilel sahada temsil ettiğini kabul etmekten ibaret olacaktır. (C. H. P. sıralarından, bravo sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, bir kifayet takriri gelmiştir.

KADRİ EROĞAN (Urfa) — Kifayetin aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim, onu söyleyeceğim. Henüz Hükümet konuşmamıştır. Hükümete söz vereceğim, ondan sonra kifayeti oyluyacağım. Kifayet kabul edilirse son söz milletvekilinindir, diye bir arkadaşına daha söz vereceğim. Ondan sonra müzakere bitmiş olacak. Kifayet kabul edilmediği takdirde müzakerelere devam edilecektir.

Hükümet adına kim konuşacak efendim?

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Ben konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Pek muhterem milletvekilleri arkadaşlarım, Hükümetin Kıbrıs politikası üzerinde bir araştırma açılması için verilen takrir üzerine müzakere açıldı, devam ediyor. Böyle takrirleri vermek, müzakere etmek, kabul etmek muamlesi yapılırken, o bir araştırma talebidir veyahut bir gensorudur veyahut da bir genel görüşmedir, hepsi birbirine karışarak hükümetin politikası üzerinde herkes arzu ettiği gibi konuşmaktadır. Mânâyı, bugünkü konuşmaların mânasını bütün hâtiplerin bütün muhalefet partilerinin bir arada konuşmaları ile değerlendirmek bizim için vazifedir.

Muhterem arkadaşlar; bilgi edinmek için araştırma yapılacak. Bu şekilde başlıyan takrir, gerek takririn kendi ifadesi, gerekse onun üzerinde muhalefet partilerinin söyledikleri sözler baştan aşağı hükümetin Kıbrıs işinde takibettiği politikanın tasvibedilmemesidir. Millete karşı, dün-

yaya karşı bu müzakereyi başka türlü mânalandırmak kendimizi aldatmak olur. (Orta sıralardan, bravo sesleri, alkışlar)

Şimdi muhterem arkadaşlarım; biz bu takririn kabulünü, Hükümetin Kıbrıs politikasının Büyük Meclisçe tasvibedilmemesi mânasında alacağız. Bu takririn reddini isteriz.

Şimdi açık oyla eğer 15 kişilik bir müracaat vukubulursa açık oyla reye konur Büyük Meclis üzerimizde bulunan emanet üzerinde takdirini kullanmış olur. («Ortadan bravo» sesleri alkışlar)

Kıbrıs meselesi, başından beri Kıbrıs meselesini düşününüz ki, 21 Aralıkta uzun bir hazırlığın neticesi olarak patladığı zaman bir Hükümet kurulmamıştı. ve o Hükümet, ben bir vazife ile Amerika'da bulunduğum zaman Türkiye'de düşürülmüş idi.

Kıbrıs meselesi bugün buhranlı safhalarından bir kısmını geçirdikten sonra yeni bir safhaya gelmiştir, bu safha da son derecede naziktir. Büyük Meclis karşısında tahkikat açılıp tetkik edilecek tasvibedilmeyen bir politika hakkında, yarın ne karar verileceği belli olmadan bu orta sıralardan şüpheler altında bu memleketin harici politikası takibolunamaz («Bravo» sesleri, alkışlar)

Şimdi size kolaylık göstereceğim; güven oyu istiyorum dersem iki gün sonra rey vereceksiniz. C. K. M. P. nin arzusunu iki gün sonraya tehir etmeyi arzu etmiyorum. (Orta sıralardan «bravo» sesleri, alkışlar)

Onun için bu takririn kabul buyurursanız, yarın emaneti sahibine teslim edeceğim, redderseniz, vazifeye devam edeceğim. (Orta sıralardan şiddetli ve sürekli «bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Y. T. P. Grubu adına Sayın Gökay.

Y. T. P. GRUPU ADINA FAHRETTİN KERİM GÖKAY (İstanbul) — Sayın Başkan, aziz arkadaşlarım; Kıbrıs konusu, Millet Meclisine getirildiği dakikadan itibaren, bu memleketin millî iradesini temsil eden Büyük Meclis, her türlü siyasi mülâhazaların dışında olarak bunu bir millî dâva olarak benimsemişti, Bundan dolayıdır ki, biraz evvel muhterem bir arkadaşımızın verilen güvenlik oyları bütün milleti temsil etmez, millî bir his olarak kabul

edilmez, millî bir ifade olarak kabul edilmez tarzındaki sözlerini millî iradenin daima çoğunlukla temsil edildiği bir Meclise karşı haksız bir isnat olarak kabul ediyoruz. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri, şiddetli alkışlar). Kıbrıs dâvasında - Hükümetin tutumu tenkidedilebilir, bunun hakkında şu veya bu şekilde oy verilebilir. Fakat bütçenin kabulünde verilmiş olan güvenlik oylarını veyahut bundan evvel verilmiş olan güvenlik oylarını zarfa düşürecek şekilde beyanatta bulunmak, millî irade ile kabili telif değildir. (Orta sıralardan, bravo sesleri, alkışlar) onun için biz, deminden İberi grubumuz adına konuşmadık. Çünkü evvele Kıbrıs konusundaki düşüncelerimizi ifade etmiş idik. Arkadaşlarımız, grup arkadaşlarımız, kendi vcdanlarının sesleri ile hareket edeceklerdir.

Yalnız benim temennim şudur ki; dünya siyasetinde Türk Milletinin olgunluğu takdir ve tasvip ile karşılanırken ve hattâ müttefiklerimizin hareketleri komşu memlekette takbih edilirken Türk Milletine düşen ve onun asil Meclisine düşen, Kıbrıs dâvasında millî hassasiyetin bir ve yekpare olarak muhafaza edilmesi. Bu temennimi arz ediyorum.

Hürmetlerimle. (Şiddetli alkışlar)

BAŞKAN — Kifayet takrirlerini okutuyorum:

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Kıbrıs olayları ile ilgili Meclis Araştırma Komisyonu teşkiline dair önerenin parti grupları ve şahısları adına tartışmaları yapılmıştır. Müzakerelerin yeterliğini arz ederim.

Amasya

Reşat Arpacıoğlu

Sayın Başkanlığa

Mevzu yeteri kadar konuşulmuş ve anlaşılmalıdır. Görüşmelerin yeterliğinin oya arzını telif ederiz.

Van

Bolu

Ihsan Bedirhanoglu

Ahmet Çakmak

BAŞKAN — Kifayetin aleyhinde Sayın Kadri Eroğan. Arkadaşlar, sataşmayınız, müdahale etmeyiniz.

KADRİ EROĞAN (Urfa) — Muhterem milletvekilleri, üçüncü defadır ki, Kıbrıs mevzuunda bir umumi görüşme açılıp, mebedğinden bugüne kadar cereyan eden, Hükümetin icraatı-

nı teferruatıyla öğrenip, eğer hakikaten yanlış bildiklerimiz varsa bunları tashih ederek hakikaten takdire değer mahiyette icraat varsa alkışlıyarak ve neticede vcdanımızın sesine uyarak bir karar vermek mevkiinde bulunduğunuz bu millî dâvada üçüncü defadır ki, biraz evvel Yüce Heyetinize hitabeden Sayın Başbakan dahi bu defa da görüşmeden sarfı nazar edelim, işin nezaketi müsait değildir, diyorlar.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Öyle bir şey demedi.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Yanlış anlamırsa tashih ederim. Fakat tashih etmek kendilerine düşer, (Öyle bir şey demedi, sesleri.)

BAŞKAN — Zabıtlarda vardır arkadaşlar.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Aziz ve muhterem arkadaşlarım, dost ve düşman şunu iyi bilsin ki, biz millî dâvalarda parti farkı güden insanlar değiliz. («Öyle mi?» sesleri)

RUHİ SOYER (Niğde) — Çok güdersiniz, çok güdersiniz.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Dost ve düşman şunu iyi bilsin ki, bu kürsüden vâkı olan her çeşit ikaz, her çeşit tenkid, ancak ve ancak Türk Milletinin âli menfaatini daha çabuk tahakkuk ettirmeye mâtuftur. Onun dışında... (Kifayete bunun ne alâkası var, sesleri.) Şu anda benim sözümlü kesmek istiyen arkadaşlarım dahi, benim düşüncemin dışında olduğunu kabul etmiyorlar. (Gürültüler.)

Aziz ve muhterem arkadaşlarım...

BAŞKAN — Kifayetin aleyhinde konuşun efendim.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Onu arz edeceğim, niçin aleyhindeyim.

Muhterem milletvekilleri, her defasında parti adına konuşan sözeü arkadaşlardan sonra hemen bir kifayet takriri arzı endam ediyor. Beni çok mazur görün, affedin Yüce Heyetinizin şahıslarına hürmetkâram; bu böyle devam ederse ya konuşma kabiliyetimizi kaybedeceğiz, ve yahut da Yüce Heyetiniz altı kişi ne konuşursa ondan sonra hemen parmak kaldıracak. (Ortadan, gürültüler.)

Meselâ arz edeyim; bugün bütün dünyanın üzerinde durduğu bir Kıbrıs meselesi var. Kıbrıs dâvasının bir hukukî veçhesi vardır. Orada,

Londra ve Zürih Antlaşmasının 4 nci maddesi-ne göre, Kıbrıs Anayasası ihlâl edilirse derhal üç Devlet müdahale edecek.

OĞUZ ORAN (İstanbul) — Yok öyle bir şey.

KADRI EROĞAN (Devamla) — Müdahale edecek, müdahale edecek. İyi okuyun.

BAŞKAN — Sayın Oğuz Oran, müdahale etmeyin efendim. Hatip kendi fikirlerini söylüyorlar.

KADRI EROĞAN (Devamla) — Şimdi Yunan Hükümeti müstağni kalabilir, İngiliz Hükümeti de müstağni kalabilir, büyük dostumuz Amerika da pek bizim kadar ilgi göstermiyebilir, ama ben, 30 milyon namına, muazzam Türk Devletinin ve Türk Milletinin şerefi olarak attığım o imzanın zâmini ve kâtibi olarak mecburum bu müdahaleyi yapmaya.

Birçok arkadaşlar diyorlar ki; (İzaha lüzum yok, sesleri.) Bunu izah etmen lâzım, yani neden kifayet aleyhindeyim? (Gürültüler) Bu mesele hiçbir zaman konuşulmamıştır, (Gürültüler) ne sözcüler tarafından, ne Hükümet tarafından. Ama iş daima yatıştırılmıştır; işin nezaketi vardır, bu mühim hâdisedir, konuşulmaz, denmiştir.

Halbuki muhterem arkadaşlarım ben bunu bileceğim; Süveys hâdisesi ile Kıbrıs'ın birbiri ile münasebeti var mı, yok mu?.. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın Eroğan bir dakika. Kifayetinin aleyhinde konuşacaksınız. Sizin şimdi mukayeselere girip, esasa girmeniz caiz değil. Kifayete hasretmezseniz, sözünüzü kesmeye mecbur kalacağım.

KADRI EROĞAN (Devamla) — Peki efendim. (Gürültüler) Lûtfedin efendim, itham etmiyorum, kötü söz söylemiyorum, niye müdahale ediyorsunuz?

(C. H. P. sıralarından anlaşılmayan müdahaleler.)

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim, niçin müdahale ediyorsunuz?

KADRI EROĞAN (Devamla) — Şimdi muhterem arkadaşlarım, diyorum ki, her üç konuşma da açıldığı zaman, bilhassa bundan evvelki gensoru mevzuunda, kalktı Halk Partisi sözcüsü Sayın Fethi Çelikbaş; «Şimdi bütçe müzakereleri devam ediyor. İçtüzüğün 125 nci maddesine göre Hükümet istintaka çekilemez, gensoru konuşulamaz. Bırakalım geniş bir zamanda bunu geniş geniş konuşalım.» dediler. Şimdi bütçe bitti, ge-

niş bir zaman içindeyiz. Binaenaleyh Sayın Başbakanın ikazına da çok dikkat ederek neden kifayetinin aleyhindeyim? Onu arz edeyim.

Bir; Kıbrıs Anayasasının ihlâl edilmesine rağmen Türk Devleti olarak bu Anayasanın ihlâlinde Türk Devletine düşen vazifenin yerine getirilmesi bakımından; bir taraftan Sayın Başbakanın ağzıyla Cumhurbaşkanlığı sıfatını kaybetmiş olan ve yalnız bir dinî sıfat taşıyan bir insanın Anayasayı çiğniyerek katliama devam etmesine rağmen öbür taraftan Londra Konferansına iştirak etmiş olan bir Hariciye Vekilimizin gelip Yüce Heyetinize dahi konferansın ne şekilde cereyan ettiğini izah etmemiş olmasına rağmen, arkasından Güvenlik Konseyinde, şurada bütün bir samimiyetle hakikati bulmağa çalıştım, Nihat Erim Beyefendi ile, Faruk Sükan Beyefendinin konuşmalarından... Beşinci maddenin hakiki, hukukî veçhesi nedir? Bu dahi anlaşılmadan biz kalkar da burada kabul edenler veya etmeyenler diye bir neticeye bağlarsak çok sayın milletvekilleri, isabetli bir karar verememiş oluruz ve Hükümetimizi takviye edememiş oluruz. Anhyamadığımız için hakikati öğrenemediğimiz için. Binaenaleyh, (C. H. P. sıralarından anlaşılmayan müdahaleler) Lûtfedin efendim.

BAŞKAN — Arkadaşlar müdahale etmeyiniz, müzakereler uzuyor.

Siz de bağlayınız efendim.

KADRI EROĞAN (Devamla) — Bağlıyorum Sayın Başkanım.

Muhterem milletvekilleri; ansamimülkalp arz edeyim ki, demokratik rejimlerde akıllı hükümetler, kendi partisine mensup milletvekillerini tahrik ederek, teşvik ederek «Aman Hükümet hakkında şu mevzuu getirin. Muhalefet olarak, iktidar olarak milletvekillerinin şu millî dâvalardaki hakiki desteğine mazhar olayım» çabası içinde olmalıdır. Binaenaleyh, beni mazur görsünler çok muhterem Başvekil, demokratik rejimlerde intibak tesis edemediğim, güven oyu şeklinde ya böyle olur, ya böyle olur şeklini dahi bu konuşmalar tamamen sona ermeden doğru bulmuyorum. Ve hakikaten arkadaşlar, Tahtakılıç çok nefis bir misâl verdi....

BAŞKAN — Sayın Eroğan... (Şiddetli gürültüler) müsaade buyurun, sözünüzü bitirdiniz. Esasa giriyorsunuz, sözünüzü kesmek mecburiyetindeyim.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Misâl veriyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN — Misâl vermekle esasın içine giriyorsunuz, doğrudan doğruya kifayetin aleyhinde olduğunuzu belirtiniz, bu kâfi.

KADRİ EROĞAN — (Devamla) — Anlaşıyor ki, Sayın Başkan da aynı hassasiyeti gösteriyor.

BAŞKAN — Usulü tatbik ediyorum, lütfen bağlayınız.

KADRİ EROĞAN (Devamla) — Bağlıyorum. Muhterem milletvekilleri, eğer bu defa bu gürültü, patırtı içinde işi enine boyuna konuşmadan, her milletvekili kendi vüsati nisbetinde bu milli dâvada kendi görüşlerini, müktesabatını bu kürsüden bu milletin defterine tescil ettirmeden yine bir oldu bittiye getirip oylamaya gitmek dâvayı halletmez. Samimi, vicdani kanaatim budur. Kifayeti müzakereye ait verilen bu önerenin aleyhinde rey kullanılmasını milli menfaat yönünden istirham ediyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, şimdi kifayet takrirlerinin açık oyla yapılmasını isteyen iki takrir vardır. Okutuyorum.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Reis Bey, açık oya konamaz.

BAŞKAN — Arkadaşlar affedersiniz, kâtip arkadaşlar bana yanlış intikal ettirmiş. Kifayet takrirlerini okuttum. Görüşmelerin kifayetini kabul edenler... Arkadaşlar yerlerinizi muhafaza ediniz. Kifayeti kabul etmiyenler...

Sayın arkadaşlar; 89 reye karşı 173 reyle kifayet kabul edilmiştir.

Şimdi Sayın Saadet Evren arkadaşımızın takririni oyunuzda arz edeceğim. Bu, araştırma komisyonu teşkiline dair teklifin açık oya konulmasına dair iki takrir vardır; okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Sayın İstanbul Milletvekili Saadet Evren tarafından verilen Hükümet hakkında genel araştırma açılmasına ait önerenin açık oya konularak oylanmasını saygılarımızla rica ederiz.

Siirt
Cevdet Aydın
Denizli
İsmail Ertan

İçel
Yahya Dermancı
Yozgat
Veli Uyar

İstanbul
Reşit Ülker
Yozgat
Celâl Sungur
Kayseri
Mehmet Sağlam

Çorum
Nuri Ahıskalıoğlu
Çanakkale
Şefik İnan
Adana
M. K. Küçüktepepınar

Ankara
Fuat Börekçi
Adıyaman
Mehmet Özbek
Tekirdağ
Turhan Kut
Amasya
M. Kemal Karan

Adıyaman
Mahmut Deniz
Afyon Karahisar
Şükrü Yüzbaşıoğlu
Amasya
Reşat Arpacıoğlu
İzmir
Kadri Özek

Millet Meclisi Başkanlığına

Saadet Evren Hanımın takririnin zarflar içerisinde açık oya arzını teklif ederiz.

Afyon Karahisar
Şevki Güler
Kastamonu
Sabri Keskin
Aydın
Reşat Özarda

İsparta
Sadettin Bilgiç
Sakarya
Hami Tezkan
İzmir
Mehmet Ali Aytas

Rize
Arif Hikmet Güner
İstanbul
Şahabettin Orhon
Amasya
Nevzat Şener
Çanakkale
Ahmet Nihat Akay

İzmir
Şükrü Akkan
Konya
Cahit Yılmaz
Amasya
İsmail Sarıgöz
İçel
Celâl Kılıç

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, zarflar dağıtılmaktadır. Takriri kabul edenler beyaz, yani Kıbrıs meselesinde Meclise bir araştırma komisyonunun teşkilini kabul edenler beyaz, kabul etmiyenler kırmızı, müstenkif olanlar yeşil oy puslalarını kullanacaklardır. Yanlarında matbu oy puslası olmayan arkadaşlar, isimlerini intihap dairelerini yazacak, imzasını atacak ve oyunun ne merkezde olduğunu tasrih ederek ismini kâtip arkadaşımıza bildirecektir.

Şimdi hangi intihap dairesinden başlanacağına dair kur'a çekiyoruz : (Elâzığ)

(Elâzığ milletvekillerinden başlanılmak suretiyle isimler okunarak oylar toplanmaya başlandı.)

BAŞKAN — Oylarını kullanmayan arkadaşlar lütfen kullansınlar.

Oyunu kullanmayan arkadaş var mı?.. Yok. Oylama muamelesi bitmiştir.

Muhterem arkadaşlar, bundan evvel yapılan oylama neticelerini arz ediyorum :

Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, yoklama ve mısapların tesbiti yönünden İftizük tatbikatı ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanının kararının oylanmasına 184 sayın üye iştirak etmiş, 146 kabul, 30 ret, 8 çekinse, 2 boş rey çıkmıştır. Nisap yine hâsıl olmuştur. Oylama tekrarlanacaktır.

İçişleri Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 arkadaş iştirak etmiş; 221 oyla Reşit Ülker arkadaşımız seçilmiştir. Muamele tamamdır.

Millî Savunma Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 üye katılmış; 226 oyla Rauf Kıray arkadaşımız seçilmiştir. Muamele tamamdır.

Sayıştay Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 arkadaş katılmış; Mehmet Sağlam arkadaşımız 226 oyla seçilmiştir. Muamele tamamdır.

Kitaplık Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 arkadaş katılmış, Talât Oğuz arkadaşımız 226 oyla seçilmiştir. Muamele tamamdır.

Gümrük ve Tekel Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 arkadaşımız iştirak etmiş; 226 oyla İlyas Seçkin arkadaşımız seçilmiştir. Muamele tamamdır.

Dilekçe Komisyonunda açık bulunan 2 üyelik için yapılan seçime 228 arkadaşımız iştirak etmiş; 226 oyla Ahmet Karamüftüoğlu arkadaşımız seçilmiş olup, muamele tamamdır. Diğer üyelik için Ahmet Fırat arkadaşımız 67 oy almış, nisap sağlanamadığı için bu bir üyelik için seçim tekrar yapılacaktır.

Sanayi Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 arkadaşımız iştirak etmiş; Necmi Ökten 89, Şaban Keskin 9, Halûk Nur Bâki 12 oy almışlardır.

Nisap yoktur. Seçim yenilenecektir.

Bayındırlık Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime 228 sayın üye katılmış, Kadri Özek 89, Halûk Nur Bâki 25 oy almışlardır. Nisap hâsıl olmadığı için seçim tekrarlanacaktır.

5. — 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarisının M. Meclisinin 21 . 1 . 1964 tarihli 37 nci Birleşimde Vergi Kanun tasarılarını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyona Gümrük ve Tekel Komisyonundan seçilecek 4 üyenin de iştirakiyle havalesine dair Maliye Bakanı Ferid Melen'in önergesi (1/664, 4/308)

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum :

Millet Meclisi Başkanlığına

Hükümetçe hazırlanıp Büyük Millet Meclisine sunulmuş bulunan 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarisının, müstaccliyetine binaen, Millet Meclisinin 21 . 1 . 1964 tarihli 37 nci Birleşiminde çeşitli vergi kanun tasarıları için teşkil olunan Geçici Komisyonda görüşülmesini ve mezkûr Geçici Komisyona Gümrük ve Tekel Komisyonundan seçilecek 4 üyenin iltihak etmesine müsaadelelerini saygılarımla arz ve teklif ederim.

Maliye Bakanı
Ferid Melen

BAŞKAN — Önergeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, tasnif bitinceye kadar sorulara geçiyoruz. («Saat 19.00 a geldi» sesleri)

5. — SORULAR VE CEVAPLAR

a) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde sel felâketi dolayısıyla yıkılan yol ve köprülerin inşası ile meyva ve bağları âfetten zarar

görenlere yardım yapılması hususunda ne düşündüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/696)

BAŞKAN — Soru sahibi?.. Burada. Bakan burada mı?.. Yok.. Bakan bulunmadığı için gelecek soru gününe bırakıldı.

2. — *Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde büyük zarara sebebiyet veren dolu ve sel âfeti dolayısıyla meydana gelen hayvan hastalıklarına önlemek ve meskenleri yıkılan halka yardım yapmak hususunda ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/697)*

BAŞKAN — Soru sahibi?.. Burada. İmar ve İskân Bakanı burada mı?.. Yok.. Bakan bulunmadığı için gelecek soru gününe kaldı.

3. — *Niğde Milletvekili Asım Eren, Niğde ilinin ana ihtiyaçlarını karşılamak için bir program yapıp yapılmadığına ve tabii âfetler dolayısıyla mağdur olan halka bir an evvel yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakanından sözlü sorusu (6/698)*

BAŞKAN — Soru sahibi arkadaşımız burada. Başbakan adına vazifelendirilmiş ilgili bakan var mı?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

4. — *Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Beş Yıllık Plâna kabul edilmiş olan himaye ana prensibi ve millî petrolün korunması hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair, Sanayi ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/701)*

BAŞKAN — Sanayi ve Ticaret bakanları yok. Gelecek soru gününe kalmıştır.

5. — *Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılan bir dergide 1945 yılında yayınlanan bir yazıya dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/709)*

BAŞKAN — Sayın Şükrü Koç?.. Yok... İki defa bulunmadığı için soru düşmüştür.

6. — *İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, bir köre sıhhi muayene kurulunun tam sağlam raporu verdiği haberinin doğru olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/710)*

BAŞKAN — Ali İhsan Balım?.. Burada. İçişleri Bakanı?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

7. — *Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde ili çevrelerindeki sulama tesisi projelerine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/717)*

BAŞKAN — Ruhi Soyer?.. Burada. Bayındırlık Bakanı?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

8. — *İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Büyük Ata'nın ismi ortaya konularak yapılan maçlardaki hâsıllara ve seyircilerin durumlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/720)*

BAŞKAN — Şinasi Osma?.. Burada. Başbakan adına cevap verecek arkadaş?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakıldı.

9. — *Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilâtına yapılan tâyinlere ve Ankara'daki ilkökul öğretmen durumuna dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/723)*

BAŞKAN — İhsan Ataöv?.. Yok. İki defa bulunmadığı için soru düşmüştür.

10. — *Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu ili sınırları içinde bir kâğıt fabrikası kurulmasının düşünülüp düşünülmemesine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/725)*

BAŞKAN — Turgut Çulha?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

11. — *Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum ili ve dolaylarındaki yolların ne zaman karayolları programına alınacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/726)*

BAŞKAN — Sayın Diler?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

12. — *Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu, ilçe ve köylerinde 5 Yıllık Kalkınma Plânında ne gibi yatırımlar yapılacağına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/727)*

BAŞKAN — Sayın Çulha?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

13. — *İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, 6831 sayılı Orman Kanununun, antidemokratik hissi veren, geçici 1 nci maddesinin kaldırılmasının düşünülüp düşünülmemesine dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/730)*

BAŞKAN — Sayın Şükrü Akkan?.. Yok. 2 nci defa bulunmadığından soruları düşmüştür.

14. — *İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına teminat*

gösterilen gayrimenkullerin değer baremlerinin günün şartlarına ve alım - satım fiyatlarına uygun hale getirilmelerinin düşünülip düşünülmediğine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/733)

BAŞKAN — Şükrü Akkan?.. Yoklar. İkinci defadır bulunmadığı için soru düşmüştür.

15. — *İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Trakya'da yapılan SOUTHEX - 63 NATO tatbikatına muhalefet partileri ileri gelenleri ile Millî Savunma Komisyonu üyelerinin neden davet olunmadıklarına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/734)*

BAŞKAN — Şinasi Osma?.. Burada. Millî Savunma Bakanı yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

16. — *Tokat Milletvekili Zeyyat Kocamemi'nin, Londra Tanıtma Bürosu için bin İngiliz lirası aylıkla bir yer tutulması hakkında Londra Sefaretine yazı yazıldığı hususundaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Gögüş'ün sözlü cevabı (6/736)*

BAŞKAN — Zeyyat Kocamemi?.. Burada... Turizm ve Tanıtma Bakanı?.. Burada... Soruyu okutuyorum...

Millet Meclisi Başkanlığına

Yeni kurulmuş olan Turizm ve Tanıtma Bakanlığının eski Basın Müşavirliği yerine ihdas edilen Tanıtma Müdürlüğü Bürosu için Londra'da «Regent Street» te bin İngiliz lirası aylıkla bir yer tutulması için Londra Sefaretine yazı yazıldığı söylenmektedir. Böyle yüksek bir meblâğın ödenmesini icabettiren düşüncelerin ne olduğunu ve bu söylentilerin doğru olup olmadığının sözlü olarak Turizm ve Tanıtma Bakanı tarafından cevaplandırılması için tavassutumuza istirham ederim.

Tokat
Zeyyat Kocamemi

BAŞKAN — Sayın Turizm ve Tanıtma Bakanı buyurun.

TURİZM VE TANITMA BAKANI ALİ İHSAN GÖĞÜŞ (Gaziantep) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Sayın Tokat Milletvekili Zeyyat Kocamemi'nin Londra'daki Ta-

nitma Bürosu için 1 000 sterling aylıkla bir büro kiralanmasının hangi düşüncelerden ileri geldiği ve bu konuda Londra Büyükelçiliğine talimat verilip verilmediğine dair sorusuna cevabımı arz ediyorum :

Turist trafiği yüksek olan yabancı memleketlerde yeni kurulan turizm ve tanıtma bürolarının maksada uygun nitelikte ve mevkide olması Bakanlığımızın prensipleri cümlesindedir.

Bu görüşten hareket edilerek, Londra gibi turizm bakımından çok önemli bir merkezde açılacak büromuzun da çok iyi mevkide olması lüzumu meydandadır. Nitekim Londra'nın en işlek caddelerinden olan Rizmt Regent Caddesiyle Bonn Caddesi arasında bulunan Condiut Caddesi üzerinde seneliği 4 000 sterlinge bir büro tutulmuştur ki, söylenildiği gibi aylığı 1 000 sterling olmayıp, bir şans eseri olarak yalnız 333 sterling kira ödenmektedir. Mukayese edebilmek için aynı mevkide ve büromuzdan takriben 100 metre ileride bulunan Yunan Turizm Ofisinin aylık kirasının 5 000 sterling olduğunu söylemem kâfidir kamıstayım. Büromuz ana cadde üzerinde ve zemin katta olup genişliği 394 metre karedir. Büronun sinema ve sergi salonu, çalışma odaları ve deposundan başka ışıkdandırma tertibatı, vitrini ve zemin halıları bulunmaktadır. Aynı cadde üzerinde İtalya, Danimarka, İsveç, Havayolları büroları da bulunmaktadır. Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Zeyyat Kocamemi.

ZEYYAT KOCAMEMİ (Tokat) — Aziz Başkan, kıymetli arkadaşlarım, artık aktüalitesi geçmiş bir mevzua dayanan sual takririm, bundan çok zaman evvel Londra'ya gelen bir yazı üzerine verilmiş idi.

Ben Londra'da iken, aylığı 1 000 sterling olmak üzere, hemen hemen dünyanın en lüks caddesi olan Regent Street'te, tanıtma bürosu olmak üzere bir büro kiralanması hakkındaki yazı Londra'ya gelmişti. Londra'da aynı cadde üzerinde elbettaki daha başka bürolar da mevcut idi. Bunlardan bir tanesi Yunanistan'ın, bir tanesi Belçika'nın ve diğer başka devletlerin de büroları vardır. Yunanistan'ın bü-

rosu aynı zamanda Olympic Airways'ın, Belçika'nın bürosu ise Sabena'nın ve Belgian World Airlines'in biletlerini satmakta ve masraflarını buradan fazlasıyla karşılamakta idi. Bunlara ilâveten Yunanistan'ın bürosunun maaşını Onassis kendi cebinden ödemekte idi. Bizim büromuzun orada yapacağı hizmetlere mukabil, 1 000 sterling gibi, ortalama bir İngiliz ailesinin değil, üç İngiliz ailesinin yıllık geçimini teşkil eden bir meblâğla, Londra'da böyle en lüks yerde bir büro açılmasını ben doğru bulmadım ve böyle bir suali bu yüzden sordum.

Yine ben Londra'da iken aynı cadde üzerinde 321 numarada Avusturya Hükümetinin de bir tanıtma bürosu vardır. Ben buraya gelirken onu kapatmışlardı.

Şimdi anlıyoruz ki, Regent Street'te büro bulunmamış, bunun yerine Bank Street'te büro bulunmamış, bunun yerine Bank Street'le, Regent Street arasında bir büro tutulmuş ve bunun da aylığı 300 sterling imiş. Elbetteki, buna söylenecek bir şey yoktur.

1 000 sterling gibi bir aylıkla tutulacak olan bu tanıtma bürosu sadece broşür dağıtacak bir bürodür. Yalnız ben, tasarruf edelim derken, böyle bir meblâğın buna verilmesini doğru bulmadım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır.

17. — *Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, özel ilân ve reklâm prodüktörlüğü müessesesinin kuruluş ve görevlerinin hangi esaslar dâhilinde düzenlendiğine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/737)*

BAŞKAN — Turgut Çulha?.. Yok. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

18. — *Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Aydın ili DSİ içme suları, sulama ve kurutma işlerine ve bunlardan hangilerinin sonuçlandırıldığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/738)*

BAŞKAN — Şükrü Koç burada mı efendim? Yok. İki defa bulunmadığı için soru düşmüştür.

19. — *Edirne Milletvekili İlhami Ertem'in, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünce, Edirne Kırkpınar er meydanının onarımı için, 1963 yılı programına konulan ödeneğin tenkis edilip edilmediğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/740)*

BAŞKAN — İlhami Ertem? Burada. Devlet Bakanı... Yoklar. Gelecek soru gününe bırakılmıştır.

20. — *Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, inşaatı üç sene önce tamamlanan Sultanhisar ilçesi Ortaokulunda, bugüne kadar, öğrenime başlanmaması sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/742)*

BAŞKAN — Sayın Reşat Özarda? Yok. Bir defaya mahsus olmak üzere tehir edilmiştir, gelecek soru gününe kalmıştır.

21. — *Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya Belediye sınırları dâhilinde, Evkafa ait, ne kadar boş arazi bulunduğu ve satılan gayrimenkullerden ne kadar gelir sağlandığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/747)*

BAŞKAN — Sayın Ataöv? Yok. Bir defaya mahsus olmak üzere tehir edilmiş ve gelecek soru gününe kalmıştır.

22. — *Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak'ın, Zonguldak ili Devrek ilçesine bağlı Dirgine köyünün Bolu ili Mengen ilçesine bağlanması için yapılan plebisit sırasında vatandaşlara baskı yapıp yapılmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/748)*

BAŞKAN — Sayın Ahmet Çakmak? Burada. İçişleri Bakanı? Yok. Gelecek soru gününe kalmıştır.

23. — *İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Sıkıyönetim komutanlıklarınca, sıkıyönetimin tatbik edilmekte bulunduğu bölgelerde, kaç gazete ve dergi kapatıldığına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/749)*

BAŞKAN — Sayın Akkan burada mı? Burada. Millî Savunma Bakanı? Yok. Soru gelecek soru gününe bırakılmıştır.

İstanbul Milletvekili Saadet Evren'in, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, İktüzüğün 177 nci maddesi gereğince, bir araştırma yapılmak üzere Meclis Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesine verilen oyların neticesini arz ediyorum.

Oylamaya 314 arkadaş iştirak etmiştir. 140 kabul, 162 ret, 12 çekinse oy kullanılmıştır. Araştırma komisyonu teşkiline dair önerge, 162 oyla reddedilmiştir.

Arkadaşlar, vakit gecikmiş olduğundan, yarın, 12 Mart Perşembe günü saat 15,00 te toplanılmak üzere birleşimi kapatıyorum.

(Kapanma saati : 14.30)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

7 . 1 . 1963

1. — Adana Milletvekili Yusuf Aktimur'un, bilûmum illerle her ile bağı merkez ve mülhak ilçelerin ve köylerin aded ve nüfuslarının bildirilmesine dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı (7/409)

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İçişleri Bakanına tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla arz ve rica ederim.

Adana Milletvekili
Yusuf Aktimur

Bilûmum illerle her ile bağı merkez ve mülhak ilçelerin ve köylerin adet ve nüfuslarının aşağıda gösterilen cetvel uyarınca çıkarılarak tarafıma bildirilmesi.

İlin Adı Nüfusu	Merkez ilçenin Adı Nüfusu
Mülhak ilçelerin Adetleri nüfusları	Köylerin Adetleri nüfusları

NOT :

1. Merkez ilçenin adı ve nüfusu sütunlarına o merkez ilçenin adı ve ona bağı mahallelerin yani belediye hududu dahilinde bulunan yerlerin nüfusu yazılacaktır. Merkez ilçeye bağı köy varsa onun nüfusu bu sütüne yazılmıyacaktır.

2. Mülhak ilçelerin adedi ve nüfusları sütununa o ile bağı ilçelerin adedi ve bu ilçelerin belediye hududu dâhilindeki nüfusları (hepsinin yekûnu olarak) yazılacaktır. Bu ilçelerin merkezlerine bağı köy varsa onun da nüfusu bu sütüne yazılmıyacaktır.

3. Köylerin adedi ve nüfusları sütunlarına o ile bağı bilûmum köylerin adetleri ve nüfusları yazılacaktır. (Nahiyeler ve merkez ve mülhak ilçelere bağı köyler dâhil.)

T. C.

İçişleri Bakanlığı 9 . 3 . 1964
İller İd. Gn. Md.
Şb. Md. 2. 22152/1341

Konu İl, ilçe, bucak ve köylerin nüfusları
Hk.

6 . 3 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 8 . 1 . 1964 gün ve Genel Sekreterliği Kanunlar Müdürlüğü 7/409 - 7811 - 43682 sayılı yazıları :

Adana Milletvekili Sayın Yusuf Aktimur'un, yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği «Bilûmum illerde, her ile bağı merkez ve mülhak ilçelerin ve köylerin adet ve nüfuslarını» gösteren cetvelin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

İçişleri Bakanı
Orhan Öztrak

M. Meclisi B : 68 11 . 3 . 1964 O : 1

İ L İ N Adı	Nüfusu	Merkez ilçesinin		Mülhak ilçelerin		Köylerin	
		Nüfusu	Adedleri	Nüfusları	Adedleri	Nüfusları	
Adana	760 803	231 548	12	102 491	731	426 764	
Adıyaman	233 717	16 487	6	23 214	329	194 016	
Afyon	459 115	38 394	10	69 419	516	351 302	
Ağrı	215 118	19 776	7	21 544	544	173 798	
Amasya	257 281	28 525	5	42 121	362	186 635	
Ankara	1 321 380	129 934	20	653 917	1 186	537 529	
Antalya	416 130	50 908	11	44 516	602	320 706	
Artvin	196 301	8 016	6	17 341	292	170 944	
Aydın	467 341	35 527	11	106 159	512	325 655	
Balıkesir	670 669	61 145	16	145 516	935	464 008	
Bilecik	145 699	7 528	5	23 385	255	114 786	
Bingöl	131 364	8 526	4	6 197	325	116 641	
Bitlis	128 966	16 636	5	17 634	259	94 696	
Bolu	353 004	13 745	9	40 391	778	298 868	
Burdur	179 514	25 271	5	22 773	209	131 570	
Bursa	693 894	153 866	10	104 496	762	431 532	
Çanakkale	337 610	19 391	11	53 366	584	265 853	
Çankırı	241 452	20 047	9	18 413	484	202 992	
Çorum	446 389	34 726	8	55 168	751	362 495	
Denizli	425 449	48 925	10	51 991	450	324 553	
Diyarbakır	401 884	79 888	11	44 830	665	277 166	
Edirne	276 479	39 410	7	47 132	267	189 937	
Elâzığ	278 332	60 289	7	20 934	591	197 109	
Erzincan	243 005	36 420	6	11 809	563	194 776	
Erzurum	568 864	90 069	13	39 754	1 039	439 041	
Eskişehir	368 827	153 096	6	23 264	401	192 467	
Gaziantep	434 579	124 097	6	71 719	576	238 763	
Giresun	381 453	19 902	9	40 188	500	322 363	
Gümüşane	243 115	5 312	4	19 486	524	218 317	
Hakkâri	67 766	3 987	5	5 969	136	57 810	
Hatay	441 209	45 674	8	122 211	370	273 324	
İsparta	242 352	53 981	9	30 456	206	157 915	
İçel	444 523	68 485	6	84 021	540	292 017	
İstanbul	1 882 092	1 466 535	19	39 505	289	376 052	
İzmir	1 063 490	296 635	18	251 692	690	515 163	
Kars	543 600	32 141	14	64 286	777	447 173	
Kastamonu	453 620	20 307	11	40 107	1 094	373 206	
Kayseri	480 387	102 596	10	58 744	491	319 047	
Kırklareli	241 146	20 196	7	51 536	196	169 414	
Kırşehir	175 742	20 448	3	16 110	259	139 191	
Kocaeli	297 463	73 488	5	38 594	291	185 381	
Konya	982 422	119 841	17	160 037	959	702 544	
Kütahya	367 753	39 663	6	33 309	619	294 781	
Malatya	394 172	38 692	8	36 786	514	273 694	
Manisa	657 104	59 675	12	168 451	808	428 978	

İ L L İ N Adı	Nüfusu	Merkez ilçesinin Nüfusu	Mülhak ilçelerin		Köylerin	
			Adedleri	Nüfusları	Adedleri	Nüfusları
Maraş	389 857	54 447	6	31 381	496	304 029
Mardin	353 411	28 382	11	45 552	714	279 504
Muğla	299 611	14 053	8	39 185	399	246 373
Muş	167 638	11 965	3	11 989	369	143 684
Nevşehir	187 398	18 662	6	22 528	188	146 208
Niğde	322 917	18 042	5	41 653	313	263 222
Ordu	469 379	20 029	10	38 105	528	411 245
Rize	248 930	22 181	7	31 722	289	195 027
Sakarya	361 992	79 420	5	31 644	463	250 928
Samsun	654 602	87 688	8	75 382	846	491 632
Siirt	232 243	22 944	10	31 742	470	177 557
Sinop	249 730	10 214	6	20 167	426	219 349
Sivas	669 922	93 368	11	56 123	1 291	520 431
Tekirdağ	274 806	23 987	7	60 909	282	189 910
Tokat	437 590	32 654	7	66 733	677	338 143
Trabzon	532 999	53 039	10	30 653	597	449 307
Tunceli	140 068	3 818	7	15 427	418	120 823
Urfa	401 919	59 863	8	64 053	653	278 003
Uşak	184 733	29 021	5	20 911	247	134 801
Van	211 034	22 043	7	20 838	563	168 153
Yozgat	402 400	18 305	8	34 252	641	349 843
Zonguldak	569 059	54 010	9	69 084	752	445 965

2. — *Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın, Beyşehir Merkez ilçesinin su ihtiyacını karşılamak üzere, yeraltı suyundan istifade maksadıyla bir faaliyete geçilip geçilmediğine dair soru önergesi ve İmar ve İskân Bakanı Celâlettin Uzer'in yazılı cevabı. (7/439)*

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın İmar ve İskân Bakanım tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ederim.

Kemal Ataman
Konya Milletvekili

1. — 27 Mayıs'tan evvel Beyşehir Kaza merkezinde kasabanın su ihtiyacını karşılamak üzere mahalli belediye ile İller Bankasıyla yeraltı suyundan istifade maksadıyla bir faaliyete geçilmiş midir? Geçilmiş ise netice ne olmuştur?

2. — Bu tesis için İller Bankasıyla kaç lira sarf edilmiştir ve Beyşehir Belediyesi yalnız bu

iş için kaç lira borçlandırılmıştır?

3. — Mezkûr tesis yoluyla yeraltından su çıkarılmış mıdır? Çıkarılmış ise kasabaya sız verilmekte midir? Verilmekte değilse sebebi nedir?

4. — Mezkûr suyun kabilişerp (içilebilir) olup olmadığı lâboratuvarlarda kontrol ettirilmiş midir? Ettirilmiş ise hangi lâboratuvarlar tarafından tahlili yapılmıştır? Bu müesseselerin raporlarında kabilişerptir ve mahzur yoktur şeklinde bir kayıt var mı? Kayıt yoksa tesisin başlanmasına ve ikmaline neden lüzum görülmüştür? Bu lâzime, tekin icaptan dolayı mı, yoksa siz yapın gerisi bize aittir diye mahalli belediyenin, bankaya, mesuliyeti tazammun eden bir arzu izhar etmesinden ötürü mü, yerine getirilmiştir? Belediyenin veyahutta her hangi bir icracının arzusu ile yerine getirilmiş ise isbatı mümkündür? Değilse masrafları hangi tarafa raci olacaktır?

T. C.
İMAR VE İSKÂN BAKANLIĞI
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 168

3 . 3 . 1964

Özü : Konya Milletvekili
Kemal Ataman'ın yazılı
sorusu Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına
Konya Milletvekili Kemal Ataman tarafın-
dan verilen yazılı soru önergesi cevaplandırıla-
rak ilişikte sunulduğunu arz ederim.

Celâlettin Uzer
İmar ve İskân Bakanı

**Beyşehir (Konya) Belediyesinin su ihtiyacı-
nın yeraltı suyundan temin edilip edilemeyeceği
hakkında Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın
yazılı sorusuna cevaptır.**

Soru : 1. 27 Mayıs'tan evvel Beyşehir ka-
za merkezinde kasabanın su ihtiyacını karşıla-
mak üzere mahalli belediye ile İller Bankasına
yeraltı suyundan istifade maksadıyla bir faali-
yete geçilmiş midir? Geçilmiş ise netice ne ol-
muştur?

Cevap : 1. Beyşehir kasabasının içmesuyu
ihtiyacı 10,60 litre/saniye olmasına mukabil
Çemçem adı ile maruf pınarlardan ancak 2,60
litre/saniye su temin edilebilmektedir. Bu du-
rum karşısında içmesuyu tesisatı projesinin tev-
sisi işi Belediyesinin 7 . 7 . 1954 gün 77 sayılı yet-
kisine istinaden İller Bankasına ele alınmıştır.

Müteahhidin hidrolojik araştırmaları sonu-
cunu gösteren raporlarına göre; kasaba; içme-
suyu ihtiyacının ancak Beyşehir gölü kenarında
açılacak keson kuyularla temin edilebileceği-
nin anlaşılması üzerine göle 100 m. mesafede
tecrübe mahiyetinde bir kuyu açılmış ise de
menfi netice alınmıştır. Bankanın iştirakiyle ya-
pılan yeraltı suyu araştırmaları burada nihaye-
te ermiş, bundan sonraki araştırmalar DSİ Ge-
nel Müdürlüğü ve Belediyesi tarafından yapı-
lmıştır.

Sağlık Bakanlığının 8 . 7 . 1955 gün 6757 sa-
yı ve DSİ Genel Müdürlüğünün 2 . 7 . 1955 ta-
rih 7954 sayılı yazılılarıyla; «suyun bir priz ya-
pılması ve tasfiye tesisleri kullanılması» kay-
dıyla doğrudan doğruya gölden alınması uygun
görülmesi ve bu esasa göre hazırlanan proje

22 . 6 . 1956 tarihinde Bayındırlık Bakanlığı
adına DSİ Genel Müdürlüğünce, 28 . 6 . 1956 ta-
rihinde ise Sağlık Bakanlığınca tasdik edilmiş-
tir.

Soru : 2. Bu tesis için İller Bankasına kaç
lira sarf edilmiştir ve Beyşehir Belediyesi yal-
nız bu iş için kaç lira borçlandırılmıştır?

Cevap : 2. İçme suyu tesisleri Belediyele-
rinin talebi ve yetki vermesi üzerine namı he-
saplarına İller Bankasına ihale edilmekte, bâ-
zı Belediyeler ise Bankaya yetki vermiyerek işi
kendisi yapmayı tercih etmektedirler.

Beyşehir Belediyesi de 2 . 7 . 1956 tarih 1116
sayılı yazısı ile tesisatı (şebeke hariç) kendisi
yapmayı arzu ettiğini bildirmiştir.

İçişleri Bakanlığı 27 . 7 . 1956 tarih 13279
sayılı yazısı ile lüzumlu malzemeyi Belediye te-
min edeceği gibi işi de bizzat ihale edeceğini bil-
dirmiş ve bu meyanda belediyeler fonundan
160 862, 92 lira tahsis edip 63 000 — liranın da
İller Bankasına ikrazını emretmiştir.

Borçlanma işlemi tamamlandı iş belediyesin-
ce ihale ve lüzumlu borular Karabük Demir ve
Çelik İşletmesinden tahsis edilerek sevkine baş-
lanmıştır.

Bu esnada; göl sularının kış aylarında bula-
nıp donmasının halli güç meseleler doğuracağı
anlaşıldığından, yeniden su araştırmaları ya-
pılması cihetine gidilmiş, DSİ Fen Heyetinden
bir Y. Müh. ile Banka jeoloğu tarafından yapı-
lan inceleme sonucu yeraltı suyu aranması uy-
gun görülmüştür.

DSİ Genel Müdürlüğünce «Avşar» mevkiin-
de bir kuyu açılmış olup ihtiyacın bu kuyudan
temin edilebileceği anlaşılmıştır.

Bu durum karşısında gölden su alınmasın-
dan sarfınazar edilmiş, kuyudan su alınması
esasına uygun olan proje belediyece hazırlattı-
rılmıştır. Bu sebeple bu kuyunun açılmasına ve
bu kuyu projesine yapılan masraf İller Banka-
sınca bilinmemektedir.

Projenin bu şekilde tadili sebebiyle evvelece
temin olunan 223 862, 92 liraya ilâveten «144 140
— lirası fondan, 19 000 — lirası ikrazdan ol-
mak üzere» yeniden 163 140 — lira daha tahsi-
sat sağlanmıştır.

Belediyesi 7 . 5 . 1958 tarihli yazısı ile bu
kısım işi de kendisinin ihale edeceğini bildirmiştir.

İşin ikmalini müteakip müteahhidin alacağı-
nı karşılamak üzere yeniden 36 711, 20 lira fon-
dan sağlanmıştır. Bu suretle ceman fondan
341 714, 12 ve ikrazdan 82 000, — lira sağlanmış
olup fonun yarısı olan 170 857, 06 lira ile birlikte
Belediye adına borç kaydedilen miktar
252 857, 06 lirayı bulmuştur.

İller Bankası ihaleden sonra sadece malzeme
tahsisi ve belediyesinin talimatına göre ilgili he-
saptan ödeme yapmak ile ilgilenmiştir.

Soru : 3. Mezkûr tesis yoluyla yeraltından
su çıkarılmış mıdır? Çıkarılmış ise kasabaya su
verilmekte midir? Verilmekte değilse sebebi ne-
dir?

Cevap : 3. DSI Genel Müdürlüğüne bu te-
sis meyânında açılan kuyunun müstakbel ihti-
yacı olan 10,60 litre saniye suyu temin edeceği
esas kabul edilmiş olup proje bu esasa göre
tanzim edilmiş bulunmaktadır. Halen bu miktar
su kuyudan temin edilmektedir.

Bu projeye göre su, kasabanın en yüksek
noktasına terfi suretiyle verilecektir.

Belediyesinin «tesisten istifade edilemediği»
hususundaki müracaatı üzerine 7 . 3 . 1961 ta-
rihinde İller Bankasınınca mahallinde yaptırılan
incelemeye göre;

DSİ Genel Müdürlüğüne verilmiş olan Die-
sel'li derinkuyu pompasının suyu ancak Çem-
gem suyuna ait depoya basabildiği, buradan da
üst depoya yine mevcut diğer bir pompayla ba-
sılabileceği, ancak bazı tedbirlerin alınmasının
gerektiği tesbit edilerek yapılabilecek işe ait
rapor 9 . 3 . 1961 tarihinde 16704 sayılı Banka
yazısı ile Belediyesine gönderilmiştir.

Soru : 4. Mezkûr suyun kabilişerp (içilebi-
lir) olup olmadığı lâboratuvarlarda kontrol et-
tirilmiş midir? Ettirilmiş ise hangi lâboratuvar-
lar tarafından tahlili yapılmıştır? Bu müesseseler-
lerin raporlarında kabilişerptir ve mahzur yok-
tur şeklindeki bir kayıt var mı? Kayıt yoksa te-
sisin başlanmasına ve ikmâline neden lüzum gö-
rülmüştür? Bu lâzime, teknik icaptan dolayı mı,
yoksa siz yapın gerisi bize aittir diye mahalli
belediyenin, bankaya, mesuliyeti tazammun
eden bir arzu izhar etmesinden ötürü mü, yerine
getirilmiştir? Belediyenin veyahutta her hangi bir
ierasının arzusu ile yerine getirilmiş ise isbatı
mümkün müdür? Değilse masrafları hangi tara-
fa raci olacaktır?

Cevap : 4. Tesisin geçici ve kesin kabulle-
ri, o zamanki ilgili Bakanlığın ve İller Bankası-
nın haberi olmadan Belediyesince yapıldığı-
ndan, tahlillerin yaptırılmış olup olmadığı hak-
kında da Bankada bir bilgi bulunmamaktadır.
Banka tesisin durumundan ancak, tesisin çalış-
madığını bildiren 17 . 1 . 1961 tarihli Belediye
yazısıyla haberdar olmuştur. Bunun üzerine
Banka mezkûr kuyuda pompaj tecrübesi ve tahlil
yaptırılmıştır. Kimyasal ve bakteriyolojik
tahliller Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsün-
de yapılmıştır. Tahlil neticesinde suyun sertliği-
nin 70° Fr. olduğu ve içinde amonyak bulundu-
ğu, fakat koli ihtiva etmediği anlaşılmıştır. Tah-
lil raporunda suların bakteriyolojik bakımdan
gıda nizamnamesine uygun olduğu kayıtlıdır ve
«içilemez» diye bir kayıt olmamakla beraber, su-
yun çok sert olması dolayısıyla, içime daha el-
verişli sular aranması için başka kuyularda
pompaj tecrübesi yapılmasına karar verilmiş,
fakat Belediyesi etütlere kendisi devam edece-
ğini bildirerek yetki göndermediğinden çalış-
malar durdurulmuştur.

Bu defa Belediye 2 . 8 . 1963 tarihli yazısi-
le yeniden etütlere başlanmasını talebetmiş ve
pompaj tecrübesi yapılması için Bakanlığımızca
3 . XII . 1963 tarihinde 6 000 — TL. fon te-
min edilmiştir. Kuyulardan müspet netice alın-
madığı takdirde, gölden tasfiye ile su temini
yoluna gidilecektir.

Yukarıda arz edilen izahat muvacehesinde;
ilk su araştırılması ve gölden su alınmasına ait
projenin hazırlanmasından sonra gerek işin iha-
lesi ve gerekse tekrar yeraltı suyuna gidilmesi
işlemleri Banka dışında, belediye ve DSI Genel
Müdürlüğüne yürütülmüştür.

İller Bankası sadece bir finansman hizmeti
görmüştür. Belediyesi yetki vermediği cihetle
işin kontrolü da hukuken yetkisi dışında kal-
mış ve iş tamamen Belediyesince yapılmıştır.
Masrafların Belediyesince karşılanacağı tabii-
dir.

3. — *Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın,
Beyshehir ilçe merkezinde, kültür derneği adı
altında, bir dernek olup olmadığına dair soru
önergisi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'-
in yazılı cevabı (7/434)*

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi arz ederim.

Konya Milletvekili
Kemal Ataman

1. Beyşehir kaza merkezinde, Kültür Derneği adı altında, bir dernek var mıdır? Var ise bu derneğe, kurulduğu tarihten bu yana, Bakanlıkça yardım yapılmış mıdır? Yapılmış ise, her yıl kaç lira yardım yapılmıştır ve bu paraları Dernek nerelere sarf etmiştir.

2. Mezkûr Dernek hakkında para ve inşaat malzemelerinin suiistimal edildiğine dair Bakanlığınıza geçmiş zamanlarda mahallen şikâyetler vâkı olmuş mudur? Şikâyet olmuş ise Bakanlık tahkik ve teftiş ettirmiş midir? Ettirmiş ise şikâyetler haklı görülmüş müdür? Görülmüş ise dernek yöneticileri veya suçlular hakkında Bakanlık ne gibi muamele yapmıştır? Yapmamış ise hâlâ da mı yapmak niyetinde değildir?

T C.

Millî Eğitim Bakanlığı 10.3.1964
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı: 644

Konu: Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın soru önergesi.

İlgi: Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 7/434, 8132 - 45422 sayılı yazımız:

Millet Meclisi Başkanlığına

Beyşehir ilçe merkezindeki «Kültür Derneği» ne dair Konya Milletvekili Kemal Ataman'ın yazılı soru önergesinin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygı ile arz ederim.

Dr. İbrahim Öktem
Millî Eğitim Bakanı

1. Konya Beyşehir Herkezinde Kültür Derneği adı altında bir dernek mevcuttur. Bu derneğe Bakanlığımız tarafından şimdiye kadar yapılan yardımlar aşağıya çıkarılmıştır.

Yapılan yardım

Yılı	Lira
1951	2 000
1952	2 500
1955	10 000
1956	15 000
1957	17 500
1958	9 000
1959	7 500
1960	30 000
1962	40 000
	133 500

Sözü edilen derneğe, şimdiye kadar yapılan 133 500 liralık yardımın 63 500 lirası dernek tarafından yaptırılan pansiyon inşaatına, geriye kalan 70 000 lirası ise yine dernek tarafından yaptırılan lise binasına sarf edilmiştir.

Pansiyon binası 1959 yılında tamamlanmış ve Hazine adına tescili yapılmıştır. Bu bina, lisenin dersane kifayetsizliği sebebiyle halen pavyon olarak dersane ihtiyacını karşılamak üzere kullanılmaktadır.

Ankara Yenimahalle Lisesi tipinde yaptırılan lise binasının halen, mahallinden alınan son bilgiye göre temel inşaatı safhasında olduğu anlaşılmaktadır.

2. Beyşehir Kültür Derneği ilgilileri hakkında inşaat malzemelerinin suiistimaline dair 1955 yılında Bakanlığımıza mahallen şikâyetinde bulunulmuştur. Valilikçe yaptırılan incelemeden her hangi bir suiistimalin yapılmadığı anlaşılmış ve bu husus şikâyeti yapanlara ayrıca bildirilmiştir.

1958 yılında yine mahallen İçişleri Bakanlığına dernek ilgililerinin suiistimal yaptıkları bildirilmiştir. Bunun üzerine mahallinde gerekli soruşturmada bulunan Bakanlık müfettişi görevlendirilmiştir. Soruşturmada bulunan Bakanlık Müfettişi,

a) Beyşehir Kültür Derneğinin marifetiyle yaptırılan pansiyon inşaatında her hangi bir yol-suzluğun bulunmadığı, para yenmediği, tertiple-

nen piyangoda da suiistimal yapıldığının tesbit edilemediği, meydana getirilen binanın kayıtlara göre harcanan paradan daha fazla değer taşıdığına anlaşıldığı, bu husustaki iddiaların şahsi kaprislere ve sayialara dayanan mesnetsiz dedikodulardan ibaret olması sebebiyle yapılacak herhangi bir işlemin bulunmadığı,

b) Beyşehir Kültür Derneğinin birtakım def-

ter, dosya ve kayıtları bulunmakla beraber, kuruluş ve işleyişinde bâzı kanuni icapların yerine getirilmediğinin anlaşıldığı, bunların da bir maksada ve fena niyete makrun olduğunun iddia edilemeyeceği sonucuna varmıştır.

Bu konuda Bakanlığımıza delil göstermek suretiyle yeni bir ihbarda bulunulması halinde gereken işlemin yapılacağı tabiidir.

Ankara Milletvekili Burhan Apadın'ın, yoklama nısapların tesbiti yönünden İçtüzük tatbikatı ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanı Kararına verilen oyların sonucu

(Çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 184
Kabul edenler : 146
Reddedenler : 30
Çekinseler : 8
Oya katılmayanlar : 275
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıbrahimoğlu
ADİYAMAN
Mahmut Deniz
Mehmet Özbay
AFYON KARAHISAR
Halûk Nur Bâki
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu
AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan
ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Nihat Berkkan
Fuat Börekeçi
Bülent Ecevit
Muhlis Ete
İbrahim İmirzahoğlu
Emin Paksüt
İlyas Seçkin
ANTALYA
Etem Ağva
AYDIN
Orhan Apaydın
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren
BALIKESİR
Fennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritioğlu
BİTLİS
Nazif Giray

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Kemal Demir
BURDUR
Fethi Çelikbaş
BURSA
Sadrettin Çanga
Cevdet Perin
ÇANAKKALE
Süreyya Endik
Şefik İnan
ÇORUM
Nuri Ahıskaloğlu
Hilmi İncesulu
Neemi Ökten
DENİZLİ
İsmail Ertan
Hüdaî Oral
DİYARBAKIR
Şehmus Arslan
Hilmi Gündoğan
Recai İskenderoğlu
EDİRNE
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu
ELAZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır
ERZİNCAN
Zeynel Gündoğdu
Naci Yıldırım
ERZURUM
Cevat Dursunoğlu

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
GAZİANTEP
Muzaffer Canbolat
Mithat San
GİRESUN
Naim Tirali
GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Neemeddin Küçüker
Nureddin Özdemir
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Bahri Bahadır
Şekip İnal
İÇEL
Yahya Dermancı
İSPARTA
Lokman Başaran
İSTANBUL
Suphi Baykam
Ratip Tahir Burak
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Ali Coşkun Kırcı
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Vahyi Özarar
Selim Sarper
Reşit Ülker
Sabri Vardarlı
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR
Şeref Bakışık
Arif Ertunga
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Kadri Özek
Mustafa Uyar
KARS
Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Sırrı Öktem
Rıza Yalçın
KASTAMONU
Ali Özdikmenli
KIRKLARELİ
Abdurrahman Altuğ
Hasan Tahsin Uzun
KOCAELİ
Şahabettin Bilgisu
KONYA
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır
KÜTAHYA
Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kiray
Sadrettin Tosbi
MALATYA
Nurattin Akyurt
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANISA
Şevket Raşit Hatipoğlu

MARAS
Kemalî Bayazıt

MARDİN
Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Talât Oğuz

MUĞLA
Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka

NIĞDE
Asım Eren
Ruhi Soyer
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Ferda Güley
SAKARYA
Burhan Akdağ
Yusuf Ulusoy

SAMSUN
Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
İlyas Kılıç

SİİRT
Cevdet Aydın
Süreyya Öner

SIVAS
Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Mahmut Vural

TOKAT
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu

TRABZON
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ
Vahap Kışoğlu

Fethi Ülkü
URFA
Atalay Akan
UŞAK
Ali Rıza Akbıykoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN
Muslih Görentaş

YOZGAT
İsmet Kapısız
Celâl Sungur
Veli Uyar

ZONGULDAK
Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
ANKARA
Hüseyin Ataman
Osman Bölükbaşı
BİNGÖL
M. Siddık Aydar

BOLU
Kâmil İnal
ÇORUM
Faruk Küreli

ERZURUM
Nihat Diler

ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
İSTANBUL
Ferruh Bozbeyli
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Ahmet Oğuz

KASTAMONU
Avni Doğan
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir

Halil Özmen

KONYA
Kemal Ataman
İrfan Baran
Ömer Kart

MALATYA
H. Avni Akşit

MUŞ
Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR
Ramazan Demirsoy

Ali Baran Numanoğlu

NIĞDE
Mehmet Altınsoy
SAKARYA
Ekrem Alican

SİİRT
Hayrettin Özgen

UŞAK
Ahmet Tahtakılıç

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan

[Çekinserler]

AFYON KARAHİSAR
Hasan Dinçer
BOLU
Ahmet Çakmak

ÇANKIRI
Rahmi İnceler
İZMİR
Osman Sabri Adal

KASTAMONU
İhsan Şeref Dura
MANİSA
Yakup Kadri Karaosmanoğlu

TEKİRDAĞ
Turhan Kut
TOKAT
H. Ali Dizman

[Oya katılmıyanlar]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanlı
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu

Cavit Oral
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu
ADİYAMAN
Arif Atalay
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
Mehmet Turgut
AĞRI
Nevzat Güngör
Kerem Özcan
Rıza Polat

AMASYA
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener
ANKARA
Burhan Apaydın
Raif Aybar

Mustafa Kemal Erko-
van
İsmail Gence
İbrahim Sıtkı Hatip-
oğlu
İhsan Köknel
Mehdi Mihçioğlu
Zühtü Pehlivanlı
Ahmet Üstün
Ferhat Nuri Yıldırım
Abdülhak Kemal Yö-
rük

ANTALYA

İhsan Ataöv
Hasan Fehmi Boztepe
Ömer Eken
Rafet Eker
Nazmi Kerimoğlu
Nihat Su

ARTVİN

Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
Saffet Eminagaoglu

AYDIN

Hilmi Aydınçer
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR

Cihat Bilgehan
Ahmet Aydın Bolak
Kaya Bulut
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Gökhan Evliyaoglu
Cevat Kanpulat
Ahmet İhsan Kırmılı
Cihat Turgut

BİLEÇİK

Şadi Binay
Orhan Tuğrul

BİNGÖL

Halit Rıza Ünal

BITLİS

Müştak Okumus

BOLU

Turgut Çulha
Fuat Ümit

BURDUR

Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan

BURSA

Hikmet Akalın
Edip Rüştü Akyürek
İbrahim Öktem (B.)
Ekrem Paksoy
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Ahmet Nihat Akay
Burhan Arat
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Şaban Keskin
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM

Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş

DENİZLİ

Sinan Bosna
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel
Âtîf Şohoğlu

DIYARBAKIR

Adnan Aral
Yusuf Azizoglu
Vefik Pirinçioğlu (B.)
Alp Doğan Şen

EDİRNE

Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELÂZİĞ

Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Hüsâmettin Atabeyli
Sadık Perinçek

ERZURUM

Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin

Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR

Ertuğrul Gazi Sakarya
Celâlettin Uzer (B.)
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Osman Orhan Bilen
(İ.)
Ali İhsan Gögüş (B.)
Hüseyin İncioğlu
Kudret Mavitan
Süleyman Ünlü

GİRESUN

Ali Cüceoglu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE

Sabahattin Savacı

HATAY

Ali Muhsin Bereketoglu
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoglu
Sâki Zorlu

İÇEL

Mazhar Arıkan
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan
Celâl Kılıç
Sadık Kutlay
İhsan Önal

İSPARTA

Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL

İbrahim Abak
Ziya Altınoglu
Cihad Baban
Mahmut Rıza Bertan
Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Muhiddin Güven
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İlhami Sancar (B.)

İsmail Hakkı Tekinel
Hüsâmettin Tiyaşan
Abdurrahman Yazgan

İZMİR

Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytas
Muzaffer Dösemeci
Ali Naili Erdem
Ragıp Gümüşpala
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
Lebit Yurdoğlu (B.)

KARS

Necmettin Akan
Lâtif Aküzüm
Kemal Kaya
Kemal Okyay
Bahtiyar Vural

KASTAMONU

Fethi Doğançay
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

KAYSERİ

Abdülhalim Aras
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Güker
Hüsâmettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
Mehmet Sağlam
Bahri Yazır
Mehmet Yüceler (B.)

KIRKLARELİ

Mehmet Alâeddin Eriş
Fikret Filiz

KOCAELİ

Nihat Erim
Hâldan Kısayol
Süreyya Sofuoğlu

KONYA

Selçuk Aytan
Ahmet Gürkan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kafılı
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
Faruk Sükan

Cahit Yılmaz
Sait Sina Yücesoy
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
MALATYA
Mehmet Delikaya
MANİSA
Neriman Ağaoglu
Süleyman Çağlar
Muammer Erten (B.)
Nusret Köklü
Hurrem Kubat
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioglu
MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Hasan Fehmi Evliya
Ali Hüdayioğlu
Enver Kaplan
Adnan Karaküçük
MARDİN
Esat Kemal Aybar
Seyfi Güneştan

MUĞLA
Adnan Akarca
İlhan Tekinalp
NİĞDE
Haydar Özalp
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoglu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat
(B.)
Şadi Pehlivanoglu
Ata Topaloğlu
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Fuad Sirmen (Başkan)
Cevat Yalçın
SAKARYA
Nuri Bayar
Muslihittin Güner
Hami Tezkan
SAMSÜN
Ali Fuat Alişan
Mehmet Başaran

Fevzi Geveci
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
İlâmit Kiper
Hüseyin Özalp (İ. Ü.)
Osman Şahinoğlu
SİİRT
Adil Yaşa
SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Mustafa Kaptan
Cemil Karahan
Haşim Tari
SİVAS
Sebati Hastaoğlu
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkey
TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak (B.)
TOKAT
Sabahattin Baybura
Mehmet Kazova
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON
Ali Şakir Ağanoglu
Ekrem Dikmen
Salâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmurân Ural
Zeki Yağmurdereli
URFA
Osman Ağan
Kemal Badıllı
Kadri Eroğan
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç
Celâl Öncel
VAN
İhsan Bedirhanoglu
Şükrü Köserreisoglu
YOZGAT
Mustafa Kepir
Turgut Nizamoglu
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Feyzi Fırat
Ramiz Karakaşoglu
Sadık Tekin Müftüoglu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Manisa	1
Erzurum	1	Muş	1
Hatay	1	Trabzon	1
İstanbul	1	Zonguldak	1
Kocaeli	1	Yekûn	9

İstanbul Milletvekili Saadet Evren'in, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, İçtüzüğün 177 nci maddesi gereğince bir araştırma yapılmak üzere Meclis araştırma komisyonu teşkiline dair önermesine verilen oyların sonucu

(Önerge reddedilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 314
Kabul edenler : 140
Reddedenler : 162
Çekinseler : 12
Oya katılmıyanlar : 127
Açık üyelikler : 9

[Kabul edenler]

ADANA
Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoglu
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu
ADİYAMAN
Arif Atalay
AFYON KARAHİSAR
Veli Başaran
Hasan Dinçer
Şevki Güler
Mehmet Turgut
AMASYA
İsmail Sarıgöz
Nevzat Şener
ANKARA
Hüseyin Ataman
Osman Bölükbaşı
Mustafa Kemal Erko-
van
İsmail Gence
İhsan Köknel
Mehdi Mıhçıoğlu
Ferhat Nuri Yıldırım
ANTALYA
İhsan Ataöv
Ömer Eken
ARTVIN
Nihat Ata
Sabit Osman Avcı
AYDIN
Melâhat Gedik
Reşat Özarda

İsmet Sezgin
BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoglu
Cevat Kanpulat
BİLECİK
Şadi Binay
Orhan Tuğrul
BOLU
Turgut Çulha
Kâmil Inal
Fuat Ümit
BURSA
Hikmet Akalın
Mustafa Tayyar
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra
ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
ÇANKIRI
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Nurettin Ok
ÇORUM
Muzaffer Dündar
Abdurrahman Güler
İhsan Tombuş
DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

EDİRNE
Talât Asal
İlhami Ertem
Nazmi Özoglu
ERZINCAN
Hüsamettin Atabeyli
ERZURUM
Ertuğrul Akça
Turhan Bilgin
ESKİŞEHİR
Seyfi Öztürk
GAZİANTEP
Kudret Mavitan
Süleyman Ünlü
GİRESUN
Nizamettin Erkmen
İbrahim Etem Kılıçoğlu
GÜMÜŞANE
Sabahattin Savacı
HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu
İÇEL
Mazhar Arıkan
Celâl Kılıç
İSPARTA
Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
İSTANBUL
Ziya Altınoglu
Mahmut Rıza Bertan
Ferruh Bozbeyli
Nurettin Bulak
Tahsin Demiray
Ömer Zekâi Dorman
Saadet Evren
Muhiddin Güven

Ahmet Oğuz
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
İZMİR
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytas
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma
KARS
Lâtif Aküzüm
KASTAMONU
Sabri Keskin
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu
KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Vedat Âli Özkan
KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir
KOCAELİ
Hâldan Kısayol
KONYA
İrfan Baran
Ahmet Gürkan
Ömer Kart
Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
Sait Sina Yücesoy

KÜTAHYA

Sadrettin Tosbi

MALATYA

H. Avni Akşit

MANİSA

Neriman Ağaoğlu

Süleyman Çağlar

Nusret Köklü

Nahit Yenişehirlioğlu

MARAS

Kemal Bağcıoğlu

Ali Hüdayioğlu

Enver Kaplan

Adnan Karaküçük

MARDİN

Esat Kemal Aybar

MUŞ

Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE

Mehmet Altınoy

Haydar Özalp

ORDU

Şadi Pehlivanoglu

RİZE

Arif Hikmet Güner

Cevat Yalçın

SAKARYA

Muslihittin Gürer

Hami Tezkan

SAMSUN

Ali Fuat Alişan

Mehmet Başaran

Hâmit Kiper

Hüseyin Özalp

Osman Şahinoğlu

SİNOP

Mustafa Kaptan

SİVAS

Cevad Odyakmaz

Güner Sarısözen

TOKAT

Sabahattin Baybura

Mehmet Kazova

Zeyyat Kocamemi

TRABZON

Ekrem Dikmen

URFA

Kemal Badıllı

Kadri Eroğan

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan

İsmet Kapısız

Turgut Nizamoglu

*[Reddedenler]***ADANA**

Melih Kemal Küçüktepepınar

Cavit Oral

Kemal Sarıbrahimoğlu

ADİYAMAN

Mahmut Deniz

Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR

Halûk Nur Bâki

Asım Yılmaz

Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI

Rıza Polat

AMASYA

Reşat Arpacıoğlu

Mustafa Kemal Karan

ANKARA

İsmail Rüştü Aksal

Nihat Berkkan

Fuat Börekçi

Bülent Ecevit

İbrahim Sıtkı Hatipoğlu

İbrahim İmirzalioğlu

Emin Paksüt

İlyas Seçkin

Ahmet Üstün

ANTALYA

Etem Ağva

Nihat Su

AYDIN

Orhan Apaydın

Mustafa Şükrü Koç

Nedim Müren

BALIKESİR

Fennî İslimyeli

Süreyya Koç

Mehmet Tiritioğlu

BOLU

Zeki Baltacıoğlu

Kemal Demir

BURDUR

Fethi Çelikbaş

Nadir Yavuzkan

BURSA

Edip Rüştü Akyürek

Sadrettin Çanga

Cevdet Perin

ÇANAKKALE

Süreyya Endik

Şefik İnan

ÇORUM

Nuri Ahıskahıoğlu

Hilmi İncesulu

Necmi Ökten

DENİZLİ

İsmail Ertan

Hüdai Oral

DIYARBAKIR

Şehmus Arslan

Hilmi Güldoğan

Recai İskenderoğlu

EDİRNE

Süleyman Bilgen

Fahir Giritlioğlu

ELÂZİĞ

Nurettin Ardıçoğlu

Hürrem Müftügil

Kemal Satır

ERZİNCAN

Zeynel Gündoğdu

Naci Yıldırım

ERZURUM

Cevat Dursunoğlu

ESKİŞEHİR

Şevket Asbuzoğlu

GAZİANTEP

Muzaffer Canbolat

Ali İhsan Gögüş

GİRESUN

Naim Tirali

GÜMÜŞANE

Halıs Bayramoğlu

Nureddin Özdemir

HAKKÂRİ

Ahmet Zeydan

HATAY

Bahri Bahadır

Şekip İnal

İÇEL

Yahya Dermancı

İSPARTA

Lokman Başaran

İSTANBUL

Cihad Baban

Suphi Baykam

Ratip Tahir Burak

Fahrettin Kerim Gökay

Ali Coşkun Kırcı

Hilmi Oben

Oğuz Oran

Vahyi Özarar

Selim Sarper

Reşit Ülker

Sabri Vardarlı

Malik Yolaç

Zeki Zeren

İZMİR

Osman Sabri Adal

Şeref Bakşık

Arif Ertunga

Ziya Hanhan

Necip Mirkelâmoğlu

Kadri Özek

Mustafa Uyar

Lebit Yurdoğlu

KARS

Hasan Erdoğan

Kemal Güven

Bahtiyar Vural

Rıza Yalçın

KASTAMONU

Avni Doğan

İhsan Şeref Dura

Ali Özdikmenli

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu

Mehmet Göker

Mehmet Sağlam

Bahri Yazır

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu
Nihat Erim

KONYA

Selçuk Aytan
İhsan Kabadayı
Abdüssamet Kuzuou
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA

Muammer Erten

Sevket Raşit Hatipoğlu

MARAS

Kemalî Bayazıt

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Talât Oğuz

MUĞLA

Hilmi Baydur
Cevdet Oskay
Turan Şahin

NEVŞEHİR

Halit Fikret Aka
Ramazan Demirsoy

NİĞDE

Asım Eren
Ruhi Soyer

ORDU

Ferda Güley

SAKARYA

Burhan Akdağ
Nuri Bayar

Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
İlyas Kılıç

SIİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner

SİNOP

Haşim Tarı

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çelteki
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Ahmet Kangal
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Orhan Öztrak

TOKAT

H. Ali Dizman
Reşit Önder

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu
Fethi Ülkü

URFA

Atalay Akan

UŞAK

Ali Rıza Akbıykoğlu
İbrahim Bulanalp

VAN

Şükrü Köseroisoğlu

YOZGAT

Celâl Sungur
Veli Uyar

ZONGULDAK

Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci

[Çekinserler]

BOLU

Ahmet Çakmak

BURSA

Ahmet Türkel

ÇORUM

Faruk Küreli

GAZİANTEP

Mithat San

KARS

Sırrı Öktem

KIRKLARELİ

Mehmet Alâeddin Eriş

MANİSA

Yakup Kadri Karaos-
manoğlu

SAKARYA

Ekrem Alican

SIİRT

Hayrettin Özgen
Adil Yaşa

VAN

İhsan Bedirhanoğlu
Muslih Görentaş

[Oya katılmıyanlar]

ADANA

Mehmet Geçiöğlü
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu

ADİYAMAN

Ali Turanlı

AĞRI

Nevzat Güngör
Kerem Özcan

ANKARA

Burhan Apaydın
Raif Aybar
Muhlis Ete
Zühtü Pehlivanlı
Abdülhak Kemal Yö-
rük

ANTALYA

Hasan Fehmi Boztepe
Rafet Eker
Nazmi Kerimoğlu

ARTVİN

Saffet Eminağaoğlu

AYDIN

Hilmi Aydınçer

BALIKESİR

Ahmet Aydın Bolak
Mithat Şükrü Çavdar-
oğlu
Ahmet İhsan Kırmılı
Cihat Turgut

BİNGÖL

M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal

BİTLİS

Nafiz Giray
Müştak Okumuş

BURDUR

Mehmet Özbey

BURSA

İbrahim Öktem (B.)
Ekrem Paksoy

ÇANAKKALE

Burhan Arat
Refet Sezgin

ÇANKIRI

Şaban Keskin

DENİZLİ

Sinan Bosna
Âtîf Şohoğlu

DİYARBAKIR

Adnan Aral
Yusuf Azizoglu
Vefik Prınçioğlu (B.)

Alp Doğan Şen

ELÂZİĞ

Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZİNCAN

Sadık Perinçek

ERZURUM

Nihat Diler
Gıyasettin Karaca

Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli
ESKİŞEHİR
İbrahim Cemalcılar
Ertuğrul Gazi Sakarya
Celâlettin Uzer (B.)
Aziz Zeytinoğlu
GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Hüseyin İncioğlu
GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Ali Köymen
GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçüker
HATAY
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Sâki Zorlu
İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Burhan Bozdoğan
Sadık Kutlay
İhsan Önal
ISPARTA
Mustafa Gülcügil
İSTANBUL
İbrahim Abak
Orhan Eyüboğlu

İlhami Sancar (B.)
Hüsametdin Tiyaşan
Abdurrahman Yazgan
İZMİR
Ragıp Gümüşpala
KARS
Necmettin Akan
Kemal Kaya
Kemal Okyay
KASTAMONU
Fethi Doğançay
Osman Zeki Oktay
KAYSERİ
Mehmet Yüceler (B.)
KIRKLARELİ
Fikret Filiz
Hasan Tahsin Uzun
KİRŞEHİR
Halil Özmen
KOCAELİ
Süreyya Sofuoğlu
KONYA
Kemal Ataman
Kadirean Kafli
Mekki Keskin
(Bşk. V.)
KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sezai Sarpaşar
MANİSA
Hürrem Kubat
Hilmi Okçu

Yakup Yakut
MARAŞ
Hasan Fehmi Evliya
MARDİN
Seyfi Güneştan
MUĞLA
Adnan Akarca
İlhan Tekinalp
MUŞ
Sait Mutlu
NİĞDE
Oğuzdemir Tüzün
ORDU
Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Refet Aksoy
Ata Bodur
Orhan Naim Hazineदार
Arif Hikmet Onat (B.)
Ata Topaloğlu
RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Fuad Sirmen (Başkan)
SAMSUN
Bahri Cömert
Kâmrân Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
SİNOP
Mahmut Alicanoğlu
Cemil Karahan
SİVAS
Sebati Hastaoğlu

Reşat Turhan
Tahsin Türkay
TEKİRDAĞ
Fethi Mahramlı
Hayri Mumcuoğlu
TOKAT
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy
TRABZON
Selâhattin Güven
Nazmi Ökten
Kâmurân Ural
Zeki Yağmurdereli
URFA
Osman Ağan
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç
Celâl Öncel
UŞAK
Ahmet Tahtakılıç
YOZGAT
Mustafa Kepir
ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Feyzi Fırat
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Erzurum	1	Trabzon	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		
Kocaeli	1		
Manisa	1	Yekûn	9

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

ATTMIŞSEKİZİNCİ BİRLEŞİM

11. 3. 1964 Çarşamba

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Ankara Milletvekili Burhan Apaydın'ın, yoklama ve nısapların tesbiti yönünden İçtüzük tatbikatı ile ilgili önergesi hakkında Millet Meclisi Başkanlık Divanı kararı.

2. — Bâzı komisyonlardaki açık üyelikler için seçim.

3. — İstanbul Milletvekili Saadet Evren'in, Kıbrıs olayları ile ilgili olarak, İçtüzüğün 177 nci maddesi gereğince, bir araştırma yapılmak üzere Meclis Araştırma Komisyonu teşkiline dair önergesi (10/15)

4. — 5383 sayılı Gümrük Kanununa bağlı Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının M. Meclisinin 21. 1. 1964 tarihli 37 nci Birleşiminde Vergi Kanun tasarılarını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyona Gümrük ve Tekel Komisyonundan seçilecek 4 üyenin de iştirakiyle havalesine dair Maliye Bakanı Ferid Melen'in önergesi (1/664, 4/308)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde sel fekâketi dolayısıyla yıkılan yol ve köprülerin inşası ile meyva ve bağları âfetten zarar görenlere yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/696)

2. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinde büyük zarara sebebiyet veren dolu ve sel âfeti dolayısıyla meydana gelen hayvan hastalıklarını önlemek ve meskenleri yıkılan halka yardım yapmak hususunda ne düşünüldüğüne dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/697)

3. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Niğde ilinin ana ihtiyaçlarını karşılamak için bir program yapılıp yapılmadığına ve tabii âfetler dolayısıyla mağdur olan halka bir an evvel yardım yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/698)

4. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Beş Yıllık Plâna kabul edilmiş olan himaye ana prensibi ve millî petrolün korunması hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair, Sanayi ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/701)

5. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Millî Eğitim Bakanlığınca çıkarılan bir dergide 1945 yılında yayınlanan bir yazıya dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/709)

6. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, bir köre sıhhi muayene kurulunun tam sağlam raporu verdiği haberinin doğru olup olmadığına dair, İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/710)

7. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Niğde ili çevrelerindeki sulama tesisi projelerine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/717)

8. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Büyük Ata'nın ismi ortaya konularak yapılan maçlardaki hasıllata ve seyircilerin durumlarına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/720)

9. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilâtına yapılan tâyinlere ve Ankara'daki ilkökul öğretmen durumuna dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/723)

10. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu ili sınırları içinde bir kâğıt fabrikası kurulmasının düşünüldüğüne dair, Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/725)

11. — Erzurum Milletvekili Nihat Diler'in, Erzurum ili ve dolaylarındaki yolların ne zaman karayolları programına alınacağına dair, Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/726)

12. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, Bolu, ilçe ve köylerinde 5 yıllık Kalkınma Plânında ne gibi yatırımlar yapılacağına dair, Başbakanından sözlü sorusu (6/727)

13. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, 6831 sayılı Orman Kanununun, antidemokratik hissi veren, geçici 1 nci maddesinin kaldırılmasının düşünüldüğüne dair, Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/730)

14. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına teminat gösterilen gayrimenkullerin değer baremlerinin günün şartlarına ve alım - satım fiyatlarına uygun hale getirilmelerinin düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/733)

15. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Trakya'da yapılan SOUTHEX - 63 NATO tatbikatına muhalefet partileri ileri gelenleri ile Millî Savunma Komisyonu üyelerinin neden davet olunmadıklarına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/734)

16. — Tokat Milletvekili Zeyyat Kocamehi'nin, Londra Tanıtma Bürosu için bin İngiliz lirası aylıkla bir yer tutulması hakkında Londra Sefaretine yazı yazıldığı hususundaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/736)

17. — Bolu Milletvekili Turgut Çulha'nın, özel ilân ve reklâm produktörlüğü müessesesinin kuruluş ve görevlerinin hangi esaslar dâhilinde düzenlendiğine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/737)

18. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Aydın ili DSİ içme suları, sulama ve kurutma işlerine ve bunlardan hangilerinin sonuçlandırıldığına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/738)

19. — Edirne Milletvekili İhami Ertem'in, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne, Edirne Kırkpınar er meydanının onarımı için, 1963 yılı programına konulan ödenğin tenkis edilip edilmediğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/740)

20. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, inşaatı üç sene önce tamamlanan Sultanhisar ilçesi Ortaokulunda, bugüne kadar, öğrenime başlanmaması sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/742)

21. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya Belediye sınırları dâhilinde, Evkafa ait, ne kadar boş arazi bulunduğu ve satılan gayrimenkullerden ne kadar gelir sağlandığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/747)

22. — Bolu Milletvekili Ahmet Çakmak'ın, Zonguldak İli Devrek ilçesine bağlı Dirgine köyünün Bolu ili Mengen ilçesine bağlanması için yapılan plebisit sırasında vatandaşlara baskı yapıp yapılmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/748)

23. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Sıkıyönetim komutanlıklarınca, sıkıyönetimin tatbik edilmekte bulunduğu bölgelerde, kaç gazete ve dergi kapatıldığına dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/749)

24. — Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğlu'nun, Ulus Gazetesi matbaa ve tesislerinin halen kimin veya kimlerin tasarrufunda olduğuna dair Başbakanından sözlü sorusu (6/750)

25. — Muğla Milletvekili Adnan Akarca'nın, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin, Hükümetimize, eski yardımın devam edeceği hakkında bir garantisini bulunup bulunmadığına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/751)

26. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoglu'nun, Eskişehir'in Mihalıççık ilçesi elektrik işinin ne zaman yapılacağına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/752)

27. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoglu'nun, Eskişehir'de inşa edilen İmam - Hatip Okulunun neden öğretime açılmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/753)

28. — Zonguldak Milletvekili Mehmet Ali Pestilci'nin, İstanbul Teknik Okulunda bir maddenin ihtisas bölümünün, bugüne kadar faaliyete geçirilmemesi sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/754)

29. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Türkiye'de Türk vatandaşlarına tahsis edilen sanat ve hizmetler hakkındaki 2007 sayılı Kanununun, günün şart ve icaplarına göre, kaldırılması veya tadili hakkında ne düşünüldüğüne dair Başbakanından sözlü sorusu (6/755)

30. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Türk vatandaşlarının seyahat serbestisini tahdideden tedbirlerin müstenidatının ne olduğuna dair İçişleri ve Maliye bakanlarından sözlü sorusu (6/756)

31. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, bilim ve sanat hürriyetinin sağlanması için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/757)

32. — Kastamonu Milletvekili Sabri Keskin'in, plâna ve programa alınıp ödeneği de ayrılan Kastamonu kapalı spor salonunun ihalesinin geri bırakılması sebebine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/758)

33. — Kütahya Milletvekili Sezai Sarpaşar'ın, münhal bulunan Altıntaş ilçesi kaymakamlığına ne zaman tâyin yapılacağına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/759)

34. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Aydın'ın Karacasu ilçesi Yazır köyü halkı tarafından gönderilen 80 imzalı dilekçe üzerinde bir işlem yapılıp yapılmadığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/760)

35. — Kütahya Milletvekili Ali Erbek'in, Türkiye köy elektrifikasyonu 1964 programı hazırlanırken köylerin seçiminde ne gibi esasların göz önünde tutulduğuna dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/761)

36. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in, Trabzon Limanının hinterlandı ile irtibatını sağlayacak münakale tesislerinin ıslah ve ihyası konularında ne gibi tedbirler alındığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/762)

37. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Atatürk Üniversitesi Dekanının görevine son verilmesi sebebine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/763)

38. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, Devlet Demiryolları memurlarına her sene verilmekte olan iki maaş tutarındaki ikramiyenin bu sene ödenip ödenmediğine dair Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu (6/764)

39. — Tokat Milletvekili Mehmet Kazova'nın, Almus baraj gölü içerisinde kaldığı için istimlak edilen arazilerin bedellerinin ne zaman verileceğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/765)

40. — Rize Milletvekili Erol Yılmaz Akçal'ın, Doğu-Karadeniz Bölgesi Kâğıt Hamuru Fabrikasının kuruluş yeri hakkında yapılan etütlerin tamamlanıp tamamlanmadığına dair Tarım ve Sanayi bakanlarından sözlü sorusu (6/766)

41. — Amasya Milletvekili Reşat Arpacıoğlu'nun, Amasya'da bir şeker fabrikası ile bir çimento fabrikası kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair, Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/767)

42. — Çorum Milletvekili Nuri Ahıskalıoğlu'nun, Çorum ili Alaca ilçesinin kanalizasyonunun yapılması ve içinden geçen derenin ıslahı hususunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık ve İmar ve İskân bakanlarından sözlü sorusu (6/768)

43. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Bor ile Adana asfaltı arasında bulunan toprak yolu, Karayollarınca, 1964 yılında inşası suretiyle trafik kazalarının önlenmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/769)

44. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Aksaray ilçesi ile Adana asfaltı arasındaki 3 kilometrelik yolun ne zaman yapılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/770)

45. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, Toprak Mahsulleri Ofisinin mütadolan yerlerde alım yeri açmaması ve aldığı mahsullerin bedelini vaktinde ödememesi sebebine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/771)

46. — Niğde Milletvekili Ruhi Soyer'in, 5 Yıllık Kalkınma Plânında ihraç maddeleri arasında bulunan elmanın istihsal ve ihracı hususlarında ne gibi tedbirler alındığına dair Ticaret ve Tarım bakanlarından sözlü sorusu (6/772)

47. — İzmir Milletvekili Arif Ertunga'nın, Demirci İlçesinde yapılan A. P. kapalı salon toplantısında 27 Mayıs'a ve yeni demokratik rejime tecavüz eder mahiyette konuşmalar olup olmadığına dair İçişleri ve Adalet bakanlarından sözlü sorusu (6/773)

48. — Rize Milletvekili Cevat Yalçın'ın, Doğu - Karadeniz Bölgesinde kurulacak kâğıt hamuru fabrikasının kurulacağı yerin katı olarak tesbit edilip edilmediğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/774)

49. — İsparta Milletvekili Ali İhsan Balım'ın, yurdumuz ormanlarının yüzölçümüne ve bu ölçümün nasıl yapıldığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/775)

50. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Türkiye'de bir Milli Gıda Kodeksi Komitesi kurulup kurulmadığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/776)

51. — Gümüşane Milletvekili Sabahattin Savacı'nın, Kalkınma Plânında derpiş edilen zirai teknik teçhizatın sağlanmasında vâkı zorluğun giderilmesinde bir tedbir alınıp alınmadığına dair Tarım ve Ticaret bakanlarından sözlü sorusu (6/777)

52. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, vazife mahallerine gitmediği halde, gitmiş gibi gösterilerek, yolluk ve yevmiye ödenen kimse olup olmadığına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/778)

53. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Kıbrıs Adasının taksimi konusunda ne düşünüldüğüne dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/779)

54. — Bilecik Milletvekili Şadi Binay'ın, Bilecik ili İnönü bucağının Eskişehir iline bağlanması sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/780)

55. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Türkiye Esnaf Dernekleri Konfederasyonundaki kota yolsuzluğu tahkikatının ne safhada olduğuna ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası eski Genel Müdürünün kanunsuz ve usulsüz tutumu hakkında ne işlem yapıldığına dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/782)

56. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanhoğlu'nun, Et ve Balık Kurumu Umum Müdürünün ne gibi bir görevle ve hangi lüzuma binaen Amerika'ya gittiğine ve Kurumun sair işlerine dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/783)

57. — Aydın Milletvekili Orhan Apaydın'ın, ATAS Rafinerisi işçilerinin kanuna uygun grevlerinin durdurulmasının dayandırıldığı mucip sebebin hakikatlere ne dereceye kadar uygun olduğuna dair Başbakan ve Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/784)

58. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma'nın, Türkiye Büyük Millet Meclisince hakkında son tahkikatın açılmasına karar verilerek Anayasa Mahkemesine sevk edilen Bonn Büyükelçisi Mehmet Baydur'a dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/785)

59. — Erzurum Milletvekili Ertuğrul Akça'nın, Beden Terbiyesi Merkez Ceza Heyeti kararlarının, muhatabına ne yollarla tebliğ edileceği hakkında bir hüküm olup olmadığına dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/786)

60. — Ağrı Milletvekili Nevzat Güngör'ün, Ağrı ve Van illerine, 1964 yılında, ayrı ayrı ne miktar yatırım yapılacağına ve İstanbul - Ağrı uçak seferlerine dair Başbakanından sözlü sorusu (6/787)

61. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, orak ipi, kota dışı bırakıldığına göre, 1964 hasat mevsiminde, bu ipin yeter ölçüde imal ve stoku için tedbir alınıp alınmadığına dair Tarım ve Sanayi bakanlarından sözlü sorusu (6/788)

62. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın, Millet Meclisine bağlı organların teşkilâtında çalışıp da, vazife mahallinden ayrılmadıkları halde, yolluk ve yevmiye alanlar olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanından sözlü sorusu (6/790)

63. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, basında çıkan bâzı iddia ve isnatların, doğru olup olmadığına dair Millet Meclisi Başkanlığından sözlü sorusu. (6/791)

64. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, fakirlikleri belge ile sabit olanlardan Trabzon Nümune Hastanesindeki tedavileri sonunda, bir ücret talebedilip edilmediğine dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu (6/792)

65. — Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, kadrolarına nazaran noksan olan polis mevcudunun artırılması hususunda ne düşünüldüğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/793)

66. — Manisa Milletvekili Hurrem Kubat'ın, Türkiye'de oturan ve çalışmakta olan Yunan uyruklu kişilerin miktarına ve bunlardan ne kadarının Gelir Vergisi ödediğine dair Başbakanından sözlü sorusu (6/794)

67. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, 15 Ekim 1961 Genel seçimlerine kaç vali ve kaymakamın, hangi partilerden aday olarak, katılmış olduklarına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/795)

68. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, Giresun ilinde yapılması kararlaştır-

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMÜŞÜ KARARLAŞTI-
RILAN İŞLER

rılan kâğıt hamuru fabrikasının inşa yerinin kati olarak tâyin olunup olunmadığına dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/796)

69. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, kaç ilde il radyosu olduğuna ve bu radyoların nasıl kurulduğuna dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu (6/797)

70. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, İstanbul Mithatpaşa Stadyomu'nun ışıklandırma tesisatının hangi firmaya ihale edildiğine dair Devlet Bakanından sözlü sorusu (6/798)

71. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun, 1963 yılı içinde kaç belediyenin hudutlarında değişiklik yapıldığına dair İçişleri Bakanının sözlü sorusu (6/799)

72. — Manisa Milletvekili Hurrem Kubat'ın, NATO kuvvetlerinin Kıbrıs'a çıkmaması sebebine ve ne zaman çıkacağına umulduğuna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/800)

73. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, NATO kuvvetlerinin Kıbrıs'a çıkmaması sebebine ve ne zaman çıkacağına umulduğuna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/801)

74. — Ordu Milletvekili Şadi Pehlivanoglu'nun, Türk Kültür Derneğine ve onun devamı olan Halkevlerine, şimdiye kadar, ne miktar yardım yapıldığına dair sözlü soru önergesi, Başbakan ve İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/802)

75. — Rize Milletvekili Arif Hikmet Güner'in, İstanbul'da, şirketlerle sair ticaret erbabının kuruluş, fesih, işe başlama ve işi bırakma işlemlerinin süratlendirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/803)

76. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in, su ürünlerimizin üretimi, toplanması ve tüketimi konularındaki çalışmaların ne safhada olduğuna ve balıkçılara, uygun şartlarla, kredi sağlanıp sağlanmadığına dair Ticaret ve Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/804)

77. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Antalya, İçel, Konya illerinin, Gazipaşa, Anamur ve Ermenek ilçeleri arasında hudut ihtilâfı olup olmadığına dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/805)

1. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıibrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

× 2. — Devlet personeli meslek tegekkülleri kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından üçer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 543) [Dağıtma tarihi : 28 . 12 . 1963]

× 3. — Özel öğretim kurumları kanunu tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmmenfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıibrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmmenfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 15 . 1 . 1964]

4. — Disiplin mahkemeleri kuruluş, yargılama usulü ve disiplin suçları ve cezaları hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi 1/548, C. Senatosu 1/314) [Dağıtma tarihi : 19 . 2 . 1964] (M. Meclisi S. Sayısı : 497 ye 1 nci ek, C. Senatosu S. Sayısı : 368)

5. — Serbest malî müşavirlik kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi Macit Zeren ve Adana Üyesi Mehmet Ünal'dının, Malî müşavirlik ve yeminli müşavirlik kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/476, 2/529) (S. Sayısı : 368) [Dağıtma tarihi : 17 . 8 . 1963]

6. — Bina kiralari hakkında kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkeme-

since iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/513, 2/526) (S. Sayısı: 458 ve 458 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 1 . 10 . 1963]

7. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Fârîka Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı : 526) [Dağıtma tarihi : 11 . 11 . 1963]

8. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Yasama meclislerinin aralarındaki münasebetlerin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Anayasa Komisyonu raporu (2/271) (S. Sayısı : 48 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

9. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçe Karma Komisyonunun seçilmesi ve çalışma usullerinin düzenlenmesi hakkında kanun teklifine dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı ret tezkeresi hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyon raporu (2/269) (S. Sayısı : 233 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

10. — İstanbul Milletvekili Hüsamettin Tıyanşan'ın, 232 sayılı Kanunla değiştirilen 6085 sayılı Karayolları Trafik Kanununa bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve C. Senatosu Başkanlığının ret tezkeresine dair Millet Meclisi İçişleri Komisyonu raporu (M. Meclisi 2/350; C. Senatosu 2/83) (S. Sayısı : 37 ye 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 3 . 1 . 1964]

11. — Sandıklı'nın Mirtaz köyü 17 hane numarasında nüfusa kayıtlı Alioğlu, Feride'den doğma 11.10.1942 doğumlu Veysel Aslan'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/775) (S. Sayısı : 579) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

12. — Uşak Merkez Aybey mahallesi hane 143, cilt 14 ve sayfa 103 sayısında nüfusa kayıtlı Haliloğlu, Sultan'dan doğma 11 . 12 . 1929 doğumlu İsmail Kiraz'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/792) (S. Sayısı : 580) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

13. — Akhisar ilçesinin Bergele köyü hane 13, cilt 12 ve sayfa 19 sayısında nüfusa kayıtlı Hüseyinoğlu, Medine'den doğma 7 . 12 . 1929 doğumlu Hasan Çalınacı (Çalınacı) nın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/804) (S. Sayısı : 581) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

14. — Kalecik ilçesinin Hasayaz bucağı Tavşancık Köyünün hane 15, cilt 11 ve sayfa 13 sayısında nüfusa kayıtlı Hüseyinoğlu, Satı'dan doğma 9 . 7 . 1934 doğumlu Mehmet Aksoy'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/805) (S. Sayısı : 582) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

15. — Kulp ilçesinin Hacanan köyü, hane 34, cilt 7 ve sayfa 98 sayısında nüfusa kayıtlı Saitoğlu, Sultan'dan doğma 1928 doğumlu Recep Oruç'un ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/806) (S. Sayısı : 583) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

16. — İktisadi Devlet Teşekkülleri ve iştrakleri hakkındaki kanun tasarisının C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile M. Meclisi, C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/317; C. Senatosu 1/282) (M. Meclisi S. Sayısı: 303 e 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı: 303) (Dağıtma tarihi: 3 . 3 . 1964)

17. — Devlet Yatırım Bankası hakkındaki kanun tasarisının C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile M. Meclisi, C. Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/308; C. Senatosu 1/284) (M. Meclisi S. Sayısı 304 e 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı : 321) [Dağıtma tarihi : 3 . 3 . 1964]

× 18. — 31 . 12 . 1961 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hüküm-

ler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/632) (S. Sayısı: 616) [Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1964]

× 19. — 4 . 1 . 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bâzı madde ve fıkralarının değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/625) (S. Sayısı: 617) [Dağıtma tarihi: 26 . 2 . 1964]

× 20. — 1837 sayılı Bina Vergisi Kanununda değişiklik yapılmasına ve 3 . 1 . 1961 tarihli ve 206 sayılı Kanunun 3 ncü ve geçici 2 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/623) (S. Sayısı: 631) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

× 21. — Bâzı vergi ve resimlere zam yapılması hakkındaki 4040 sayılı Kanunun 31 nci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/621) (S. Sayısı: 632) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

22. — İktisadi Buhran Vergisi Kanununa Ek Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/629) (S. Sayısı: 633) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

× 23. — 27 . 6 . 1961 tarihli ve 1833 sayılı Arazi Vergisi Kanununun 9 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/634) (S. Sayısı: 635) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

× 24. — 21 . 6 . 1961 tarihli ve 309 sayılı Kanunda bâzı değişiklikler yapılmasına dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/633) (S. Sayısı: 636) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

× 25. — Gider Vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye, Ticaret, Tarım, Sanayi, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/628) (S. Sayısı: 638) [Dağıtma tarihi: 4 . 3 . 1964]

26. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısının C. Senatosunca değiştirilen ve M. Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/292; C. Senatosu 1/251) (M. Meclisi S. Sayısı: 325 e 2 nci ek; C. Senatosu S. Sayısı: 181) [Dağıtma tarihi: 10 . 2 . 1964]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Kayseri Milletvekili Mehmet Göker ve 5 arkadaşının, 4367 sayılı Kanunun 4684, 6706 ve 70 sayılı kanunlarla değişik birinci maddesinin (C) ve (D) fıkralarının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/328) (S. Sayısı: 381) [Dağıtma tarihi: : 5.9.1963]

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Özel Şahingiray ve 15 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/221) (S. Sayısı: 391) [Dağıtma tarihi: 14 . 9 . 1963]

3. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç ve 2 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinde değişiklik yapılması ve 6122, 6422 ve 7242 sayılı kanunların kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/147) (S. Sayısı: 393) [Dağıtma tarihi: 14 . 9 . 1963]

4. — Kayseri Milletvekili Mehmet Göker ve 4 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir muvakkat madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/268) (S. Sayısı: 394) [Dağıtma tarihi: 14 . 9 . 1963]

5. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye Komisyonu tezkeresi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/262) (S. Sayısı : 395) [Dağıtma tarihi : 14 . 9 . 1963]

6. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve Sakarya Milletvekili Yusuf Ulusoy'un, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 14 ncü maddesine (ç) fıkrası eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları ve Millî Eğitim Komisyonunun mütalâası (2/325) (S. Sayısı : 396) [Dağıtma tarihi : 14 . 9 . 1963]

7. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa ek kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/327) (S. Sayısı : 397) [Dağıtma tarihi : 14 . 9 . 1963]

8. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, 1076 ve 1111 sayılı kanunlar gereğince ihtiyata ayrılmış yedek subay ve erlerden yoklamasını yaptırmamış olanların para cezalarının affına dair kanun teklifi ve Millî Savunma, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/366) (S. Sayısı : 398) [Dağıtma tarihi : 17 . 9 . 1963]

9. — Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Fehmi Alpaslan'ın, 237 sayılı Taşıt Kanununun 4 ncü maddesine göre makam hizmetlerine tahsis edilen taşıtları gösteren (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılması ve 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/78) (S. Sayısı : 440) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

10. — Cumhuriyet Senatosu Kastamonu Üyesi Ahmet Nusret Tuna'nın, 1108 sayılı Maaş Kanununun 1559 sayılı Kanunla muaddel 2 nci ve 3041 sayılı Kanunla muaddel 13 ncü maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 1108 sayılı Maaş Kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/95, 2/96) (S. Sayısı : 441) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

11. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Fikret Turhangil ve 3 arkadaşının, Arazi ve Bina vergilerinin matrahlarına uygulanacak mi-

siller hakkındaki 206 sayılı Kanunun 3 ncü maddesine bir fıkra ve Kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/257) (S. Sayısı : 443) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

12. — Cumhuriyet Senatosu Niğde Üyesi Kudret Bayhan ve üç arkadaşının, 1111 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve Ankara Milletvekili Ferhat Nuri Yıldırım'ın 5585 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi, Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın, Askerlik hizmetinin emeklilik ve terfiden sayılması hakkında kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Hilmi Onat ve Aydın Milletvekili Mehmet Yavaş'ın, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunla bu kanunu tadil eden 5585 ve 6724 sayılı kanunlara bazı maddeler ilâvesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/62, 2/145, 2/204, 2/360) (S. Sayısı : 445) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

13. — Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan ve 5 arkadaşının, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 ncü maddesinin (b) işaretli fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/383) (S. Sayısı : 446) [Dağıtma tarihi : 20.9.1963]

14. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve altı arkadaşının, Kaçakçılığın men'i ve takibi hakkındaki 1918 sayılı Kanunun 6846 sayılı Kanunla muaddel 60 ncü maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Günürük ve Tekel, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/118) (S. Sayısı : 447) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

15. — Giresun Milletvekili Ali Cüceoğlu'nun, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci ve ikinci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı geçici maddeler eklenmesine dair 5585 sayılı Kanuna muvakkat madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/124) (S. Sayısı : 448) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 12 arkadaşının, 3656 sayılı Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair Kanuna ek kanun teklifi ve Sağlık ve

Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/392) (S. Sayısı : 449) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

17. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanhoğlu'nun, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkındaki 4598 sayılı Kanunun muaddel ve 6 ncı maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/371) (S. Sayısı : 450) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

18. — Bolu Milletvekili Fuat Ümit ve 4 arkadaşı ile Artvin Milletvekili Saffet Eminagaoglu ve Yozgat Milletvekili Celâl Sungur'un, Devlet hizmetlerinde iken lise veya lise muadili meslekî bir okuldan sonra bir yüksek okul veya fakülteden mezun olanlar ile yine memuriyetleri sırasında akademik derece alanlara yahut ikinci bir yüksek tahsili ikmal edenlere bir derece kıdem verilmesi hakkındaki kanun teklifleri ve Amasya milletvekilleri Nevzat Şener ve İsmail Sarıgöz'ün, memurların tahsil müessesesinde talebe olmayacaklarına dair 4007 sayılı Kanun ile bu kanunun birinci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 4214 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair 183 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ile Bolu Milletvekili Kâmil İnal'ın, 3656 ve 3659 sayılı kanunların şümülü dâhilinde vazife görmekte iken müktesep barem derecesini değiştirecek bir üst tahsil yapanların terfi ve kıdemleri hakkındaki kanun teklifi ve Maliye, Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/91, 2/93, 2/104, 2/464) (S. Sayısı : 451) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

19. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında akdolunan 11 Ocak 1961 tarihli Zirai Maddeler Andlaşması ve ekleriyle bu Andlaşmada yapılan 29 Mart 1961, 17 Temmuz 1961 tarihli değişikliklerin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Tarım, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/269) (S. Sayısı : 463) [Dağıtma tarihi : 3 . 10 . 1963]

20. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 9 arkadaşının, Ordu mensuplarıyla Emniyet Umum Müdürlüğü ve gümrük muhafaza ve muamele sınıfı kadrolarında çalışanlara birer er tayını verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma ve Plân komis-

yonları raporları (2/189) (S. Sayısı : 464) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

21. — Kayseri Milletvekili Abdülhalim Aras ve 3 arkadaşının, Evlenen veya tekaüde tabi bir vazifeye giren yetim kızların yetim aylıklarının diğer yetimlere taksimi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/381) (S. Sayısı : 465) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

22. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 8 arkadaşının, Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında vazifeli subay, astsubay, mecburi uzatmalı ve sivil memurlara, ücretli personele fazla meseileri karşılığında fazla mesai ücreti verilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/137) (S. Sayısı : 466) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

23. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/293) (S. Sayısı : 467) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

24. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Röntgen Radyum ve diğer nükleer enerji cihaz ve maddeleri ile bunların tıpta kullanılması ve kullananlar hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/127) (S. Sayısı : 468) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

25. — Çanakkale Milletvekili Süreyya Endik'in, Sıtma Savaş Sağlık koruyucuları hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/130) (S. Sayısı : 469) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

26. — Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanhoğlu ve Malatya Milletvekili Avni Akşit'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/421) (S. Sayısı : 470) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

27. — Kars Milletvekili Necmettin Akan'ın, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/423) (S. Sayısı : 471) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

28. — Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve 10 arkadaşının, ikinci defa yüksek tahsil yapan subay ve memurlara kıdem verilmesi hakkında kanun teklifi ve Milli Savunma, İçişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/80) (S. Sayısı : 472) [Dağıtma tarihi : 4 . 10 . 1963]

29. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ömer Ergün ve 26 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkındaki 5434 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair olan 6153 sayılı Kanuna bir fıkra ve geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Ulaştırma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/401) (S. Sayısı : 473) [Dağıtma tarihi : 5 . 10 . 1963]

30. — Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın, Tapu sicil binaları inşası için alınacak harclar hakkında kanun teklifi ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tapu sicil binaları yapılması maksadiyle alınacak harclar hakkında kanun teklifi ve Geçici ve Plân komisyonları raporları (2/153, 2/233) (S. Sayısı : 201 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 8.10.1963]

31. — Elâzığ Milletvekili Nurettin Ardıçoğlu ve 5 arkadaşının, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 8.3.1961 tarih ve 344 sayılı Kanunla muaddel 20 nci maddesinin (c) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma ve Plân komisyonları raporları (2/396) (S. Sayısı : 492) [Dağıtma tarihi : 9 . 10 . 1963]

32. — Bolu Milletvekili Kemal Demir ve 18 arkadaşını, 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa ek kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/214) (S. Sayısı : 502) [Dağıtma tarihi : 15.10.1963]

33. — Çorum Milletvekili Faruk Küreli ve dört arkadaşının, Orman Umum Müdürlüğü emrinde çalışmakta olan maaşlı memurları hakkında intibak kanunu teklifi ve Tarım, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/165) (S. Sayısı : 503) [Dağıtma tarihi : 15.10.1963]

34. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 68 arkadaşının, Tıp personelinin mukavele ile çalıştırılmasına dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (2/54) (S. Sayısı : 512) [Dağıtma tarihi : 21 . 10 . 1963]

35. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Subay, askerî memur ve astsubaylara birer

lojman ile tapulu birer dönüm arazi verilmesi için kanun teklifi ve Bayındırlık, Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/406) (S. Sayısı : 517) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

36. — Balıkesir Milletvekili Ahmet İhsan Kırım ve 13 arkadaşının, Bayındırlık Bakanlığı teşkilât ve vazifelerine dair olan 3611 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (2/363) (S. Sayısı : 518) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

37. — Kütahya Milletvekili Sadrettin Tosbi ile Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesinin (j) bendine bir hüküm eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/461) (S. Sayısı : 519) [Dağıtma tarihi : 24 . 10 . 1963]

38. — Muş Milletvekili Sait Mutlu'nun, 5434 sayılı Kanunun 41 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/107) (S. Sayısı : 522) [Dağıtma tarihi 1 . 11 . 1963]

39. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçene'nin, Gümrük memurlarından bâzularına verilecek yem bedeli ve yemeklik hakkındaki 1615 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/132) (S. Sayısı : 523) [Dağıtma tarihi : 1 . 11 . 1963]

40. — Kırklareli Milletvekili Abdurrahman Altuğ ile Cumhuriyet Senatosu Kırklareli Üyesi A. Naci Arı'nın, 7 Nisan 1340 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununun 16 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/551) (S. Sayısı : 511) [Dağıtma tarihi : 17 . 10 . 1963]

41. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında akdolunan zirai maddeler Andlaşmasında yeniden yapılan değişikliklerin onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu tezkeresi (1/421) (S. Sayısı : 506) [Dağıtma tarihi : 17 . 10 . 1963]

42. — Kars Milletvekili Hasan Erdoğan ile Tunceli Milletvekili Fethi Ülkü'nün, Memurin Kanununun bâzı maddeleri ile buna müzeyyel olan 1777 sayılı Kanunun 3 ncü maddesini ta-

dil eden 2919 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/469) (S. Sayısı : 540) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1963]

43. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 4 arkadaşının, ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki 10 . 7 . 1953 tarih ve 6138 sayılı Kanunun 13 ncü maddesi ile 15 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/511) (S. Sayısı : 572) [Dağıtma tarihi : 29 . 1 . 1964]

×44. — Genel bütçeye dâhil dairelerin 1960 bütçe yılı kesinhesaplarına ait uygunluk bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile 1960 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/665, 1/114) (S. Sayısı : 578) [Dağıtma tarihi : 18 . 2 . 1964]

45. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar Cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 20 . 6 . 1963 tarih ve 372 numaralı kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8 . 11 . 1963 tarih, esas 234 ve 285 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi (5/75; C. Senatosu 4/59) (M. Meclisi S. Sayısı : 605, C. Senatosu S. Sayısı : 372) [Dağıtma tarihi : 21 . 2 . 1964]

46. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 23 . 5 . 1963 tarihli 371 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8 . 11 . 1963 tarih, esas 235 ve 286 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/76, C. Senatosu 4/60) (M. Meclisi S. Sayısı : 606) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1964]

47. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 23 . 5 . 1963 tarih ve 374 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8 . 11 . 1963 tarih, esas 230 ve 281 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/77, C. Senatosu 4/61) (M. Meclisi S. Sayısı : 607) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1964]

48. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 6 . 6 . 1963 tarih ve 391 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8 . 11 . 1963 tarih, esas 232 ve 283 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/78, C. Senatosu 4/62) (M. Meclisi S. Sayısı : 608) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1964]

49. — Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 1 . 7 . 1963 tarihli Haftalık Karar cetvelinde neşredilmiş ve kesinleşmiş bulunan 13 . 6 . 1963 tarih ve 397 numaralı Kararına karşı Yüksek Hâkimler Kurulunun ittihaz eylediği 8 . 11 . 1963 tarih, esas 231 ve 282 numaralı Kararı ve Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun bu husustaki raporu (M. Meclisi 5/79, C. Senatosu 4/63) (M. Meclisi S. Sayısı : 609) [Dağıtma tarihi : 22 . 2 . 1964]

50. — Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi İdareci üyelerinin, 1963 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Karma Bütçe Komisyon raporuna dair C. Senatosu ve Karma Bütçe Komisyon başkanlıkları tezkereleri (M. Meclisi 2/624, C. Senatosu 2/122) (M. Meclisi S. Sayısı : 613, C. Senatosu S. Sayısı : 401) [Dağıtma tarihi : 24 . 2 . 1964]

51. — İzmir Milletvekili Nihat Kürşat'ın, Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun 104 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/344) (S. Sayısı : 570) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1964]

52. — Afyon Karahisar Milletvekili Asım Yılmaz ve 4 arkadaşının, 3005 sayılı Meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun 1 nci maddesine bir bend ilâvesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/458) (S. Sayısı : 568) [Dağıtma tarihi : 31 . 1 . 1964]

53. — İzmir Milletvekili Şinasi Osma ile Çorum Milletvekili Muzaffer Dünder'in, sporla ilgili mevzularda işlenen suçlardan ceza görenlerin affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/434) (S. Sayısı : 618) [Dağıtma tarihi : 26 . 2 . 1964]

54. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve 3 arkadaşının, Millet Meclisi İctüzüğü hakkın-

da Anayasa Komisyonunun benimseme raporu (2/379) (S. Sayısı: 346 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 29.2.1964]

× 55. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/567, 1/130) (S. Sayısı: 625) [Dağıtma tarihi: 29.2.1964]

× 56. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/650, 1/133) (S. Sayısı: 626) [Dağıtma tarihi: 2.3.1964]

× 57. — Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1960 bütçe yılı kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Vakıflar Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/529, 1/134) (S. Sayısı: 627) [Dağıtma tarihi: 3.3.1964]

× 58. — Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1961 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1961 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/743, 1/414) (S. Sayısı: 628) [Dağıtma tarihi: 2.3.1964]

× 59. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1961 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1961 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/746, 1/465) (S. Sayısı: 629) [Dağıtma tarihi: 2.3.1964]

× 60. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünün 1960 Bütçe yılı Kesinhesabına ait uygunluk bildirimini sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ile Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1960 Bütçe yılı Kesinhesap kanunu tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/566, 1/120) (S. Sayısı: 630) [Dağıtma tarihi: 3.3.1964]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

1. — Uzman Jandarma kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/479) (S. Sayısı: 296) [Dağıtma tarihi: 2.7.1963]

× 2. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 106 arkadaşının, Bölge tiyatroları kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/437) (S. Sayısı: 305) [Dağıtma tarihi: 6.7.1963]

× 3. — Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 23 arkadaşının, 5237 sayılı Kanununun 27 nci maddesinin (c) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/522) (S. Sayısı: 353) [Dağıtma tarihi: 15.7.1963]

× 4. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin ve Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun Su ürünleri kanunu teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tevfik İnce ve 28 arkadaşının, balıkçılığın teşvik ve himayesine mahsus kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/377, 2/505, 2/252) (S. Sayısı: 370) [Dağıtma tarihi: 20.8.1963]

× 5. — Millî İstihbarat Teşkilâtı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/451) (S. Sayısı: 456) [Dağıtma tarihi: 26.9.1963]

× 6. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın, Otelcilik, Motelcilik Türk Anonim Şirketi kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/576) (S. Sayısı: 507) [Dağıtma tarihi: 18.10.1963]

7. — Genel nüfus yazımı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/507) (S. Sayısı: 513) [Dağıtma tarihi: 23.10.1963]

× 8. — Türkiye Elektrik Kurumu kanunu tasarısı ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in Türkiye Elektrik Kurumu kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/461, 2/425) (S. Sayısı: 516) [Dağıtma tarihi: 24.10.1963]

× 9. — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının statüsünde yapılan değişikliğin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Çalışma komisyonları raporları (1/304) (S. Sayısı: 222) [Dağıtma tarihi: 30.5.1963]

10. — İstanbul Milletvekili Zeki Zeren'in, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 28 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Anayasa ve Adalet komisyonları mütalâaları ile Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu (2/497) (S. Sayısı: 276) [Dağıtma tarihi: 26.6.1963]

11. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar ve dört arkadaşının, Türk Ceza Kanununun 455 ve 459 ncu maddelerine birer fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/323) (S. Sayısı: 252) [Dağıtma tarihi: 12.6.1963]

12. — Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ile Mardin Milletvekili Talât Oğuz ve Ağrı Milletvekili Kerem Özcan'ın, Kaçakçılığın men ve takibine dair olan 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 53 ncu maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/295, 2/169) (S. Sayısı: 23 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 4.7.1963]

13. — İstanbul Milletvekili Resit Ülker'in, Hâkimler Kanununun Anayasaya aykırı hükümler taşıyan 122 ve 123 ncu maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/439) (S. Sayısı: 299) [Dağıtma tarihi: 4.7.1963]

14. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun 4.4.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 4.6.1936 tarih ve 3006 sayılı Kanunla değişen 305 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/416) (S. Sayısı: 301) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

× 15. — Kat mülkiyeti kanunu tasarısı ile Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin ve 8 arkadaşının ve Afyon Karahisar Milletvekili Asım Yılmaz'ın, kat mülkiyeti kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (1/516, 2/238, 2/325) (S. Sayısı: 524) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

16. — 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına ve bu kanuna bazı madde ve fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/280) (S. Sayısı: 461) [Dağıtma tarihi: 5.10.1963]

17. — 5680 sayılı Basın Kanununun 29.11.1960 tarih ve 143 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/527) (S. Sayısı: 525) [Dağıtma tarihi: 11.11.1963]

18. — İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 nci maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı: 264) [Dağıtma tarihi: 18.6.1963]

× 19. — La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanan «Silâhlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşme» ile bu sözleşmenin tatbikatına ait tüzük, protokol ve kararlara katılmamızın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Millî Savunma ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/306) (S. Sayısı: 289) [Dağıtma tarihi: 3.7.1963]

20. — Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun ikinci maddesinin (A) bendinin ikinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret, Tarım ve Plân komisyonları raporları (1/297) (S. Sayısı: 123) [Dağıtma tarihi: 1.4.1963]

21. — 2000 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/374) (S. Sayısı: 240) [Dağıtma tarihi: 8.6.1963]

× 22. — Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 11 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Aydın Üyesi Fikret Turhangil, Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tescil edilmeyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tescili hakkında kanun teklifleri ve İçişleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/219, 2/237, 2/238, 2/263) (S. Sayısı: 259) [Dağıtma tarihi: 15.6.1963]

23. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Millî Savunma Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (1/311) (S. Sayısı: 273) [Dağıtma tarihi: 25.6.1963]

24. — Millî Eğitim Bakanlığı Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı, Meslekî ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu kanunu tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/262) (S. Sayısı : 274) [Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1963]

25. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen 39 ncu maddesinin (b) fıkrasının son bendinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar ve iki arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39 ncu maddesinin 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen ve eklenen (b) fıkrasının kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/268, 2/10) (S. Sayısı : 292) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

26. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçişleri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 293) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

27. — Cumhuriyet Senatosu Urfa Üyesi Vasfi Gerger'in, kesin idari kararlar hakkında Danıştaya başvurulacağına dair kanun teklifi ve İçişleri ve Maliye komisyonları raporları (2/33) (S. Sayısı: 294) [Dağıtma tarihi: 2 . 7 . 1963]

× 28. — 7026 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim, Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (1/370) (S. Sayısı: 298) [Dağıtma tarihi : 3 . 7 . 1963]

× 29. — Tunus'un Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına geçici kabulüne mütaallik Beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/96) (S. Sayısı: 332) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 30. — Arjantin'in Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşmasına geçici kabulüne mütaallik Beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/97) (S. Sayısı: 333) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 31. — Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması Âkid Tarafları ile Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki münasebetlerle ilgili beyannamenin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel, Ticaret ve Plân komisyonları raporları (1/98) (S. Sayısı: 334) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 32. — Teşhis ve tedavi maksadiyle sağlık kurumlarına ariyeten ve meccanen tahsis edilecek tıbbi - cerrahi ve lâboratuvar malzemesinin Gümrük Resminden muafien muvakkat ithaline dair Andlaşmanın uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (1/279) (S. Sayısı : 335) [Dağıtma tarihi : 9 . 7 . 1963]

× 33. — «Barış Gönüllüleri» adlı Amerikan Teşekkülünden faydalanma hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında yapılan Andlaşmaya ait teati olunan mektupların onaylanmasının uygun bulduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/428) (S. Sayısı: 336) [Dağıtma tarihi: 9 . 7 . 1963]

× 34. — Ambalajların muvakkat ithaline mütaallik Gümrük Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (1/95) (S. Sayısı : 337) [Dağıtma tarihi : 10 . 7 . 1963]

35. — İmar ve İskân Bakanlığı kuruluş ve vazifeleri hakkındaki Kanunun 12 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, İmar ve İskân ve Plân komisyonları raporları (1/375) (S. Sayısı : 343) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1963]

36. — Sıtmanın imhası hakkındaki Kanunun 1 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/419) (S. Sayısı : 344) [Dağıtma tarihi: 11 . 7 . 1963]

37. — 4933 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/453) (S. Sayısı: 345) [Dağıtma tarihi: 11 . 7 . 1963]

38. — Kocaeli iline bağlı Kaynarca ilçesinin Sakarya iline bağlanması hakkında kanun ta-

sarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/457) (S. Sayısı: 365) [Dağıtma tarihi: 16.8.1963]

39. — Türk Farmakopesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Adalet ve Plân komisyonları raporları (1/271) (S. Sayısı: 366) [Dağıtma tarihi: 16.8.1963]

× 40. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Ertik okulları mütedavil sermayesi hakkındaki 3423 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim, Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı: 374) [Dağıtma tarihi: 2.9.1963]

× 41. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ile Kırklareli Üyesi Ahmet Naci Arı'nın, 3.4.1926 gün ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair olan Kanunun 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/310) (S. Sayısı: 376) [Dağıtma tarihi: 3.9.1963]

42. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 2 arkadaşının, 3704 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi ve üçüncü maddesine ek bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/185) (S. Sayısı: 373) [Dağıtma tarihi: 4.9.1963]

43. — 237 sayılı Taşıt Kanununa bağlı 2 sayılı cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/492) (S. Sayısı: 380) [Dağıtma tarihi: 5.9.1963]

44. — Nakdî Tazminat Kanununun 6335 sayılı Kanunla değişik 1 ve 2 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/440) (S. Sayısı: 382) [Dağıtma tarihi: 5.9.1963]

45. — İstanbul Milletvekili Vahyi Özarar ve iki arkadaşının, 6188 sayılı Bina yapımını teşvik ve izinsiz yapılan binalar hakkındaki Kanuna geçici madde eklenmesine dair kanun teklifi ve İmar ve İskân, İçişleri, Maliye ve Plân

komisyonları raporları ve Anayasa Komisyonu mütalâaları (2/177) (S. Sayısı: 384) [Dağıtma tarihi: 9.9.1963]

46. — Zonguldak Milletvekili Kenan Esengin'in, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/477) (S. Sayısı: 385) [Dağıtma tarihi: 9.9.1963]

47. — Nüfus plânlaması hakkında kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/480) (S. Sayısı: 388) [Dağıtma tarihi: 13.9.1963]

48. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 7350 sayılı Kanunla muaddel 100 ncu maddesine bir fıkra eklenmesine ait kanun teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Mustafa Özer'in, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 89 ncu maddesine bir fıkra ve geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/120, 2/206) (S. Sayısı: 400) [Dağıtma tarihi: 14.9.1963]

49. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 5 arkadaşının, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (2/266) (S. Sayısı: 399) [Dağıtma tarihi: 17.9.1963]

50. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı ve Kars Milletvekili Necmettin Akan'ın, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye, Gümrük ve Tekel ve Plân komisyonları raporları (2/423, 2/424) (S. Sayısı: 442) [Dağıtma tarihi: 19.9.1963]

51. — Kütahya Milletvekili Sadrettin Tosbi ve 21 arkadaşının, 7334 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ile Eskişehir milletvekilleri İbrahim Cemalcalar ve Şevket Asbuoğlu'nun, 7334 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair ka-

nun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/307, 2/322) (S. Sayısı: 444) [Dağıtma tarihi: 20.9.1963]

52. — Çorum Milletvekili Abdurrahman Güler ve 14 arkadaşının, 3656 sayılı Kanunun 7 ve 3659 sayılı Kanunun 8 nci maddelerine birer fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Plân Komisyonu raporu (2/330) (S. Sayısı: 460) [Dağıtma tarihi: 1.10.1963]

53. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Nüvit Yetkin'in, 5434 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (2/499) (S. Sayısı: 474) [Dağıtma tarihi: 4.10.1963]

54. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve 2 arkadaşının, Taşıt Kanununa ek cetvelere bazı binek otomobillerinin ilâve edilmesi hakkında kanun teklifi ile Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, 5.1.1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli cetvelerde bu kanunun 7 ve 16 ncı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/225, 2/432) (S. Sayısı: 475) [Dağıtma tarihi: 5.10.1963]

55. — Yozgat Milletvekili Celâl Sungur ve Kayseri Milletvekili Mehmet Göker'in, 4936 sayılı Kanunun bazı maddelerini tadil eden 115 sayılı Kanunun geçici 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/231) (S. Sayısı: 490) [Dağıtma tarihi: 7.10.1963]

56. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtında çalışan tabip, diş tabibi ve eczacılardan coğrafi, iktisadi ve içtimai sebeplerle hususi vaziyette olduğu Bakanlar Kurulunca kabul olunan mahallerde sürekli görev ile bulunanlarla, hıfzıssıhha enstitülerinde çalışmakta olan kimya mühendisleri, mikrobiyoloji ve biyokimya mütehassıslarına ödenek verilmesine dair kanun tasarısı ile Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın hekimlere aylık hizmet karşılığı ödenek verilmesine dair kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/531, 2/89) (S. Sayısı: 489) [Dağıtma tarihi: 8.10.1963]

57. — Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına bağlı sağlık kurumlarıyla esenleştirme (Re-

habilitasyon) tesislerine verilecek döner sermaye hakkındaki 209 sayılı Kanuna bazı maddeler eklenmesi ve bu kanunun 11 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ile Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Devlet hastanelerinde çalışan doktorlar hakkında kanun teklifi ve Sağlık ve Sosyal Yardım, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/481, 2/278) (S. Sayısı: 491) [Dağıtma tarihi: 9.10.1963]

58. — Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa geçici madde eklenmesine ve aynı kanuna ek 3904 sayılı Kanunun 2 ncı maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/241) (S. Sayısı: 501) [Dağıtma tarihi: 15.10.1963]

59. — 4862 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadroların değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/475) (S. Sayısı: 520) [Dağıtma tarihi: 24.10.1963]

× 60. — Takip ve tahsiline mahal ve imkân görülemiyen bir kısım Hazine alacaklarının silinmesi hakkındaki kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu ile Anayasa Komisyonunun mütalâası (1/433) (S. Sayısı: 266 ve 266 ya 1 nci ek) [Dağıtma tarihi: 20.9.1963]

61. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463) (S. Sayısı: 268) [Dağıtma tarihi: 20.6.1963]

62. — Islahî Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 ncı maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 ncı maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435) (S. Sayısı: 269) [Dağıtma tarihi: 20.6.1963]

63. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk ile Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Selâhattin Özgür'ün, 4273 sayılı Subaylar Heyetine mahsus terfi Kanununun 16 ncı maddesinin 2 ncı fıkrasına bir bend ve bu kanuna geçici bir mad-

de eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/315) (S. Sayısı: 350) [Dağıtma tarihi: 12 . 7 . 1963]

64. — Askerî memnu mıntakalar Kanununun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/473) (S. Sayısı : 364) [Dağıtma tarihi: 19 . 7 . 1963]

× 65. — 16 Ağustos 1960 tarihinde Lefkoşada, Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı, Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı ve Kıbrıs Cumhuriyeti arasında imzalanan Kıbrıs Cumhuriyetinin teessüsüne mütaallik Anlaşma ile A, B, C, D, E, F, eklerinin Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti, Yunanistan Kırallığı ve Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Kırallığı arasında imzalanan Garantî Andlaşması ve bu Andlaşmanın II nci maddesinde atıfta bulunulan Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasının temel maddelerinin, Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Yunanistan Kırallığı arasında imzalanan, İttifak Andlaşması ile I ve II sayılı ek protokollerin Türkiye Cumhuriyeti, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Yunanistan Kırallığı arasında imzalanan İttifak Andlaşmasının uygulanması için imza edilen Andlaşmanın, en ziyade müsaadeye mazhar millet şartı hakkında, Türkiye Cumhuriyeti ile Kıbrıs Cumhuriyeti arasında nota teatisi suretiyle yapılan Anlaşmanın onaylanması hakkında kanun tasarısı ve Anayasa, Dışişleri ve Millî Savunma komisyonları raporları (1/24) (S. Sayısı : 387) [Dağıtma tarihi : 19 . 9 . 1963]

66. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı : 128) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1963]

67. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu. (1/458) (S. Sayısı : 265) [Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1963]

68. — Balıkesir Milletvekili Ahmet Aydın Bolak ve 15 arkadaşının, 1389 sayılı Kanunun belediyeler hukuk işlerinde çalışanlara tatbiki hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/507) (S. Sayısı : 341) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1963]

69. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/387) (S. Sayısı: 349) [Dağıtma tarihi: 12 . 7 . 1963]

70. — C. Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, Bursa merkez ilçesindeki gedik ve zeminlerin tasfiyesine dair 141 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/504) (S. Sayısı: 509) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

71. — Gümrük memurlarından vazife memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417) (S. Sayısı : 510) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

× 72. — 18 Nisan 1951 tarihinde Paris'te akdolunan (Avrupa ve Akdeniz Nebat Koruma Teşkilâtı kurulmasına mütaallik Sözleşme) ile üç ekine katılmamız için Hükümete yetki verilmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Tarım komisyonları raporları (1/184) (S. Sayısı : 530) [Dağıtma tarihi: 18 . 12 . 1963]

× 73. — Milletlerarası Kavakçılık Komisyonunun Gıda ve Tarım Teşkilâtı (F. A. O.) bünyesi içine alınmasına dair Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin katılmasının uygun bulunduğu na dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Tarım komisyonları raporları (1/418) (S. Sayısı : 531) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

× 74. — Millî Produktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/321) (S. Sayısı : 532) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

75. — 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki Kanunun kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet ve Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (1/541) (S. Sayısı: 533) [Dağıtma tarihi: 3 . 12 . 1963]

× 76. — Türk - Yunan Trakya hududunun mühim kısmını tâyin eden Meriç nehri mecrasının ıslahı dolayısıyla 19 Ocak 1963 tarihinde

imzalanan Protokolün onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Dışişleri komisyonları raporları (1/488) (S. Sayısı : 505) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

× 77. — Konut kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/493) (S. Sayısı : 534) [Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1963]

× 78. — Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bâzı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (1/369) (S. Sayısı : 536)

79. — 2 . 7 . 1962 tarihli ve 58 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/538) (S. Sayısı : 538) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1963]

× 80. — Milletlerarası Sivil Havacılık Andlaşmasına mükerrer 93 ncü madde eklenmesine ve 50 nci maddenin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair protokollerin onaylanmasının uygun olduğuna dair kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma komisyonları raporları (1/264) (S. Sayısı : 541) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1963]

81. — Kayseri Milletvekili Hüsamettin Gümüşpala ve 24 arkadaşının, Devlet Demiryolları İşletme Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemlerinin ücretlerine dair Kanununun bâzı maddelerini değiştiren 4620 numaralı Kanuna ek kanun teklifi ve Ulaştırma ve Plân komisyonları raporları (2/564) (S. Sayısı : 542) [Dağıtma tarihi : 27 . 12 . 1963]

82. — Menkul kıymetler ve Kambiyo Boruları kanunu tasarısı ve Maliye ve Ticaret komisyonları raporları (1/320) (S. Sayısı : 271) [Dağıtma tarihi : 26 . 6 . 1963]

83. — Ticaret Bakanlığı teşkilât ve vazifelerine dair Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Ticaret Komisyonu raporu (1/371) (S. Sayısı : 281) [Dağıtma tarihi : 27 . 6 . 1963]

84. — Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, silâh taşıyan ve bulunduranların affına dair olan 28 . 6 . 1960 tarih ve 5 sayılı Kanununun

yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/431) (S. Sayısı : 566) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1964]

85. — C. Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, 5965 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/525) (S. Sayısı : 567) [Dağıtma tarihi : 28 . 1 . 1964]

86. — Ödemişli, Ahmetoğlu Ali Orhan İlkursun'a vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/573) (S. Sayısı : 577) [Dağıtma tarihi : 7 . 2 . 1964]

87. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, 18 . 6 . 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 21 . 12 . 1949 tarih ve 5464 sayılı Kanunla değişen 8 ve 427 nci maddeleriyle 438 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/417) (S. Sayısı : 300 e 1 nci ek) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

88. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Sırrı Uzunhasanoğlu ve 4 arkadaşının, 4 Teşrinievvel 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 288 ve 290 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/510) (S. Sayısı : 585) [Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1964]

89. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, İzmir Milletvekili Şeref Baksık, Zonguldak Milletvekili Yusuf Ziya Yücebilgin ve Adana Milletvekili İbrahim Tekin'in Sendikalar Kanununun 20 nci maddesinin 4/a bendinin 22 nci maddesinin 1 nci bendinin, 25 nci maddesinin 1 nci bendinin, 27 nci maddesinin 1 nci ve 3 ncü fıkralarının, 31 nci maddesinin 10 ncü bendinin ve 2 nci geçici maddesinin düzeltilmesi hakkında kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/629) (S. Sayısı : 586) [Dağıtma tarihi : 11 . 2 . 1964]

90. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 226 ncü maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine mütaallik kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/128) (S. Sayısı : 584) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

91. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, Zonguldak Milletvekili Yusuf Ziya Yücebilgin ve Adana Milletvekili İbrahim Tekin'in, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci bendinin 1 nci fıkrasının 2 nci cümlesinin çıkarılması, 11 nci maddesinin 1 nci fıkrasının, 19 ncu maddesinin 2 nci bendinin 5 nci fıkrasının, 20 nci maddesinin 12 nci bendinin, 25 nci maddesinin (c) bendinin 1 nci fıkrasının, 62 nci maddesinin 2 nci fıkrasının ve 2 nci geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet ve Çalışma komisyonları raporları (2/628) (S. Sayısı : 587) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

92. — 1076 sayılı İhtiyat subayları ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 2754 sayılı Kanunla muaddel 25 nci maddesinin tadiline dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/535) (S. Sayısı : 588) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

93. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 4 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, Suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 218 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 1 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu ra-

poru (2/574, 2/645, 2/560) (S. Sayısı : 589) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

94. — Sivil Savunma Kanununa iki ek maddede eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (1/517) (S. Sayısı : 614) [Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1964]

95. — Nöbetçi memurluğu kurulmasını ve olağanüstü hal tatbikatlarında mesainin 24 saat devamını sağlayan kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/648) (S. Sayısı : 615) [Dağıtma tarihi : 26 . 2 . 1964]

96. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Türkiye'ye gerek hariçten ithal suretiyle giren ve gerekse memlekette imal edilen eşya ve malzeme içerisine Türkçe prospektüs konulmasına dair kanun teklifi ile Bursa Milletvekili Ziya Uğur'un, ithal edilip satışa arz edilecek mallara ait katalog ve izahnamelerin Türkçeleştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Ticaret Komisyonları raporları (2/579, 2/580) (S. Sayısı : 622) [Dağıtma tarihi : 28 . 2 . 1964]

97. — Kaş ilçesinin, İslâmlar köyü hane 11, cilt 5 ve sayfa 82 nüfusunda kayıtlı İsaoğlu Rukiye'den doğma 1939 doğumlu Bekir Zeybek'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/827) (S. Sayısı : 623) [Dağıtma tarihi : 29 . 2 . 1964]

98. — Esnaf ve küçük sanatkârlar kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/4) (S. Sayısı : 634) [Dağıtma tarihi : 9 . 3 . 1964]